

Marczin István – Marczin I. Bence – Márton Sándor

Művésztelepek a Kárpát-medencében 2023

Marczin István – Marczin I. Bence – Márton Sándor

Művésztelepek a Kárpát-medencében 2023

Impresszum

Műhelytanulmányok VI. évfolyam / 1.

Művésztelepek a Kárpát-medencében 2023 Követő empirikus kutatás

Szerzők:

Marczin István
Marczin I. Bence
Márton Sándor

Olvasószerkesztő:

Buzás Boglárka

© Magyar Művészeti Akadémia
Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet, 2025
© Szerzők, 2025

ISBN 978-615-6669-20-9

ISSN 3094-4708

DOI: https://doi.org/10.56235/MuTa.2025_VI_1

MMA MMKI
1121 Budapest,
Budakeszi út 38.

A kiadásért felel dr. Csáji László Koppány, a Magyar Művészeti Akadémia
Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet igazgatója.

MMA•MMKI

Tartalomjegyzék

Bevezetés	7
A kutatás célja	8
Javaslatok és várható eredmények	9
Módszertan	11
Előzmény	11
Kutatásunk hipotézisei	12
A művésztelep-vezetőkkel készített interjúk elemzése	16
Művészkérdőívek elemzése	32
Motiváció	45
Értékpreferencia	49
Motiváció és értékpreferencia	63
Összefoglaló	90
Az infrastrukturális, dologi, pénzügyi és személyi feltételek számbavétele	91
Utószó	95
A <i>Művésztelepek a Kárpát-medencében</i> című empirikus kutatás nem várt eredményei	95
Mellékletek	97
A XXV. Országos Symposium Találkozó zárónyilatkozata	97
A művésztelep-vezetőkkel készült interjú kérdései (2020)	99
A művésztelep-vezetőkkel készült interjú kérdései (2023).....	100
A művészekkel készült kérdőív kérdései (2020).....	102
A művészekkel készült kérdőív kérdései (2023).....	105

Bevezetés

Jelen kutatásunk a *Művésztelepek a Kárpát-medencében* című empirikus kutatás¹ követő kutatása. Ugyanazzal a szerkezettel, ugyanazokkal a technikákkal, célokkal és feldolgozási módszertannal végeztük. Alapvető célunk az elmúlt három évben kimutatható változások, a fejlődés és a negatív tendenciák felmérése és bemutatása volt. Az áttekinthetőségvégett, valamint azok kedvéért, akik esetleg nem ismerik a korábbi kutatás summázatát, a 2020–2021-es felmérés eredményeivel együtt mutatjuk be az új adatfelvételeket és a belőlük adódó következtetéseket.

A Kárpát-medencében keletkező műalkotások igen jelentős része művésztelepeken születik, vagy reflektál a művésztelepen eltöltött időre és tevékenységre. A 2010-es években megváltoztak azok a politikai, gazdasági, szociokulturális körülmények, amelyek befolyásolják a művésztelepek létét, tevékenységét, funkcióit. A 2010-es évekhez képest változott a részt vevő művészek társadalmi megítélése, motivációik. A 2020-as években új problémák is befolyásolták a művésztelepek életét, ilyen fontos tényezők voltak a Covid-helyzet és az orosz–ukrán háború. (E sorok írója személyesen is érintett ebben a kérdésben, hiszen 1994-től napjainkig szervez és vezet művésztelepeket.) Művészekkel, művésztelep-vezetőkkel, művészettörténészekkel, esztétákkal konzultálva az a közös véleményünk alakult ki, hogy egyre nehezebb helyzetben vannak ezek a szervezetek. Az egyre gyakrabban előforduló problémák pontos megismerése és megoldása okán kerestem meg 2019-ben dr. habil. Kocsis Miklóst, a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet igazgatóját, segítségét kérve a nehézségek esetleges orvoslásához. Ő, átlátva a helyzetet, egy empirikus kutatás vezetésével bízott meg ebben a témában. A kutatáshoz csatlakozott a Symposium Alapítvány a Magyar Művésztelepekért és a Symposium Társaság, több mint húszéves szakmai tapasztalatukkal, korábbi kutatási eredményeikkel hozzájárultak az empirikus kutatás teljességéhez, eredményeihez. Péter Ágnes, a Symposium Alapítvány a Magyar Művésztelepekért vezetője mindezen felül a művésztelep-vezetőknek szóló interjúkhoz is hozzájárult hat releváns kérdéssel. 2023-ban Csáji László Koppány kulturális antropológus is segítséget nyújtott az interjúkérdések aktualizálásában és kibővítésében.

Mivel a szcéna terminológiája nem homogén, így a bevezetésben szükségét látom az általam használt fogalmak definiálásának. A művésztelep fogalmának meghatározásához szakértők² véleményét kértem ki. A kutatásokban a művésztelepet a következő értelemben használom: autonóm alkotók meghatározott helyszínen, meghatározott időben, közösségben alkotása, közösségi tér és folyamat. Ennél részletesebb definíció

¹ Marczin István: *Művésztelepek a Kárpát-medencében. Empirikus kutatás (2020)*. Bp., Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet, 2022.

² Segítségükért külön köszönet illeti a szcéna alábbi résztvevőit: Baksai József festőművész, művésztanár, Csabai Tibor képzőművész, művésztelep-vezető, Csetneki József képzőművész, művésztelep-vezető, Fátyol Zoltán képzőművész, művésztelep-vezető, feLugossy László képzőművész, Filp Csaba festőművész, egyetem docens, Kéri Mihály festőművész, művésztelep-vezető, Marczin I. Bence esztéta, N. Mészáros Julianna művészettörténész, Paczona Márta képzőművész, művésztelep-vezető, a Symposium Társaság vezetője, Péter Ágnes szobrászművész, művésztelepvezető, a Symposium Alapítvány a Magyar Művésztelepekért vezetője, Stark István képzőművész, művésztelep-vezető, Szemadám György festőművész, író, Szepes Hédi művészettörténész, Tizedes Erika képzőművész, művésztelep-vezető, Verebes György festőművész, művésztelep-vezető.

megfogalmazására véleményem szerint nincs lehetőség, hiszen számos művészteleptípus létezik egymás mellett (például alkotótáborok, művész táborok, symposionok), melyek konkrét céljaikban meglehetősen eltérhetnek egymástól. Például más a célja a **profi** (pl. Szolnoki Művésztelep) és az **amatőr** telepeknek (pl. Árvácska Művésztelep). Más elvárásaik vannak a demográfiai tengely mentén elhelyezkedő, **gyermekek** (pl. Vízu Művész tábor), **fiatalok** (pl. Urbán György Szabadiskola és Ifjúsági Művésztelep), **felnőttek** (pl. Lácacsékei Művésztelep) és **szépkorúak számára** (pl. Borospataki Művésztelep) szervezett művésztelepeknek. Jelentősen különböznek a **multiművészeti** (pl. Debreceni Nemzetközi Művésztelep) vagy az **egy művészeti ágat előnyben részesítő** alkotótáborok (pl. Nyíregyházi Fametsző Művésztelep) egymástól. Az **azonos stílári jegyekre építő** művésztelepek mellett (pl. Derecskei Grafikai Műhely) egyre gyakoribbak a **projektre létrejövő** alkotótáborok (pl. Ceredi Nemzetközi Művésztelep). A résztvevőkre nézve mások a céljai a **helyi** (pl. Temerini Alkotóműhely és Képzőművészeti Tábor), a **regionális** (pl. Rovás Művésztelep) és a **nemzetközi** művésztelepeknek (pl. Ludvig Nemzetközi Művésztelep). Különbözőek az anyagi lehetőségeik az **állami** (pl. Lendvai Nemzetközi Művésztelep) vagy **önkormányzati fenntartású** (pl. Győri Nemzetközi Művésztelep), az **alapítványi** (pl. Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep) vagy az **egyesületi fenntartású** (pl. Caffart Nemzetközi Művésztelep) művésztelepeknek. A különböző anyagi lehetőségek már felvetik a függetlenség és a művészi függetlenség problémakörét is. Nagyban befolyásolja a művészek alkotótevékenységét az időtartamok különbözősége: **folyamatos** művésztelep (pl. Szentendrei Régi Művésztelep), **időszakos** művésztelep (pl. Pulzus Művésztelep), **egy-** vagy **többhetes** művésztelepek (pl. Bükkszéki Művésztelep, Hajdúnánási Nemzetközi Művésztelep). A megváltozott körülmények miatt vizsgálni kell a művésztelepeken részt vevő alkotók megváltozott hozzáállását és attitűdjeiket is. A kutatás tervezése óta sajnos szűntek meg művésztelepek (pl. Esztergomi Művésztelep, Farkaskő-Noszvaji Barlang Művésztelep, Kókapui Nemzetközi Művésztelep, Nagyatádi Nemzetközi Faszobrász Alkotótelep és Szoborpark, Zalaszentgrót Villa Negra Szimpózium, továbbá 2024-ben különösebb előjelek nélkül szűnt meg a nagy múltú Érdi Művésztelep és a Nyílt Tér Művésztelep).

A kutatás célja

A kutatás célja bemutatni a művésztelepek aktuális helyzetét a döntéshozóknak, felhívni a figyelmet a művésztelepek fontosságára, jelentőségére, a 2020 és 2023 közötti időszak változásaira, végezetül javaslatokat állítani össze a művésztelepek működését nehezítő problémák megoldására.

1. A művésztelepek erősségeinek, gyengeségének megismerése az általánosítás és az alkalmazhatóság igényével (anyagi helyzet, infrastruktúra, kapcsolati tőke, érdekérvényesítés). További gondot jelentenek a művésztelepek eltérő gyengeség-erősség mutatói közötti differenciák. Van, ahol az erősségek erősségekkel találkoznak, van, ahol az erősségek gyengeséggel, és van, ahol a gyengeségek gyengeséggel.

2. A művésztelepek társadalmi beágyazottságának vizsgálata több tengely mentén. A művésztelepek fennmaradásának és hatékony működésének igen fontos faktora, a társadalmi beágyazottság is problémaként jelenik, jelenhet meg. Sajnos ezt gyakran

csak akkor vesszük észre, amikor már késő. Idetartoznak a kapcsolattartás – vagy ennek hiánya – a formális és az informális intézményekkel.

3. A művészek művésztelepi alkotása okainak, tevékenységük motivációinak megértése. A megváltozott körülmények igen élesen hatnak a művésztelepeken részt vevő művészek, alkotók értékpreferenciáira is. Gondot okoz az alkotói folyamatban és az alkotótelepi munkában az értékválság egyre gyakoribb megjelenése. Zavaró tényezőként jelennek, jelenhetnek meg az értékkülönbségek értelmezései. A művésztelepen részt vevő művészek között problémaforrás, hogy ki mit tart fontosnak, és ez már elvezet a csoport identitásához is. A leggyakrabban előforduló problémaképző értékek vizsgálata azért is fontos, mert ez a művésztelep fennmaradásának egyik meghatározó összetevője.

Javaslatok és várható eredmények

Ahogy a tanulmány későbbi elemző részéből kiderül, a hét évvel ezelőtt megszületett XXV. Országos Symposium Találkozó zárónyilatkozatának megállapításai az előző kutatási időszakban is érvényesek voltak, mind a mai napig érvényesek, és a felvetett javaslatokra megoldás még nem született. Jelen kutatásunk a záródokumentumban foglalt javaslatokat (lásd: Mellékletek) az alábbiakkal egészíti ki.

- I. A döntéshozók kompetenciájába tartozó javaslatok:
 1. Javasoljuk, hogy két évente országos kiállításokon mutassák be a művésztelepen született alkotások válogatását az ország több városában is párhuzamosan, így az ország széles közönsége reális képet kaphat a kortárs művészetről, a magyar kortárs képzőművészet kapcsolatrendszeréről, tendenciáiról, eredményeiről.
 2. Javasoljuk egy olyan galéria felállítását, amely folyamatosan csak a művésztelepi alkotások bemutatását célozza meg állami feladatként. Ez emelné a magyar kortárs képzőművészet árszínjét, össze tudná hozni a művészeket, a látogatók objektív képet kapnának a kortárs művészetről.
 3. Javasoljuk a támogatott bilaterális kapcsolatok kiépítését. A legjobban működő rendszere lenne ez a művészek és az elkészült alkotások mobilitásának.
 4. Javasoljuk egy csak művésztelepekkel foglalkozó grémium felállítását döntési jogkörrel állami szinten. Pozitív irányba mozdulna el a pályázati rendszer, a kommunikáció, az érdekérvényesítés és a művésztelepek objektív megítélése.
 5. Javasoljuk a Magyar Művésztelepi Akadémia létrehozását, a felállítására lehetőségeinek, kritériumainak kidolgozását. Jelentősen nőne a művésztelepek elismertsége, javulna a szakmai megítélésük, átláthatóbbá válna a művésztelepek működése, nőne a szakmai segítségnyújtás pozitív megítélése, szerepe.
 6. A 2023-as kutatás alapján javasoljuk egy közös művésztelepi adatbázis létrehozását.

II. A művésztelep-vezetők kompetenciájába tartozó javaslatok:

7. Javasoljuk, hogy a művésztelepek kössenek szerződéseket a felsőoktatási intézményekkel, művészettörténész- és esztétahallgatókkal gyakorlati képzésre a művésztelepi tevékenységet követendő céllal. A művésztelepek gyakorlóterepeként működhetnének az említett hallgatók számára, és emellett javulna a helyzet a művésztelepek tevékenységének szakszerű dokumentálásában is.
8. Javasoljuk intézményi szintű kapcsolat felvételét művészeti szervezetekkel (Magyar Művészeti Akadémia, Nemzeti Kulturális Alap, Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete, Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége stb.). Ez megkönnyítené a pályázati munkát, lehetőséget teremthet a kapcsolatépítésre és a kapcsolattartásra.
9. Javasoljuk a kapcsolatfelvételt a helyi kulturális és művészeti civil szervezetekkel az együttműködés szándékával. A helyi kulturális és művészeti civil szervezetek (Alliance Francaise de Debrecen Kulturális Egyesület, Nagy István Művészeti Egyesület) segíthetik a művésztelepek társadalmi beágyazottságát a helyi társadalomban.
10. Javasoljuk a helyi elit, az amatőr művészek, műpártolók, bevonását a művésztelepek munkájába, akik elősegítik a művésztelep ismertségét, elismertségét helyi szinten.
11. Javasoljuk szerződéses formában állandó kapcsolatot fenntartását az önkormányzatokkal a pályázati és adminisztrációs feladatok ellátására. Ezáltal lényegesen csökkenne az adminisztráció, javulna a pályázatok minősége.
12. Javasoljuk évente legalább egy alkalommal fórum szervezését a helyi társadalmi szervezetekkel, a pártok és az egyházak képviselőivel. A művésztelepek aktív résztvevői lehetnek a helyi társadalomnak, segíthetik az életminőség javítását.
13. Javasoljuk szerződés kötését a helyi médiával a művésztelepek tevékenységének folyamatos nyomon követésére. A művésztelep és tevékenysége része lehet a mindennapi életnek, befolyásolhatja a helyi identitást.
14. Javasoljuk, hogy minden művésztelepnek legyen honlapja, akár helyi önkormányzati honlapon keresztül is. A művésztelepek így ki tudnának törni a viszonylagos ismeretlenségből.
15. Javasoljuk, hogy a művésztelepek legyenek elérhetőek a közösségi oldalakon (Facebook, Instagram, X [korábban Twitter], YouTube, TikTok stb.). A közösségi oldalakon való megjelenés a mindennapok részévé teszik a művésztelepeket, melyek így formálóiává válhatnak a vizuális kultúra alakulásának.
16. Javasoljuk a támogatott bilaterális kapcsolatok kiépítését. A legjobban működő rendszere lenne ez a művészek és az elkészült alkotások mobilitásának.
17. Javasoljuk, a művésztelepek vállalják fel, hogy terepei, résztvevői lesznek a gyakorlati művészetkutatásnak, ezek eredményeit pedig juttassák el a döntéshozókhoz. A legfrissebb és autentikus kutatási eredmények ismerete segíti a problémák feltárását és a leoptimalisabb döntések megszületését.
18. A 2023-as kutatás alapján javasoljuk a művésztelepek számára a rezidens-programokhoz való csatlakozást.

Módszertan

Előzmény

2012-ben és 2016-ban N. Mészáros Júlia művészettörténész végzett művésztelepi kutatásokat. Kutatása részben kapcsolódik a 2020–2021-es és a jelenlegi kutatásunkhoz (a művésztelepek infrastruktúrája, személyi ellátottsága, illetve a pénzügyi kérdések). 2017. február 18-án a Műcsarnokban tartott előadást az eredményekről. Sajnos a tanulmány nyomtatott formában nem jelent meg, így csak az előadásban elhangzottakra tudunk hivatkozni. N. Mészáros Júlia a következő problémákra hívta fel a figyelmet:

- kevés a pályázati forrás, nincs elkülönítve;
- karbantartásra, fejlesztésre, komfortfokozat javítására nincs támogatás;
- új művészeti tevékenységhez új műhely, anyag, eszköz kell;
- amortizálódott a nyilvántartás és a dokumentálás eszköze;
- nem megfelelő, elégtelen vagy nincs műtárgyraktár;
- szükséges a meglévő műhely fejlesztése, bővítése;
- nincs elég bemutatkozási lehetőség az adott településen;
- nincs állandó alkalmazott, vagy ha van, nem elég;
- bizonytalan büdzsére nem lehet színvonalat építeni.

11

Előadásában kifejtette, hogy a problémák megoldását több tényező is gátolja, ezeket a következőkben látta:

- szemlélet
 - a művésztelepi tevékenység egyoldalú értékelése,
 - érdekesztés,
 - értéktévesztés,
 - a komplex látásmód és a társadalmi elismertség hiánya;
- pénzügyi okok
 - a támogatási rendszer fogyatékosága,
 - a pályázható források elégtelensége,
 - a magántámogatás fejletlensége,
 - a bevételi lehetőségek korlátozottsága;
- lobbitevékenység hiánya a legfelsőbb döntéshozókkal;
- elméleti szakemberek hiánya a művésztelepeken.

Megállapításai mind a mai napig aktuálisak.

Fontos dokumentumként kell megemlíteni a XXV. Országos Symposium Találkozó zárónyilatkozatát (Budapest, Műcsarnok, 2017. február 18.), melynek pontjai szintén aktuálisak, és továbbra is megoldandó feladatként értelmezhetők.

Kutatásunk hipotézisei

1. A művésztelepek funkcióiban változások történtek és történnek.
2. A művésztelepek egyre nehezebben tudnak megfelelően működni.
3. A művésztelepeken egyre inkább az önmegvalósítás és az interperszonális kapcsolatok szerepe a meghatározó.

12 A 2020–2021-es és a 2023-as követő kutatás során először interjúkat készítettünk a művésztelep-vezetőkkel, hiszen elsősorban ők észlelik a problémákat, hiányosságokat, és ők látják az eredményeket, változásokat. Az interjúkérdésekre a válaszokat a pandémiahelyzet alatt interneten keresztül, írásban adták meg. Második lépésben a művésztelepen részt vevő művészekkel töltettünk ki kérdőíveket, mivel őket a 2020 előtti kutatásokban nem kérdezték meg. Ezek a kérdőívek a művészek motivációira, illetve értékpreferenciájukra koncentráltak. Harmadik lépésben meglátogattam művésztelepeket, ahol pontosítottam a művésztelep-vezetőkkel és a művészekkel véleményüket, elvárásaikat.

A kutatásban vizsgálandó intézményekként a Kárpát-medencében működő művésztelepeket céloztuk meg. A 2020–2021-es kutatásban 46 művésztelepet kerestünk meg (egyiknek a vezetője nem kívánt részt venni a kutatásban). Azokat a művésztelepeket vontuk be a kutatásba, amelyek hosszabb ideje működnek, sikeresek. Igyekeztünk a Kárpát-medence minden területéről megkeresni ilyen szervezeteket. Itt kell megjegyezni, hogy csak képző- és iparművészeti alkotótáborokat vizsgáltunk. Az egyéb művésztelepeket, alkotótáborokat (pl. mozgásművészeti, színházművészeti, filmművészeti, irodalmi) nem vizsgáltunk, nem voltak tárgyai a kutatásnak. Célunk az volt, hogy minél több típusú képző- és iparművészeti művésztelepet keressünk fel, hogy a lehető legátfogóbb képet kapjuk az alkotótelepek működéséről. Az alábbi művésztelepek vezetőivel készítettünk interjút (lásd Mellékletek):

- Abádszalóki Művésztelep
- Ajkai Grafikai Műhely Művésztelep
- Alapítvány a Dél-Dunántúli Nemzetközi Művésztelepért, Szigetvár
- Alternatív Textil Symposium
- Bárdibükk Glass Nemzetközi Üveg Alkotótelep
- Bicsérdi Nemzetközi Művésztelep
- Bükkai Művésztelep, Nagyvisnyó
- Bükkszék Művésztelep
- Caffart Nemzetközi Művésztelep
- Ceredi Kortárs Nemzetközi Művésztelep
- Debreceni Nemzetközi Művésztelep
- Dósai Nemzetközi Alkotótábor
- Dunart.com Somorjai Nemzetközi Művésztelep
- Dunaújvárosi Nemzetközi Acélszobrász Alkotótelep
- Érdi Művésztelep
- Géb'Art Zalaegerszegi Nemzetközi Művésztelep
- Gödöllői Iparművészeti Műhely

- Gyergyószárhegyi Művésztelep (Románia)
- Gyermelyi Művésztelep
- Gyulai Művésztelep
- Hajdúnánási Művésztelep
- HÁM Művészeti Egyesület Homokháti Művésztelep
- HMC Budapest Nemzetközi Művésztelep
- Hódmezővásárhelyi Nemzetközi Kerámia Szimpózium
- Hortobágyi Káplár Miklós Nemzetközi Művésztelep
- Kecskeméti Acélszobrászati és Képzőművészeti Szimpózium, Nemzetközi Alkotótábor
- Kecskeméti Nemzetközi Kerámia Stúdió
- Kecskeméti Textilművészeti Alkotóműhely
- Lácacsékei Művésztelep
- Lendvai Művésztelep (Szlovénia)
- Ludvig Nemzetközi Művésztelep
- Miskolci Galéria Alkotóháza
- Nemzetközi Velence-tavi Symposion
- Nyílt Tér Mezőszemere
- Nyíregyházi Nemzetközi Fametsző Művésztelep
- Pulzus Művésztelep (Románia)
- Rovás Művésztelepek (Szlovákia)
- Szolnoki Bronzöntő Szimpózium
- Szolnoki Művésztelep
- Temerini TAKT Művésztelep (Szerbia)
- Tolcsvai Természetművésztelep
- Topolyai Művésztelep (Szerbia)
- Vajkai Művésztelep (Szlovákia)
- Vámospércsi Művésztelep és Grafikai Műhely
- Zereda Művésztelep (Románia)
- Zsenyei Műhely

A 2023-as követő kutatásba alábbi művésztelepeket is bevontunk:

- 9+1 Művésztelep (Szerbia)
- Alkotóház - Csongrádi Művésztelep
- Balatoni Nemzetközi Művésztelep
- Bálványosi Art Camp (Románia)
- CaritArt Művésztelep
- Dúzsi Művésztelep
- Grafikai Művésztelep Derecske
- Gyimesi Alkotótábor (Románia)
- Győri Nemzetközi Művésztelep
- In Situ Művésztelep (Szlovákia)
- Jáki Művésztelep
- Kastélypark Nemzetközi Művésztelep (Románia)
- Mosonmagyaróvári Art Flexum Nemzetközi Művésztelep

- Szentgotthárdi Művésztelep
- Szolnoki Grafikai Szimpózium
- UzsArt Művésztelep
- Zsebtelep

Az interjúkérdések összeállításában közreműködött Péter Ágnes Munkácsy-díjas szobrászművész, a Symposion Alapítvány a Magyar Művésztelepekért elnöke, valamint Csáji László Koppány kulturális antropológus. Az alapkutatás interjút 2020. március 1. és május 31. között vettük fel, a követő kutatás interjút pedig 2023. február 15. és november 25. között. A beérkezett interjúkat összehasonlító statisztikai módszerrel dolgoztuk fel.

A művészek véleményét önkéntes kérdőíves módszerrel ismertük meg (lásd Mellékletek). Az alapkutatásban 227 művésztelepen alkotó szakember töltötte ki és juttatta vissza hozzánk a kérdőíveket. Ezeket a kérdőíveket 2020. június 1. és december 15. között töltötték ki. A követő kutatásban 229 művésztelepen tevékenykedő alkotó válaszolt, ezeket 2023. május 1. és november 15. között töltötték ki. A kérdőíveket SPSS segítségével, átlagok és keresztátlak formájában értelmeztük. A számítógépes adatfeldolgozást mindkét esetben Márton Sándor PhD matematikus, statisztikus, végezte az interjúk és kérdőívek szöveges értelmezését és kiértékelését pedig Marczin I. Bence esztéta, a debreceni MODEM alkalmazottja.

Az alapkutatásban a pandémiahelyzet ellenére igyekeztem minél több művésztelepet meglátogatni a pontosítás és az aktuális problémák feltárása érdekében. A következő művésztelepeket látogattam meg terepmunka céljából (időrendi sorrendben): Urbán György Nemzetközi Képzőművészeti Szabadiskola és Ifjúsági Művésztelep, Gyermelyi Művésztelep, Caffart Nemzetközi Művésztelep, Lácacsékei Művésztelep, Bükki Művésztelep, Nagyvísnó, Kecskeméti Nemzetközi Kerámia Stúdió, Hajdúnánási Nemzetközi Művésztelep, Szolnoki Művésztelep, Ajkai Grafikai Műhely Magyarolány, Bükkszéki Művésztelep, Nemzetközi Velencei-tavi Symposion, Ludvig Nemzetközi Művésztelep, Hódmezővásárhelyi Nemzetközi Kerámia Szimpózium, Alapítvány a Dél-Dunántúli Nemzetközi Művésztelepért Szigetvár. A művésztelep-látogatásokat 2020. június 15. és október 30. között ejtettem meg.

A követő kutatásban a következő művésztelepeken végeztem terepmunkát 2023. április 25. és november 1. között: Zsebtelep, Karc Kecskemét, Urbán György Nemzetközi Képzőművészeti Szabadiskola és Ifjúsági Művésztelep, Kecskeméti Nemzetközi Kerámia Stúdió, Hajdúnánási Nemzetközi Művésztelep, Szolnoki Művésztelep, Ajkai Grafikai Műhely, Magyarolány, Szolnoki Bronzöntő Szimpózium, Caffart Nemzetközi Művésztelep, Győri Nemzetközi Művésztelep, Szentgotthárdi Művésztelep, Érdi Művésztelep.

A pandémiahelyzet jelentős mértékben megváltoztatta a kutatásunk adatfelvételi részét, hiszen a 2020-as év a folyamatos az újratervezésről szólt. Több, a kutatásba bevont művésztelep nem tudta megvalósítani az évi programjait: Abádszalóki Művésztelep, Alternatív Textil Simposion, Art Flexum Nemzetközi Művésztelep, Bárdudvarnoki Üvegművészeti Alkotótelep, Ceredi Kortárs Nemzetközi Művésztelep, Debreceni Nemzetközi Művésztelep, Dósai Nemzetközi Alkotótábor, Dunaújvárosi Nemzetközi Acélszobrász Alkotótelep, Érdi Művésztelep, Géb'Art Zalaegerszegi Nemzetközi Mű-

vésztelep, Gödöllői Iparművészeti Műhely, HMC Budapest Nemzetközi Művésztelep, Hortobágyi Káplár Miklós Nemzetközi Művésztelep, HÁM Homokháti Művésztelep, LEDA, Miskolci Galéria, Nagyatádi Nemzetközi Faszobrász Alkotótelep, tolcsvai Természet-művésztelep, Vámospércsi Művésztelep. A határon túli művésztelepek közül nem tudott megvalósulni a Rovás Akadémia (Kassa) Csíkszentmihályi Művésztelepe, illetve a temerini (Szerbia) TAKT Művésztelep. Az ennek ellenére megrendezett művésztelepek is csak a korábbi évekhez képest kisebb létszámmal működtek, és az utazási nehézségek miatt alig volt külföldi résztvevőjük. A kormányzati rendelkezések értelmében zárókiállítások maradtak el, vagy csak virtuális formában valósultak meg. A 2023-as kutatásban szembetűnő volt, hogy a pandémia okozta visszaesés vagy stagnálás a 2023-as évben is éreztette hatását. Az orosz-ukrán háború elsősorban pénzügyi hátrányokat hozott a művésztelepek életében.

A tanulmány végén megfogalmazott ajánlások a XXV. Országos Symposium Találkozó zárónyilatkozatával együtt értelmezhetőek, ugyanis a zárónyilatkozat minden megállapítása helytálló, nem veszítette értelmét, mai napig megoldásra vár. Emellé sorakoztattuk fel azokat a javaslatokat, amelyek a 2020–2021-es és a 2023-as kutatás eredményeiből következnek.

A művésztelep-vezetőkkel készített interjúk elemzése

A művésztelep-vezetők interjút tartalmi elemzés alapján dolgoztuk fel. Az első kutatásban 46 tartalmi elemzés készült. A tartalmi elemzés az interjúkérdések feltevéseinek sorrendjében történt. Az összefoglalás is ezt a sorrendet követte. Péter Ágnes kérésére és javaslatára hat kérdés került az alap kutatás kérdőívébe (jelen kutatásban a XXXVI-XXXVIII. és a XL-XLII. számú kérdések). A követő kutatásban ezek egészültek ki kilenc Csáji László Koppány által felvetett kérdéssel, kérdéskörrel (V-IX., XIII-XIV. és XXXIII-XXXIV. számú kérdések).

A 2023-as kutatás új válaszait és véleményeit az alap kutatás vonatkozó pontjai alatt jelöljük. A 2023-as kutatásra vonatkozó válaszok a kutatásba 2023-ban bevont művésztelep-vezetők válaszait és az alap kutatásban megkeresett művésztelep-vezetők kiegészített válaszait összesítve mutatja be. A művésztelep-vezetők közül nem mindenki válaszolt minden kérdésre, illetve több esetben a válaszaikat a feltett kérdés alapján nem lehetett relevánsként értékelni, ezeket a kutatási eredmények koherenciája és érvényessége érdekében az összesítéskor nem vettük figyelembe.

Az első három kérdést együtt kell elemeznünk, hiszen az alapítás óta változó mértékben az elmúlt idők függvényében változtak a célok is, módosulhattak, valamint a jelenlegi fő feladatot meghatározzák az eredeti célok. Az alapításkori célok között nagyon nagyok az eltérések, az egyetlenegy összetevő, amiben egyetértnek a vezetők, az, hogy a művésztelepeknek alkotási lehetőséget kell biztosítaniuk a művészek számára.

I. Mikor és milyen céllal alakult a művésztelep?

A jelenlegi művésztelep-vezetők számos, olykor egymással szöges ellentétben álló, olykor egymást kiegészítő célt fogalmaztak meg, melyek meghatározták az alapítás körülményeit. A következőkben öt nagyobb csoportot fogok megkülönböztetni az alapján, hogy a művésztelep-vezetők a 2020 során készült interjúkban mely célokat határozták meg primerként. Természetesen másodlagos, harmadlagos, sokadlagos céllal a legtöbb fentebb sorolt tevékenység a művésztelepek döntő részénél látens vagy manifeszt módon fellelhető. A jelen felsorolásban található, zárójelben megjelenő számok csak a primer célokként megjelenteket mutatja. Ezen meghatározott célok alapján öt nagy, egymással átfedésben is álló halmazba lehet csoportosítani a Kárpát-medencei művésztelepeket.

1. A település, régió lakosságának céljaihoz kapcsolódó művésztelepek.

Az adott szociokulturális környezetből kiindulva több művésztelepnél megjelent, elsősorban a határon túli művésztelepek esetében, a **magyarság megtartása, a magyar kultúra fenntartása, kapcsolódás a magyarországi művésztelepekhez**, valamint **négy** alkalommal jelent meg primer célként a **település hírnevének öregbítése**, említették még a **településről elszármazott alkotók összefogását, a település művészeti térképre kerülését, a helyi művészeti élet fejlesztését (2)**, és egy alkalommal szerepelt egy olyan megfogalmazás is, hogy „történjen már valami jó is” az adott településen.

2. A speciális alkotótevékenységet középpontba helyező művésztelepek.

Idetartoznak a kifejezetten egy művészeti ágat súlyozó művésztelepek (pl. fametszés, tájművészet), azok a művésztelepek, ahol kiemelt szerepet kapott alapítási cél-

ként az **élménygazdag környezet** kialakítása (**öt** művésztelep-vezető interjújában), szintén **öt** alkalommal került említésre a **stílussteremtés** és az **inspiráció**, **hat** alkalommal hivatkoztak a művésztelep-vezetők az első kérdésnél a **hagyományok megőrzésének fontosságára**. **Öt** művésztelep-vezető említette az **autonóm műalkotások létrehozásának** fontosságát, ha nem is pontosan ezekkel a kifejezésekkel.

3. Az emberi kapcsolatokat előtérbe helyező művésztelepek.

Négy esetben tesznek említést a **nemzetközi kapcsolatokról** (művész- és kiállítás-csere), **két-két** esetben helyezik előtérbe a **képzőművészek találkozását, egymás megismerését**, és szintén **két** alkalommal **az ismert, elismert művészek együtt alkotását a pályakezdő művészekkel**.

4. Az oktatást, továbbképzést, szellemi műhely kialakítását középpontba állító művésztelepek.

Két alkalommal szerepel a **tapasztalatátadás**, szintén **két** alkalommal a **pályakezdők támogatása oktatási tevékenységgel**, **két** alkalommal szerepelt a válaszok között a **művésztelepen folyó művészeti kutatás és szakmai konzultáció**. A primer célok között szerepelt még a **szellemiségfenntartás, a szellemi alkotóműhely (3), az elmélet és a gyakorlat megalapozása, a stílussteremtés (2), illetve a kortárs művészet megismertetése**.

5. **Kortárs képzőművészeti gyűjtemény létrehozása a településen (6)** is felmerült elsődleges célként párhuzamosan a fenti kategóriákban felsorolt célokkal.

Fontos megjegyezni, hogy a fent felsorolt kategóriák átjárhatók, a legtöbb esetben egy adott művésztelep akár két vagy több halmazba is elhelyezhető az alapító iránultsága alapján.

A **2023-as kutatás** alapján a következő új célok jelentek meg **egy-egy** esetben: a **baráti-alkotótársi tevékenység** előtérbe helyezése, a **pályázatokon való elindulás** lehetősége, az **önálló művésztelep** létrehozásának kísérlete, a régióban **hiánypótló művésztelep** megalapítása **komplex örökségvédelmi pályázaton** való részvétel **elemeként**, **határon túli kapcsolatok** ápolásának céljából, **egy művészeti stílus propagálásáért, fennmaradásáért** végzett tevékenység céljából.

II. Változtak-e a célok az elmúlt időkben?

Ezek után érdemes megvizsgálni, hogy az alapítás óta változtak-e a deklarált célok vagy sem, illetve hogy a meghatározott célok köre bővült-e. A válaszokból azt tudjuk megállapítani, hogy mindössze négy esetben változott az alapvető célkitűzés, és 41 esetben a művésztelep mindenkor vezetője kitarthatott az alapításkor meghatározott célok mellett. Ez viszont nem jelenti azt, hogy ezen célok valamilyen formában nem módosulhattak a kor kihívásaira adott válaszként. Tehát 31 esetben **bővültek** azok a **funkciók és feladatok**, amelyeket az adott művésztelep felvállalt, de ugyanezt lehet elmondani arról a 4 művésztelepről is, ahol gyökeresen megváltoztak az eredeti célok. Az előző pontban felsorolt csoportosítások mentén ezek a változások precízen nyomozhatók.

A **2023-as kutatás**ban a következő célmódosulások jelennek meg újként a válaszokban: a **fiatalítás** szükségessége, a **fenntarthatóság** fontosságának hangsúlyozása, a **társadalmi felelősségvállalás** kiemelése, az **adott hely művészeti igényeinek kiélégítése**.

III. Mit tekint fő feladatának a művésztelep?

Az alábbi csoportosítás csak az újonnan megjelent primer célokat rendszerezi, kiegészíti az I. kérdésre adott válaszokat.

1. Az alapításkor meghatározott célokhoz képest a regionális és/vagy nemzetiségi meghatározottságot mutató művésztelepeknél megjelent célként a **magyarság megtartása (2)** és a **magyar kultúra terjesztése (7)**, valamint az **értékmentés** is. Az alapcéljaikban a lokális művészeti élet fejlesztésére is kísérletet tevő művésztelepek specifikálták korábbi céljaikat, felmerült az **esztétikai nevelés (5)**, a **vidék megismertetése (2)**, fontos célként jelent meg a **vidéki művészeti gócpont létrehozása (2)**, valamint a **térségfejlesztés** és a **településfejlesztés két-két** újabb esetben is. Ezt az intenciót a **társadalmi környezettel való aktív kapcsolatként** mutatták be. Tovább erősödött az az elképzelés, hogy a művésztelep hatékonyabban tud működni, ha rendelkezik **kortárs képzőművészeti gyűjteménnyel (4)**, **katalógussal (4)**.

2. A speciális alkotótevékenységet középpontba helyező művésztelepeknél új célként jelent meg a **művészek támogatásának** az igénye **(7)**, a **művészet szintetizálása** és a **kísérletezés**.

3. Azon művésztelepek, melyek önmagukat az emberi kapcsolatok viszonyában is megfogalmazzák, célként tűzik ki a **találkozási lehetőségek és a szellemi fórum biztosítását művészek között (9)**, a **nemzetközi kapcsolatok kiépítését**. Új célként jelent meg a **pályakezdők támogatása (3)**, illetve a **bemutakozási lehetőség biztosítása** is.

4. Az oktatás kategóriájában történt a legnagyobb változás az egyes művésztelepek alapítási céljaihoz képest. Új primer célként jelent meg a **művészeti oktatás (5)**, a **pályakezdők szakmai támogatása (3)**, a **tehetséggondozás (6)**, a **művészeti kutatás segítése (2)**, valamint a **kortárs képzőművészet társadalmi elfogadtatása (2)**.

A **2023-as kutatás** alapján a következő új primerítások jelentek meg **egy-egy** esetben: az **érzékenyítés** fontossága, **korlenyomat** készítése, a folyamatos **újratervezés** fontossága, a minőségi **szakmai fórum** megteremtése, a művészeti **innovációk alkalmazása** és a **hálózatépítés** szükségessége.

IV. Hogyan határozza meg az Ön által vezetett alkotótelep helyét, jelentőségét, szerepét a jelenleg működő művésztelepek között?

Ezzel a kérdéssel arra voltunk kíváncsiak, hogy a művésztelep-vezetők miben látják az alkotótelepük fontosságát, egyediségét. A művésztelepekre jellemző specifikumokat öt nagyobb kategóriában célszerű csoportosítani.

1. Az első kategória a hely és idő szerinti kiemelés, melyben a művésztelep-vezető olyan jellemzőket emelt ki mint a **régióban egyedülálló, a régióban hiánypótló, több helyszínű, a legrégebbi kontinuitással rendelkező, legkisebb településen lévő, a faluba beintegrálódott**.

2. Az infrastruktúra jelentőségére az alábbiakat sorolták fel a művésztelep-vezetők: **kiváló infrastruktúrával rendelkezik, ipari technológiával, profi gyári háttérrel rendelkezik, specifikus technikák alkalmazását támogatja**.

3. Az interperszonális kapcsolatok oldaláról tekintve olyan egyediséget kifejező jellemzők jelentek meg, mint például: **szabadiskola és művésztelep egyben, széles kapcsolati tőkével rendelkezik, a tagok ugyanazt a közös művészeti nyelvet beszélik**.

4. A művészeti projektekre vonatkozó állítások a következők voltak: **tematikus projektek, elméletcentrikus projektek, progresszív projektek, mintaadó projektek, presztízsértékű projektek, symposion jellegű projektek.**

5. A jelentős művészeti gyűjteménnyel rendelkező művésztelpek természetesen tisztában vannak gyűjteményük jelentőségével is.

A **2023-as kutatás** alapján a következő specifikumok jelentek meg újként **egy-egy** esetben: **alternativitás, kulturális, művészeti híd** megteremtése, **hiánypótló szerep** betöltése a régióban, kiemelt figyelem fordítása az **autonómiára**, valamint egy művésztelpe-vezető abban látja az általa vezetett művésztelpe egyediségét, hogy ők **nem kívánnak részt venni** a művésztelpek egymás közötti **versengésében**, a művésztelpek rangsorolásában lévő helyezés nem érdekli őket (pl. ezért nem indulnak pályázatokon).

V. Hogyan tudná a művésztelpek szerepét erősíteni a művészeti életben?

A **2023-as kutatás** alapján a művésztelpe-vezetőktől nyolc releváns válasz érkezett erre a kérdésre: **minőségi művésztelpepi tárlatok** rendezése, jóval **nagyobb anyagi források felhasználása**, a **digitalizáció** általánossá tétele, **rendszeres művészeti konferenciák** rendezése, növelni kellene az **állandó, folyamatosan működő művésztelpek** számát, folyamatos **kapcsolattartás a mecenatúrával és a galériákkal**, **nagyobb mértékű publicitás** a médiák minden szintjén, a **művészeti egyetemek oktatóinak és hallgatóinak bevonása** a művésztelpek mindennapi életébe.

VI. Milyen változásokat érzékel a művésztelpek társadalmi megítélésben?

A **2023-as kutatás** alapján a művésztelpe-vezetőktől beérkezett válaszokat az alábbi kategóriákba tudtuk sorolni (zárójelben az egynél több válaszok számával): **elfogadottabb, kiemeltebb** státuszba került (**12**), **stagnál** (**6**), **érdektelenné vált** (**3**), **ismeretlenné vált** a lakosság számára (**3**), **kis közösségekben elismertebb lett**, **csökken a népszerűsége**, a művésztelpe-vezető nem tudja megítélni (**2**).

VII. Milyen irányba képzeli el a továbblépést szerkezeti, funkcionális irányban?

A **2023-as kutatás** alapján a művésztelpe-vezetőktől beérkezett válaszokat az alábbi kategóriákba tudtuk sorolni (zárójelben az egynél több válaszok számával): **művészeti kooperáció** folyamatossá tétele (**6**), **hosszabb ideig tartó** művésztelpek szervezése (**3**), **több művészeti ág együttes munkálkodása** (**2**), **technikai felszereltség javítása** (**2**), **több résztvevő a szervezésben** (**2**), **több szakember alkalmazása** (**2**), **kiadványok** számának növelése, nem szeretne változtatni (**4**), nem tudja a választ (**5**).

VIII. Milyen változásokat hozott a Covid a művésztelpe életében?

A **2023-as kutatás** alapján a művésztelpe-vezetőktől beérkezett válaszokat az alábbi kategóriákba tudtuk sorolni (zárójelben az egynél több válaszok számával): **nem történt változás** (**12**), **csökkent intenzitással** működött a művésztelpe (**9**), **elmaradt** (**9**), **felértékelődött a gondolatiság** (**2**), **kevesebb** lett a **támogató**.

IX. Milyen változásokat hozott az orosz-ukrán háború a művésztelep életében?

A **2023-as kutatás** alapján a művésztelep-vezetőkől beérkezett válaszokat az alábbi kategóriákba tudtuk sorolni (zárójelben az egynél több válaszok számával): **nem történt változás (14)**, **megemelkedtek a költségek (9)**, **fontosabbá váltak a nemzetközi kapcsolatok (4)**, **az érintett régiókból nem tudtak jönni művészek (3)**, **megerősödött a szolidaritás (2)**, **megváltozott a gondolatiség**. Informális értesülesem szerint Kárpátalján maradtak el a kutatásban részt venni nem kívánó művésztelepek.

X. Milyen kritériumok alapján hívják meg a művészeket?

1. A művésztelep-vezetők ezt a kérdést két oldalról közelítették meg, volt, aki a művésztelep protokolljára hivatkozva adott választ a kérdésre és mutatta be a meghívás formális menetét: **a vezetőség meghívása (7)**, **jelentkezés, pályázat útján (6)**, **bilaterális kapcsolat útján, művészcsereprogram (6)**, **állandó tagsággal működő (1)**.

2. A válaszok másik csoportja a meghívott művész kvalitásait, ismertségét vette alapul: **szakmai végzettség alapján (13)**, **tagok, barátok ajánlására (9)**, **szakmai kvalitás alapján (7)**, **közösségi magatartás miatt (4)**.

Az interjúk és a terepmunka során kiderült, hogy két szélsőség van a meghívottak személyét illetően. Az egyik, hogy a művésztelep mindig ugyanazokkal a tagokkal működjön, a másik pedig, hogy minden évben mindig új művészeket hívnak meg. A művésztelep-vezetők többsége azt tartja jónak és még inkább működőképesnek, hogy legyen egy egészséges változás a művésztelep résztvevői között. Több művésztelep-vezető elmondta, hogy a folyamatosan működő művésztelepeknek, van egy ún. *törzsgárdájuk*, az ebbe tartozók minden évben részt vesznek a telep rendezvényein, van egy ún. *visszatérő réteg*, soraiból időnként visszatérnek résztvevőként, és van egy harmadik réteg, azoké, akiket mint újakat invitálnak a telep munkájába. Mind-egyik típusnak vannak előnyei és ebből következően hátrányai is. Az állandó résztvevőkkel működő telepek egy igen egységes gyűjteményt tudnak létrehozni, amely bemutatja a részt vevő művészek életpályáját, annak változásait. Ezekben a gyűjteményekben jól meg lehet figyelni, a művészek egymásra hatását, valamint követni lehet az adott korok társadalmi kihívásaira adott válaszaikat is. Az új meghívottakkal működő művésztelepek gyűjteménye sokszínűsége miatt az adott kor társadalmi kihívásaira egy szélesebb körű választ tud nyújtani. Ugyanilyen különbségek figyelhetők meg az egy művészeti ággal foglalkozó és a műfaji sokszínűséget hirdető művésztelepek gyűjteményei között, valamint a korosztályonként szerveződő és a többgenerációs alkotótelepek különbözőségei vonatkozásában is. A művészeti tevékenység mellett természetesen a művésztelep közösségi jellege okán nem elhanyagolható szempont a meghívottak személyisége és csoportkohéziója.

A **2023-as kutatás** alapján négy új típusú indokot soroltak fel a művésztelep-vezetők a fentiek mellett: a már **korábban részt vevő művészek ajánlásai alapján** hívnak meg új alkotókat, elsődlegesen **a gyűjtemény ars poeticáját** figyelembe véve invitálnak új alkotókat, nagyon fontos meghívási szempont több művésztelepen is a **művész személyisége** (pl. ne legyen kirekesztő), **jelentkezés alapján zsűri választja ki** az új résztvevőket.

XI. Ki a művésztelep fenntartója?

Négy különböző csoportot lehet elkülöníteni a fenntartó szempontjából: **önkormányzat (15), alapítvány (12), egyesület (9), magánszemély (9)**.

Néhány ritka kivételt leszámítva a művésztelep fenntartója – legyen az önkormányzat, alapítvány, egyesület vagy magánszemély – önerőből nem tudja fenntartani a művésztelepet a pályázatok segítségével nélkül. A szűkös anyagi források és infrastrukturális hiányosságok miatt kialakult a Kárpát-medencei művésztelepek között egy modern barterkapcsolat. A művésztelep működését nagymértékben befolyásolja a fenntartóval, illetve annak képviselőivel meglévő formális és informális kapcsolat is, ugyanis a fenntartó, pozíciójától függően, tehát akarva-akaratlanul, befolyásolja a művésztelepen folyó művészeti tevékenységet.

A **2023-as adatfelvételen** a következőképpen alakulnak a fenti csoportok: **önkormányzati (9), alapítványi (7), egyesületi (10), magánfenntartású (9)**.

21

XII. Miben lája a művésztelepen alkotás különlegességét, sikerességét?

A művésztelep-vezetők válaszait az infrastruktúra, az emberi kapcsolatok és a művészeti munka oldaláról tudjuk értelmezni, mely oldalak inkább kiegészítik, mintsem kizárják egymást. Az infrastrukturális kérdésekben jelentős tényezők: **a természeti és az épített környezet szépsége, a szükséges műhelyek, intézmények megléte, a befogadó település életébe való integrálódás, a komfortzónán kívüli alkotási lehetőség biztosítása**. Az emberi kapcsolatokra vonatkozóan: **a művészek személye, személyisége, a közös programok, az egymásra hatás, a folyamatosan jelen lévő visszacsatolás, az együtt gondolkodás, a csoportmunka, több generáció együttműködése**. A művészeti munka oldaláról fontos lehet **a projektszemlélet, az intenzitás, a dinamika, a kísérletezés, az inspiráció, a kohézió, a stílusok sokfélesége, a tradíciók, az alkotói légkör, a symposiumszemlélet** megléte.

A **2023-as kutatás** alapján a következő új tényezők kerültek megnevezésre a különlegesség, a sikeresség szempontjából: **improvizálás, a közösségi élet** fontossága, **a tehetségek összegyűjtése, a függetlenség** megélése és az **élesben való alkotás**.

XIII. Kiket szólít meg a művésztelep?

A művésztelep-vezetők ezt a kérdést három egymással nem feltétlenül összefüggő módon értelmezték. Volt, aki a szakmai szcéna kategóriáit, volt, aki korosztályokat, és volt, aki a művésztelep közönségének csoportjait vette számításba. A **2023-as kutatás** alapján a Kárpát-medencei művésztelepek megszólítanak a szakmai közeg szerint: **a művészeket (17), magyar, székely alkotókat (3), a műfaj iránt érdeklődő amatőröket (2), grafikusokat**; korosztályok alapján **fiatal művészeket (5), felnőtteket (3), gyermekeket, időseket**; a közönség oldalairól pedig: **a helyi lakosságot (6), a művészetkedvelőket (3), mindenkit (2), a kiállításlátogatókat (2), a civil lakosságot (2), a szponzorokat, a turistákat**.

XIV. Mivel tudja megszólítani a művésztelep a célzott csoportokat?

A **2023-as kutatás** alapján a célzott csoportokat a következőkkel szólítják meg: **kiállításokkal (6), személyes találkozásokkal (6), a művésztelep infrastruktúrájával (5)**,

programokkal (4), művészeti eseményekkel (4), a szakmai színvonallal (4), szabadságképpel, nyitottsággal.

XV. Mit tud nyújtani (anyag, szolgáltatásbeli, dologi) a művésztelep az alkotóknak?

A művésztelep-vezetők válaszaiból kiderül, hogy vannak olyan szolgáltatások, amelyet minden művésztelep tud biztosítani az alkotóknak, ezek a következők: **szállítás, étkezés, műterem, művészeti alapanyag, eszköz, kísérőprogram, kiállítási lehetőség**. Ezek mellett a művésztelepek a következő szolgáltatásokat kínálhatják: **honorárium, ösztöndíj (9), utazási költség (4), médianyilvánosság (4), lokális kapcsolatteremtési lehetőség (2), dokumentálás (2), műtárgyszállítás, katalógus**.

A művésztelep-vezetőkkel készült interjúban a kérdések a felsorolt tényezők meglétére vonatkoztak, azok mértéke, illetve azok realizálásaai meglehetősen eltérő képet mutatnak. A szállások minőségében lényeges különbségek figyelhetők meg az általam meglátogatott művésztelepeken, a skála a tízágys ifjúsági szállástól az egyszemélyes, fürdőszobás, légkondicionált szállodai szobákig tart. Az étkezések számában és minőségében is jelentős eltérések vannak a közösségi ételkészítéstől a napi háromszori svédasztalos modellig. A művésztelepek nagyobb részére jellemző gyakorlat szerint a hideg reggeli és a meleg vacsora a jellemző étkeztetési forma, de gyakori és jól működik a csak meleg ebéd és a közös étkezési forma is. A műtermek száma és minősége is változó, meghatározóbb a csoportos műterem, de néhány művésztelep adottságainak megfelelően tud egyéni műtermet is biztosítani. Az alapanyagok tekintetében is hatalmas különbségek vannak, amit a művésztelep műfaji jellemzői, az alkotó stílusa, valamint a művésztelep támogatottsága is befolyásol. A művésztelepek kísérőprogramjai is igen változatosak, ezeket a művésztelep adottságai és a művészek igényei határozzák meg. A kiállítási lehetőségek is igen széles skálán mozognak, van olyan művésztelep, ahol csak egy viszonylag alacsony látogatottságú, rövid ideig tartó, nem professzionális körülmények között megrendezett zárókiállítást tudnak szervezni, rendezni, míg más művésztelepeknek megvan az a lehetőségük is, hogy akár évi 4-6 kiállítást is képesek megvalósítani az aktuális művésztelepi anyagból bel- és külföldi galériákban, kiállítóhelyeken.

Az interjúkérdésre adott válaszokból az olvasható ki, hogy katalógusban való bemutatkozást csak egy művésztelep kínál a résztvevőknek, ám a tapasztalat azt mutatja, hogy ennél azért jóval nagyobb számban jelennek meg művésztelepi katalógusok, ha nem is minden évben. A Kárpát-medencében megjelenő, művésztelepekhez köthető katalógusokat általában meghatározott időnként publikálják, az esetek többségében a művésztelep gyűjteményéhez kapcsolódva. A katalógus felelős kiadója az esetek többségében a művésztelep fenntartója vagy támogatója.

A **2023-as kutatás** alapján a következő szolgáltatásokat nyújtják egyes művésztelepek: **fizetett modell, wellness-szolgáltatások, szakmai kirándulások és szabadidős programok**. Ezek az újonnan megjelent szolgáltatások jellemzően a magánfenntartású művésztelepeknél tűntek fel.

XVI. Körülbelül mekkora összeget tud egy főre fordítani a művésztelep (forintban)?

A művésztelep-vezetők válasza alapján ezen kérdés mentén mutatkozik meg az egyes művésztelepek közötti legnagyobb különbség és a legnagyobb szórás is, annak elle-

nére, hogy ezt a kérdést hagyták legnagyobb számban figyelmen kívül a válaszadók (a 45 megkeresett művésztelep-vezető közül csupán 31 adott választ erre a kérdésre). A legalacsonyabb és a legnagyobb támogatást nyújtó művésztelepek anyagi lehetőségei oly mértékben térnek el egymástól, hogy átlagszámítást nem érdemes végezni. A matematikai átlag ismeretéből önmagában nem lehet fontos következtetéseket levonni, ugyanis az egyes művésztelepeken az alkotókra fordított összeget sok tényező határozza meg. Ezeket a különbségeket létrehozzák például a műfaji különbségek anyag- és eszközigényei, az alkotások mérete vagy az egyes gyűjtemények kezelésének speciális igényei.

A kutatásban vizsgált művésztelepek között a művészekre fordított összeg legalacsonyabb értéke 15 000 Ft, míg a legnagyobb 1 200 000 Ft.

A különbözőségek plasztikusabb ábrázolása okán felsorolok néhány megadott adatot a megnevezett összegek emelkedő sorrendjében: Vámospércsi Művésztelep és Grafikai Műhely: 15 000 Ft, TAKT Művésztelep: 35 000 Ft, Nyílt Tér Művésztelep: 45 000 Ft, Abádszalóki Művésztelep: 60 000 Ft, Ludvig Nemzetközi Művésztelep: 140 000 Ft, Hortobágyi Káplár Miklós Nemzetközi Művésztelep: 150 000 Ft, Debreceni Nemzetközi Művésztelep: 200 000 Ft, Érdi Művésztelep: 350 000 Ft, Kecskeméti Acélszobrászati Szimpózium: 1 000 000 Ft, Hódmezővásárhelyi Nemzetközi Kerámia Szimpózium: 1 200 000 Ft.

Négy egymástól jól elkülöníthető tömböt tudunk megkülönböztetni a művészre fordított anyagi keretek között: **15 000 és 50 000 Ft közötti** összeget **12, 50 000 és 100 000 Ft között 8, 140 000 és 350 000 Ft közöttit 8,** valamint minimum **1 000 000 forintot 3** művésztelep tud biztosítani. A tapasztalatok alapján a művésztelep művészekre szánt összegének mértéke többnyire nem egyenesen arányos a művésztelepen létrehozott alkotások minőségével.

Bár olyan művésztelepek is léteznek, ahol az alkotók anyagilag is hozzájárulnak a telep működéséhez, ezeket a költségeket nem vizsgáltuk.

A **2023-as kutatás** alapján a fenti kategóriákat használva a következő szórás mutatkozott meg: **15 000 és 50 000 forint közötti** összeget **11, 50 000 és 140 000 forint között 8, 140 000 és 350 000 forint között 11, 350 000 forint fölött 2** művésztelep tud biztosítani.

XVII. Milyen forrásból tudják finanszírozni a művésztelepet (pályázat, önkormányzat stb.)?

Pályázat (43), önkormányzat (25), szponzorok (15), saját bevétel (6).

A 45 vizsgált művésztelepből szinte mindegyik pályázik valamelyik kiíró szervezet-höz (pl. NKA, MMA, NEA, önkormányzati pályázatok, regionális művészeti pályázatok), amiből azt a következtetést vonjuk le, hogy amennyiben csökkennek vagy megszűnnek a pályázati lehetőségek, a művésztelepek léte is veszélybe kerül. Az önkormányzatok támogatása nagyon jelentősnek tűnik, de ehhez hozzá kell tennünk azt is, hogy az önkormányzati támogatások jó része is pályázati kereteken belül szponzorálja a művésztelepeket. Itt is megállapíthatjuk, hogy az önkormányzati támogatások csökkenése, megszűnése a művésztelepeket létükben fenyegeti. Emellett az önkormányzat több esetben ad segítséget az adminisztratív, pályázati tevékenységhez humánerőforrás biztosításával. Viszonylag kis számban támogatják szponzorok a művésztelepeket,

ez is inkább dologi jellegű támogatásban merül ki. Mindössze két esetben talákoztam szponzorok anyagi támogatásával. Legrosszabb helyzetben a magánfenntartású művésztelepek vannak, amelyek a legtöbb pályázati formából ki vannak zárva, ezért alapvetően csak saját anyagi forrásaikra támaszkodhatnak. Ezek a művésztelepek ennek ellenére jelentős múlttal és gyűjteménnyel rendelkeznek.

A **2023-as kutatás** alapján a fenti kategóriákat illetően az újonnan bevont művésztelepek vonatkozásában a következő bontás jelent meg: **pályázat (23), önkormányzat (16), szponzorok (9), saját bevétel (9)**.

XVIII. Milyen infrastruktúrával rendelkezik a művésztelep (saját, bérelt stb.)?

Ebben a kérdésben a művésztelepek használatban lévő helyiségeire gondoltunk, mint szállás, raktár, műhely céljára szánt helyiségek. Ezek között **bérlemény (17), önkormányzat által rendelkezésre bocsátott (13), saját szálláshely (11), magánszemélyek, szponzorok által rendelkezésre bocsátott (9), egyesületi tulajdonban (1)** lévő ingatlanok vannak. Azt kell megállapítanunk, hogy a legbizonytalanabb pont a művésztelepek folyamatos működésének fenntartásához az ingatlanok helyzete. Mivel saját ingatlannal nagyon kevés művésztelep rendelkezik, ezért a művésztelepek működéséhez szükséges ingatlanok teszik ki az üzemeltetési költségek meghatározó részét. A hosszú távú szerződések hiánya a tervezhetőséget fenyegeti, ugyanis a pályázati rendszer évenkénti lebonyolítása nem enged egy évnél hosszabb biztos tervezhetőséget. A hosszabb távú tervezés sok esetben a művésztelep-vezető és az ingatlanok fenntartójának személyes kapcsolatán múlik.

A **2023-as kutatás** alapján a fenti kategóriákat illetően az újonnan bevont művésztelepek vonatkozásában a következő bontás jelent meg: **bérlemény (9), önkormányzat által rendelkezésre bocsátott (8), saját szálláshely (9), magánszemélyek, szponzorok által rendelkezésre bocsátott (9)**.

XIX. Milyen szakemberekkel rendelkezik a művésztelep (művészettörténész, technikus, fizetett alkalmazott, önkéntes stb.)?

A művésztelepek működési ciklusaira való tekintettel csak kisebbik részük rendelkezik bármilyen állandó fizetett vagy önkéntes alkalmazottal, segítővel. A beérkezett válaszok alapján megjelennek a **fizetett alkalmazottak (8)**, rajtuk kívül fizetett alkalmazásban van **művészettörténész (3)** és egy **esztéta**. **Önkéntesként 7 művészettörténész és 1 esztéta** segíti a művésztelepek munkáját. Megállapítható, hogy művésztelepek működésének sokrétű feladatait, úgymint a művésztelepek szervezési, rendezési, lebonyolítási feladatait, valamint az ezekhez köthető adminisztratív, forrásfelkutató, pályázati tevékenységeket, feltűnően kevés ember látja el, egy kivételével direkt fizetség nélkül. Mivel az anyagi díjazás egyáltalán nem szabályozott, megoldatlan, a működési rendszerben általánosságban felértékelődött egyes személyek és a személyes kapcsolatok szerepe. Másképpen fogalmazva a művésztelepek nagyobb részének léte a művésztelep vezetőjétől, vezetőitől ijesztően nagy mértékben függ, sok esetben pótolhatatlanok. Megfigyelhető az a tendencia, hogy az a művésztelep, ahol a fentebb említett személyek abbahagyták tevékenységüket, vagy megszűnt, vagy csak a korábbiól jelentősen eltérő módon tudott működni.

A **2023-as kutatás** alapján a fenti kategóriák az újonnan bevont művésztelepek vonatkozásában a következő válaszok érkeztek: **4 fizetett alkalmazott, 5 önkéntes.**

XX. Milyen anyagi, technikai, személyes összetevők hiányoznak a hatékonyabb működéshez?

A művésztelep-vezetők a hatékonyabb működés tényezőit anyagi, dologi, infrastrukturális és személyekhez kötődő összetevőkként határozták meg. Az anyagi hiányok a következő módon jelennek meg: **pályázati lehetőség hiánya, anyagi biztonság hiánya, bérleti díjak, rezsiköltség, útiköltség kifizetésének nehézségei.** Elmondásuk alapján infrastrukturális és dologi hiányosságaik a következők: **felszerelés hiánya (8), fejlesztés, felújítás hiánya (3), állandó helyszín, telephely hiánya (2), műhely hiánya, szállítóeszköz hiánya, szálláshelyek hiánya, raktározási lehetőségek hiánya, a kiállításokhoz szükséges installálási felszerelés hiánya.** A személyekhez kötődő hiányokat a következőkkel azonosították: **fizetett alkalmazottak (4), technikai személyzet (4), informatikus (2), médiaszakember (2), művészettörténész, kurátor (2), PR-szakember (2), adminisztratív pályázatíró (2), takarító.**

A **2023-as kutatás** alapján a következő új elemek jelentek meg hiányként: **pályázatírók hiánya, kiszámíthatóság hiánya.** **1-1** művésztelep-vezető erre a kérdésre a következőket írta: **minden hiányzik, hosszú lenne felsorolni, nem hiányzik semmi.**

XXI. Mik az erősségei a művésztelepnek?

A beérkezett válaszok 4 főbb kategória köré csoportosulnak, úgymint a településhez, a művésztelep helyszínéhez köthető erősségek, az infrastrukturális helyzetükhöz köthető erősségek, a kapcsolatrendszereikhez köthető erősségek és a művésztelep képviselt szellemiségéhez kapcsolódó erősségek.

A művésztelepek erősségei csoportosítva:

- 1. az épített és a természeti környezet (5), extremitás (különlegesség);**
- 2. infrastruktúra (8), stabil gazdasági háttér, tiszteletdíj, galéria, gyűjtemény, saját művészeti fesztivál;**
- 3. az alkotók minősége (8), hangulat, atmoszféra (7), együttműködés oktatási intézményekkel (2), művészek kapcsolatrendszere;**
- 4. kontinuitás (7), tradíció, hosszú távú cél, projektmódszer, iskolateremtő közeg.**

A **2023-as kutatás** alapján három új erősséget nevesítettek a művésztelep-vezetők: **függetlenség, jó hangulat, pozitív emberi kapcsolatok.**

XXII. Mik a gyöngeségei a művésztelepnek?

A megkérdezett művésztelep-vezetők közül csak ketten állították azt, hogy az általuk vezetett művésztelepnek nincsenek gyöngeségei. A többi művésztelep-vezető számos problémát felvetett, melyeket az alábbi csoportosítás szerint célszerű bemutatni:

A befogadó település lokális helyzete miatt merültek fel olyan gyöngeségek, mint hogy **a helyi hatalom szemben áll velük (4), a vidéki létből fakadó hátrányok (3), elitizmus.**

A többi válasz főleg az anyagi források meglétére vezethető vissza, ezen válaszok egyik csoportja a művésztelep tényleges működésének idő- és térbeli korlátait taglalja **(rövid ideig tart, szezonális, évközi programok hiánya, létbizonytalanság, a kon-**

tinuitás, kiszámíthatóság hiánya). Az anyagi feltételek másik csoportja a különféle infrastrukturális hiányosságokra hívja fel a figyelmet, úgymint **adminisztráció, helyszínhiány, helyiséghiány, felújítás hiánya, médiamegjelenés hiánya, dokumentálás hiánya, szállítási kapacitás hiánya, állandó telephely hiánya, galéria hiánya, intézményi kapcsolatok hiánya, anyagi problémák, fizetett alkalmazott hiánya.**

A **2023-as kutatás** alapján a következő gyöngeségek kerültek új tényezőként felsorolásra: **függetlenség, pályázatoktól való függés, a tervezhetőség hiánya, a honlap hiánya, a generációs válság,** az újonnan megkérdezettek közül egy művésztelep-vezető jelezte, hogy az általa vezetett művésztelepnek nincsenek gyöngeségei.

XXIII. Milyen a kapcsolatok a művészeti szervezetekkel (Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete, Nemzeti Kulturális Alap, Magyar Művészeti Akadémia, iskolák, galériák)?

A megkérdezett művésztelep-vezetők közül csupán egy említette azt, hogy semmilyen más intézménnyel, szervezettel nem ápol kapcsolatot, a többségük több és több típusú szervezettel, intézménnyel ápol kapcsolatot párhuzamosan. **Tizenkét** művésztelep-vezető jelezte, hogy a szervezetekkel való kapcsolat nem intézményes szinten valósul meg, hanem a **művésztelepen részt vevő alkotók révén** realizálódik. A következő intézményekkel, szervezetekkel van a művésztelepeknek élő kapcsolatok: **NKA (15), MMA (13), MAOE (10), egyéb művészeti szervezetek (6), általános iskola (13), egyetem (9), galéria (9), múzeum (4).**

A **2023-as kutatás**ba bevont új művésztelepek közül **két** művésztelep-vezető jelezte, hogy **nincs kapcsolata** művészeti szervezetekkel. Akiknek vannak kapcsolataik, azoknak a következő intézményekkel, szervezetekkel van kapcsolatok: **NKA (14), MAOE (11), iskolák (7), galériák, múzeumok (5), egyéb művészeti szervezetek (2).**

XXIV. Van-e kapcsolatok civil szervezetekkel?

A megkeresett művésztelepek szervezeti felépítésüket tekintve eltérő véleménnyel vannak, erről a kérdésről. A válaszokat négy csoportba tudjuk osztani: vannak azok a művésztelepek, melyek **maguk is civil szervezetként működnek (10)**, azok a művésztelepek, melyeknek **van** valós kapcsolatok civil szervezetekkel **(16)**, melyeknek csak **informális kapcsolatok van** civil szervezetekkel **(4)**, illetve akiknek **nincsenek** kapcsolataik ezekkel a szervezetekkel **(14)**, és közülük egy azt nyilatkozta, hogy nincs is szükség ilyen kapcsolatra.

A **2023-as kutatás**ba újonnan bevont művésztelepek közül **tíz** jelezte, hogy **nincs kapcsolata** civil szervezetekkel, **húsz** művésztelepnek **van.**

XXV. Van-e kapcsolatok a helyi elittel, amatőr művészekkel, műpártolókkal stb.?

Erre a kérdésre szűkszavú válaszokat kaptunk, ugyanis a művésztelep-vezetők nem fejtették ki részletesen a felsorolt csoportokkal lévő kapcsolataikat, hanem csak a kapcsolatok meglétét vagy nemlétét jelezték: **34 igen, 11 nem** arányban.

A **2023-as kutatás**ba újonnan bevont művésztelepek közül **négy** jelezte, hogy **egyik felsorolt csoporttal sincs kapcsolata.**

XXVI. Van-e kapcsolatuk a helyi önkormányzattal, társadalmi szervezetekkel, pártokkal, egyházakkal stb.?

Az előző kérdéshez hasonlóan **igen** választ **nyolc** művésztelep-vezető adott, **öt** művésztelep-vezető nyilatkozta azt, hogy mindegyik szervezettel ápol kapcsolatot, közülük egy kiemelte, hogy ezen kapcsolat személyes mélységű. **Huszonöt** művésztelep-vezető nyilatkozta, hogy az **önkormányzattal**, **öt** pedig azt, hogy az **egyházakkal** ápol élő kapcsolatot.

Öt művésztelep, a felsoroltak közül **egyik szervezettel sem** áll kapcsolatban, **három** pedig markánsan kijelentette, hogy **pártokkal** nem kíván munkakapcsolatot létesíteni. **Két** művésztelep-vezető pedig jelezte, hogy rossz a kapcsolatuk az **önkormányzattal**.

A **2023-as kutatás**ba újonnan bevont művésztelepek közül **ötnek nincsenek** ilyen jellegű **kapcsolataik**, a többi művésztelepnek vannak ugyan, de válaszaikban nem részletezték, hogy melyikkel vagy melyekkel.

27

XXVII. Milyen kapcsolatban állnak a helyi, regionális, országos médiákkal?

A művésztelep-vezetők az alábbi minőségjelzőkkel illeték a médiakapcsolataikat, nem téve különbséget a helyi, regionális és országos médiumok között: **kiváló (5), jó (15), korrekt, kielégítő, helyi konfliktusok miatt negatív**. Gyakoriság alapján **állandó (12), alkalmi (5), egyirányú (2), alig, semmilyen (3)**.

A **2023-as kutatás**ba újonnan bevont művésztelepek közül **1** vezetője jelezte, hogy nincs kapcsolatuk a médiákkal. **Regionális médiával 12, helyi médiával 11, országos médiával 4** művésztelepnek van kapcsolata, **további 3** művésztelep-vezető jelezte, hogy **van kapcsolata**, de nem részletezte, mely terjesztésűekkel.

XXVIII. Van-e a művésztelepnek honlapja, és mennyire érzi azt naprakésznek?

A művésztelep-vezetők elmondása alapján **14** művésztelepnek **van** honlapja, további **6**-nak amellet, hogy van, még naprakész is. A várakozással ellentétben **25** művésztelep-vezető közölte, hogy **nincs** honlapjuk.

A **2023-as kutatás**ba újonnan bevont művésztelepek közül **18** művésztelepnek **nincs**, **15**-nek **van** naprakész honlapja.

XXIX. Jelen van-e a művésztelep a közösségi oldalakon, és ha igen, fontosnak tartja-e az ezeken a csatornákon való kommunikációt? (Mely közösségi oldalakat használják?)

14 művésztelep **nem** rendelkezik közösségi oldallal semmilyen formában. A művésztelepek többsége használja a közösségi oldalakat, néhányuk többet is: **Facebook (30), Instagram (6), Twitter (4), YouTube (3)**, valamint egy művésztelep rendelkezik saját fenntartású és szerkesztésű **online újsággal**.

A **2023-as kutatás**ba újonnan bevont művésztelepek közül **19** rendelkezik önálló **Facebook**-fiókkal, **Instagram**-fiókkal **9**, **X**-en (korábban **Twitter**) **1**, **13** művésztelep egyetlen közösségi oldalon sem található meg.

XXX. Végeznek-e egyéb tevékenységet a művésztelepi alkotáson kívül (pályázatok kiírása, kiállítások szervezése, tehetség gondozás stb.)?

A megkérdezettek közül **8** művésztelep-vezető jelezte, hogy művésztelepük az alkotási tevékenységen kívül **nem végez egyéb tevékenységet**. Az egyéb, művésztelepek által végzett tevékenységeket az alábbi csoportosítás szerint lehet bemutatni:

- művészetközvetítés: **kiállítás szervezés (21), konferenciaszervezés (2), open stúdió, könyv és publikáció megjelentetése, költői est;**
- oktatás: **tanítás (3), művészetpedagógia (2), művészeti tanfolyam, kreatív foglalkozás, örökségápolás, táborok, kurzusok, designprojekt;**
- művészeti élet szervezése: **pályázatok kiírása (6), költői est, konferenciaszervezés, fesztiválszervezés, vidékfejlesztés, kistérségi arculatalakítás.**

Ahogy ez az interjúkból is kiderül, a művésztelepek többsége egyéb tevékenységet is végez, tehát nem igaz, hogy a művésztelepek öncélúak lennének. A legtöbb tevékenység a település és a régió szempontjából hiánypótló az ott élők számára.

A **2023-as kutatás**ba újonnan bevont művésztelepek közül a **művészetközvetítésben 16, oktatásban 11, a művészeti élet szervezésében 12** művésztelep vesz részt. Egy művésztelep-vezető jelezte, hogy a művésztelep részt vesz a **falusi családok támogatásában, 7** művésztelep **nem végez ilyen jellegű tevékenységeket**.

XXXI. Milyen formában tudják megjeleníteni önmagukat a társadalomnak?

Szinte mindegyik művésztelep szervez **kiállításokat**, ezek mellett a megjelenés médiája szerint a következő válaszok érkeztek: **katalógus (13), televízió (8), sajtó (8), kiadványok (6), plakát, molinó (4), honlap (2)**.

A művésztelepek a fentiekén felül meg tudják jeleníteni magukat különböző rendezvényeken, úgymint **művészeti programok (5), nyílt napok (4), művészeti rendezvények (4), könyvbemutató (2), performanszbemutató, tematikus est, múzeumok éjszakája, társadalmi érzékenyítés, tárlatvezetés, jótékonyági rendezvény, művészeti tábor, művészetkutatás**.

Az egyik művésztelep-vezető fontosnak tartotta ennél a kérdésnél megemlíteni, hogy **javaslatokat dolgoznak ki a döntéshozók számára** a művésztelepekkel kapcsolatban.

A **2023-as felmérés alapján** a következő megjelenítési formák szerepelnek: **kiállítások (20), médián keresztül bemutatások (9), művészeti bemutatóprogramok (6), katalógusok (5), interaktív művészeti rendezvények (4), könyvbemutatók (2), tárlatvezetések (2), nyílt napok (2)**.

XXXII. Miben látja a művésztelepek hozadékát?

A **2023-as felmérés alapján** a művésztelep-vezetők a következőkben látják az általuk vezetett művésztelep hozadékát: **művészetfenntartás (5), kapcsolatépítés (5), értékteremtés (5), autonóm műalkotások létrejötte (4), gyűjteménygyarapítás (4), közös gondolkodás (3), közösségépítés, -megtartás (2), identitás teremtés, -örzés**.

XXXIII. Mi a sorsa a művésztelepen készült alkotásoknak?

A **2023-as felmérés alapján** a művésztelep-vezetők a következő válaszokat adták: **gyűjteménybe kerülnek (23), kiállításra kerülnek (8), az összes művésztelepen létre-**

hozott mű az alkotó tulajdonában marad (6), közintézmények falait díszítik (3), ajándékozásra kerülnek (3), az összes művésztelepen létrehozott mű katalogizálásra kerül (2), a műalkotások aukcióra kerülnek.

XXXIV. Önök szerint mit vár el művésztelepüktől a szűkebb és tágabb társadalmi környezet?

Ezzel a kérdéssel arra voltunk kíváncsiak, hogy hogyan látják a művésztelep-vezetők a művésztelep felé irányuló társadalmi elvárásokat, és hogy miként tudnak megfelelni nekik. A művésztelepen részt vevő alkotókkal szembeni elvárások: **megmutatkozás, a művészek jelenléte, a művésztelepen megismert alkotók visszatérése, aktivitás, folyamatos kommunikáció, hitelesség, őszinteség.**

A művésztelep tevékenységével szembeni elvárások: **kiállítások (3), produktív működés, szellemi épülés, folyamatos munka, a természettel való együttélés, újdonság, átjárás az amatőr és a magaművészlet között, szórakozási lehetőség.**

A befogadó település elvárásai: **a település jó hírének terjesztése, a település művészeti fejlesztése, a lokális társég fejlesztése, értékteremtés, közösségépítés, értékörzés, a kultúra gazdagabbá tétele.**

Erre a kérdésre **4** művésztelep-vezető válaszolta azt, hogy társadalmi környezetük **semmit nem vár el** művésztelepüktől, **3** művésztelep-vezető pedig **nem tudja** megválaszolni a kérdést.

A **2023-as felmérés alapján** az alábbi elvárások merültek fel új elemként: **nyitottság (2), érzékenyítés, reprezentálás.**

XXXV. Milyen tényezők akadályozzák a felelős tervezést, a kontinuitás fenntartását?

A művésztelep-vezetők válaszai az anyagi és a politikai vonatkozások mentén csoportosultak. Anyagi vonatkozás szerint megemlítettek olyan negatívan befolyásoló tényezőket, mint az **anyagi bizonytalanság (10), a pályázatok kiszámíthatatlansága (8), a támogatások hiánya (7), az állandó alkalmazottak hiánya (3), a társadalmi munkában folyó szervezés (3), az utólagos finanszírozás, a saját tér hiánya.** A politikai atmoszféra sajátosságaiból adódó tényezők: **a művésztelepi stratégia hiánya társadalmi szinten, a politika jelenléte a pályázatokon, helyi ellenérdekek, politikai megosztottság, fenntartói akarat.**

Négy művésztelep-vezető azt nyilatkozta, hogy **nincsenek gátló tényezők**, egy művésztelep-vezető pedig a **koronavírust** nevezte meg akadályozó tényezőként.

A **2023-as felmérés alapján** új akadályozó tényezőként jelentek meg az alábbiak: **a szabadidő hiánya, a generációváltás, az elszigeteltség és az egoizmus.**

XXXVI. Mit gondol a művésztelepi munka, a művésztelepen hirdetett programok és a gyakorlati művészetkutatás kapcsolatáról?

A művésztelep-vezetők egy része vélemény szinten, mások problémás szinten fogalmazták meg a válaszukat, egy kis hányaduk pedig igyekezett javaslatokat is tenni.

Egyes művésztelep-vezetők művészeti tevékenységi területeknek a kérdésben feltett kapcsolatáról így nyilatkoztak: **szükséges (13), kiváló terep (7), a jövő szempontjából fontos (4), hasznos (2), visszacsatolásként hasznos (2), kapcsolati tőke szempontjából fontos, gyakorlati haszna van.**

Másoknak **nincs ilyenekről tudomása (2)**, vagy úgy vélik, hogy ezek a tényezők **nem találkoznak, ad hoc jellegűek**, egyiküknek **lesújtó véleménye van a művészeti kutatásról**.

Néhány művésztelep-vezető a következő javaslatokat tette: **legyenek láthatóak az eredmények, széles körben kell az eredményeket közzétenni, az eredmények fel-tétlenül jussanak el a döntéshozókhoz, köztestületet kellene létrehozni**.

A **2023-as kutatásokban** az alábbi új vélemények kerültek közlésre: **nem látszik a kapcsolat eredménye, nem működik** ez a kapcsolat, **anyaghiány nélkül nincs miről beszélni**, erre a célra **országos szakmai testületet kellene létrehozni**. Több művésztelep-vezető nyilatkozta, hogy amennyiben a kutatások eredményei alapján nem mennek végbe pozitív változások, a kutatásokkal szembeni szkepticizmusuk várhatóan erősödni fog.

XXXVII. Mit gondol, fontosak-e az Országos Symposion Találkozók?

Fontos (28), gyakorlati haszna van **(6)**, lehet haszna **(2)**, döntéshozók nem veszik komolyan **(2)**, nem tudja megítélni **(2)**, nem hívták meg még eddig **(2)**.

A **2023-as felmérés** alapján az alábbi véleményeket írták le: **fontos (26)**, felesleges **(2)**, **nincs ismerete (2)**, **nem kapott meghívót**.

XXXVIII. Érvényesek-e a 10, 20 éves záródokumentumok határozatai? Ismeri-e a XXV. Országos Symposion Találkozó (2017. 02. 18. Műcsarnok) záródokumentumát?

21 művésztelep-vezető úgy nyilatkozott, hogy a dokumentumokat **nem ismeri**, **24** művésztelep-vezető ismeri őket. **Öten** kifejtették, hogy szerintük ezeknek a határozatoknak **nincs hatása**, míg **két** művésztelep-vezető véleménye szerint azok **túl általánosak**.

A **2023-as felmérés** alapján az alábbi véleményeket írták le: **ismeri és érvényesnek tartja (8)**, **ismeri (3)**, **nem ismeri (13)**, **nincs hatásuk, túl általánosak** a megfogalmazások.

XXXIX. Ismeri-e a Művésztelepek a Kárpát-medencében empirikus kutatás eredményeit?

A **2023-as felmérés** alapján az alábbi véleményeket írták le: **ismeri (13)**, **nem ismeri (19)**.

XL. Milyen gyakran kellene országos kiállításokat szervezni a Műcsarnokban vagy más kiállítóhelyen láthatóvá tenni a progresszív eredményeket?

Azon művésztelep-vezetők, akik pontosan válaszoltak a kérdésre, az alábbi intervallumokat javasolják: **évente (9)**, **kétévente (10)**, **háromévente (8)**, **5-8 évente (2)**, **10-15 évente (1)**. **Két** művésztelepet eddig még **nem hívtak meg**, **tíz** művésztelep-vezető azt nyilatkozta, hogy **nincs rálátása** a kérdésre, ezért nem tudja. Néhányan tettek javaslatokat ezen országos kiállítások lebonyolításához. Javasolják a **díjazás** bevezetését akár **ösztöndíj**, akár **művésztelepi meghívás** formájában. **Hat** művésztelep-vezető vetette fel, hogy az országos kiállításokat **Budapesten és vidéken párhuzamosan bonyolítsák** le.

A **2023-as felmérés** alapján az alábbi véleményeket írták le: **évente (8)**, **kétévente (5)**, **háromévente (9)**, **5-8 évente (4)**.

XLI. Segítené a művésztelepeket, ha újból lennének támogatott bilaterális kapcsolatok? Milyen egyéb javaslatai vannak?

Igen (31), nem tudom (10), nem válasz nem érkezett.

Három különböző javaslat érkezett három művésztelép-vezetőtől: **a nem színvonalas művésztelepeket nem kellene támogatni, nagyon fontos lenne a működésre megítélt támogatás, szükség lenne vidéki centrumok (de centrumok) létrehozása.**

A **2023-as felmérés alapján** az újonnan megkérdezett művésztelép-vezetők az alábbi véleményeket írták le: **igen (3), nem tudom (5).**

XLII. Önök szerint fontos lenne egy önálló, művésztelépi munkát sokkal jobban értő támogató tagozatra vagy kuratóriumra?

Az **igen (28), lehet (4), nem tudom (2), nem szükséges (4)**, mellett egyéb válaszok is érkeztek grémium tagozódására **az MMA-n belül (4), az NKA-n belül (4), a MAOE-n belül (2), az MKISZ-en belül (2), közvetlenül a minisztériumon belül (1).**

Ezek mellett további javaslatok is érkeztek a grémium szervezeti felépítésével, működésével kapcsolatban. Csak olyan szervezet jöjjön létre, amely **döntéshozó joggal rendelkezik (2), gyakorlati és elméleti szakemberekből áll (2), alulról szerveződik, központosítás nélkül működik.**

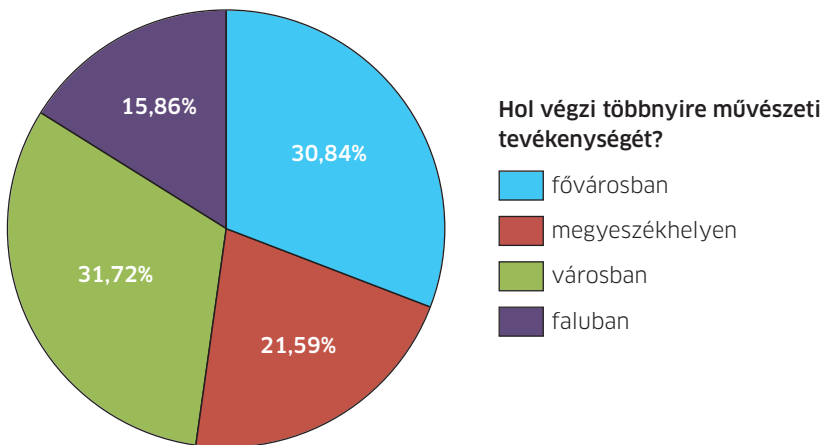
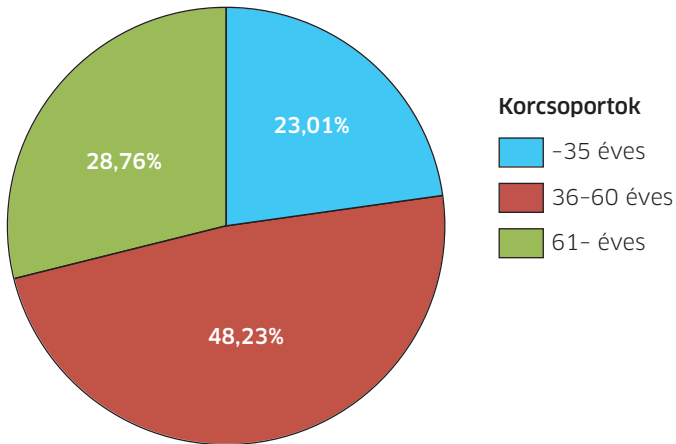
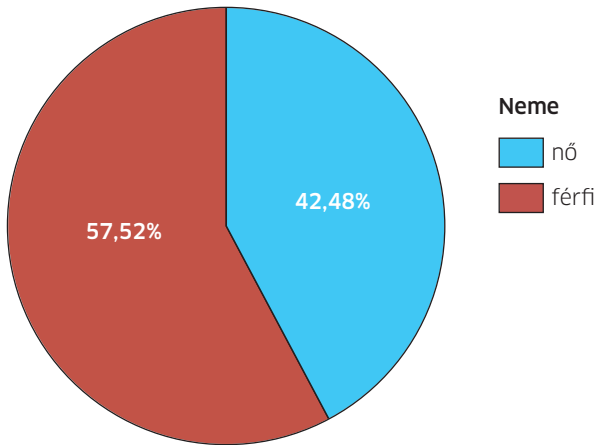
A **2023-as felmérés alapján** új véleményként jelent meg a következő: [a grémium] **fontos lenne, kompetens személyekből kell állnia, legyen cselekvőképes, döntési jogkörrel rendelkezzen, rendelkezzen anyagi háttérrel.** Egy művésztelép-vezető kifejtette, hogy **nincs rá szükség**, mert csak a bürokráciát növelné.

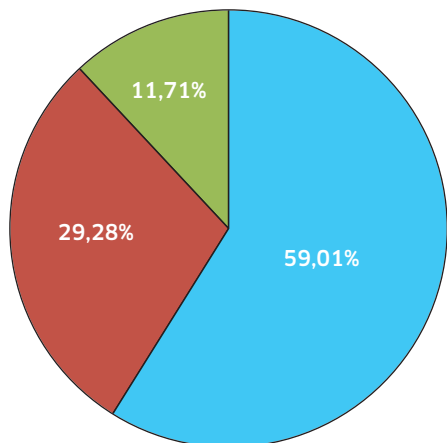
Művészkérdőívek elemzése

A 2023-as kutatás művészeknek szóló kérdőívek eredményeinek bemutatása a 2020-2021-es kutatás eredményei után olvasható. Ez vonatkozik a keményváltozókra, a függőváltozókra és az összesített oszlopdiagramokra is a motivációkutatás és az értékpreferencia-vizsgálatok alapján. A pontosabb áttekinthetőség kedvéért a 2023-as kutatás eredményeit nem keresztábrákkal, hanem kördiagramokkal ábrázoljuk. A 2023-as kutatás kérdőíve az összehasonlíthatóság érdekében nem változott. Egyetlenegy kérdéssel szerepel több a kérdőívekben, ez pedig a művésztelepen részt vevő alkotók elégedettségi szintjét méri. Módszertanilag a két kutatás és feldolgozásuk megegyezik. Az oszlopdiagramokban a 2023-as kutatás esetében is a 0-tól 10-ig terjedő értékskálát használtuk. A 2023-as felmérés eredményeit a 2020-2021-es kutatás eredményeinek bemutatása után helyezzük el a tanulmányban.

A kutatásban anonim önkéntes kérdőívet alkalmaztunk a művésztelepen aktuálisan részt vevő művészekkel, illetve azokkal a művészekkel, akik ebben az évben a pandémia miatt elmaradt művésztelepek törzstagjai. A 2020-2021-es kutatásban 227 értékelhető kérdőív érkezett be, a 2023-as kutatásban pedig 219. Ezekben a kérdőívekben két területre fókuszáltunk. Egyrészt kíváncsiak voltunk azokra a tényezőkre, amelyek meghatározzák, hogy miért, milyen céllal, milyen igényekkel érkeznek az alkotók a művésztelepre. Másrészt érdekelt minket azok a tényezők, értékek, amelyek meghatározzák alkotótevékenységüket. A válaszok rendkívül sokszínűek, heterogének lettek, ezért csoportokat alkottunk különböző dimenziók alapján az értelmezhetőség érdekében. Ezek a demográfiai csoportok, illetve a művészi lét és az alkotási attitűdök által meghatározott csoportok. Jelen tanulmányban az elemzés a kérdőív sorrendjét követi, először az egyes kérdésekre adott válaszokat mutatja be önmagában, majd a kérdőív sorrendiségében egymáshoz párosítva a kérdéseket a keresztábrák segítségével, ahol azt a válaszok eloszlása indokolta teszi.

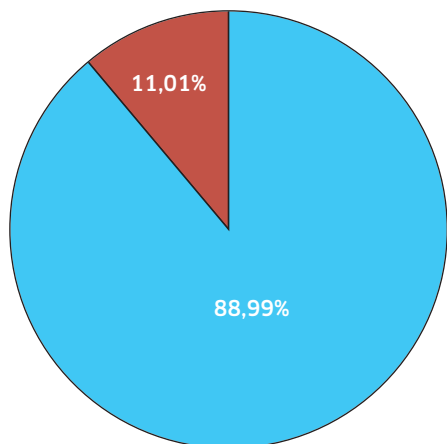
A 2020–2021-es kutatás keményváltozói kördiagramokon keresztül, százalékos szinten

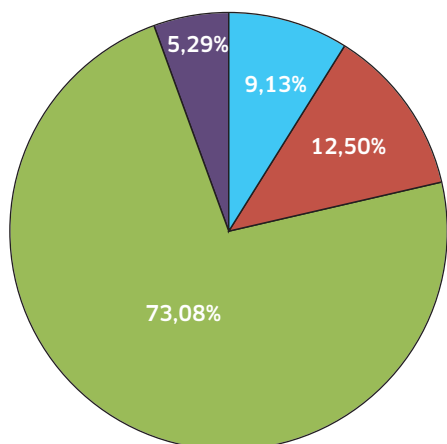
Az Ön havi jövedelme átlagos?
(kb. 300 000 Ft bruttó)

- kevesebb
- kb. átlagos
- több

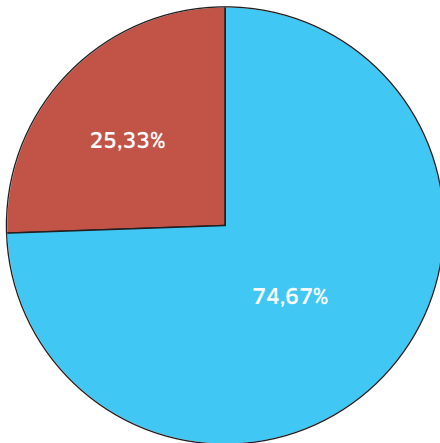
Végzett-e művészeti iskolát?

- igen
- nem

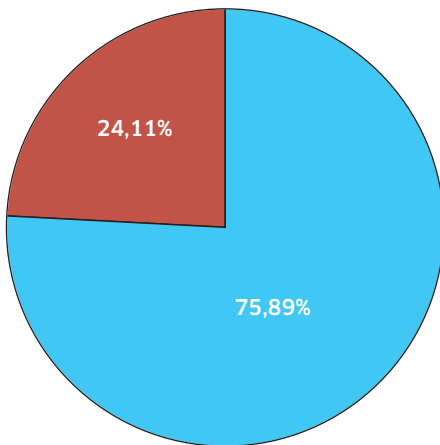
Amennyiben igen, jelölje fajtáját

- középiskola
- főiskola
- egyetem
- egyéb

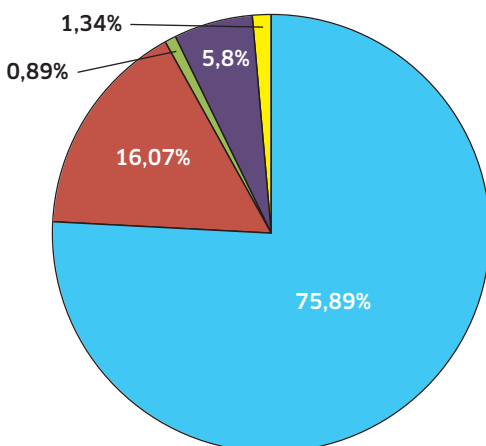
Van-e a művészeti alkotótevékenysége mellett egyéb jövedelemszerző tevékenysége?

- igen
- nem

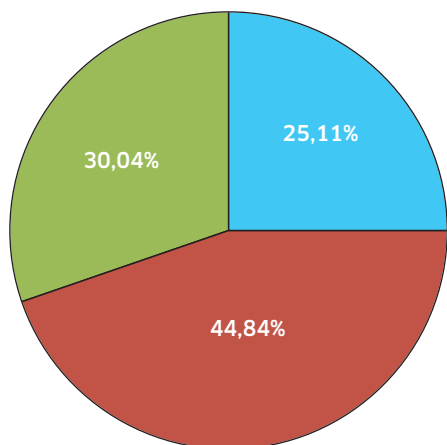
Állampolgársága

- magyar
- külföldi

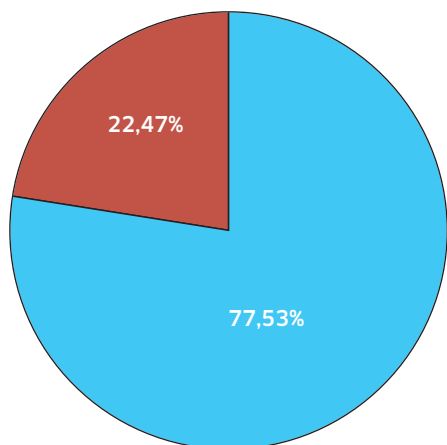

Ön

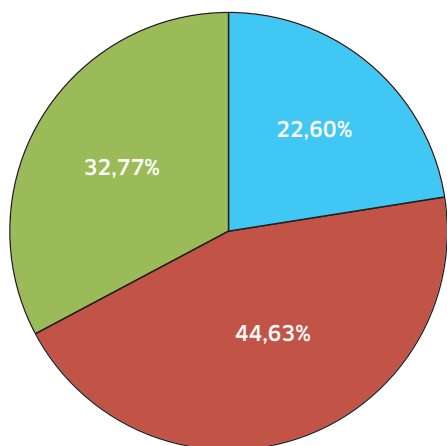
- magyarországi magyar
- uniós országban élő magyar
- unió kívüli országban élő magyar
- uniós ország polgára
- unió kívüli állampolgár

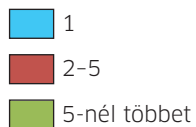
Az elmúlt két évben Ön hány művésztelepen alkotott?

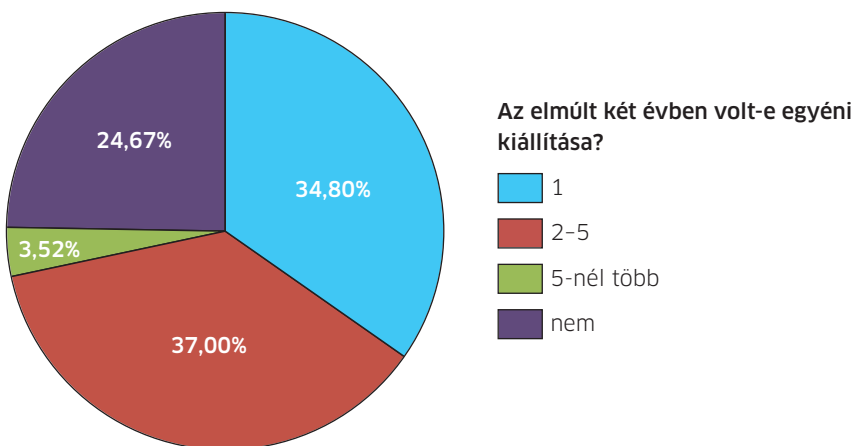
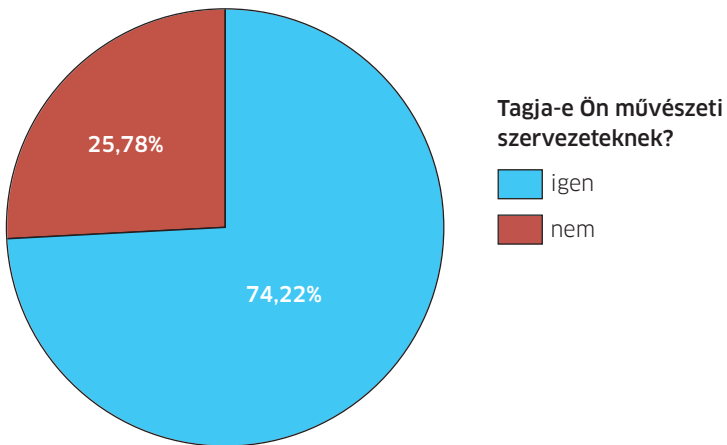
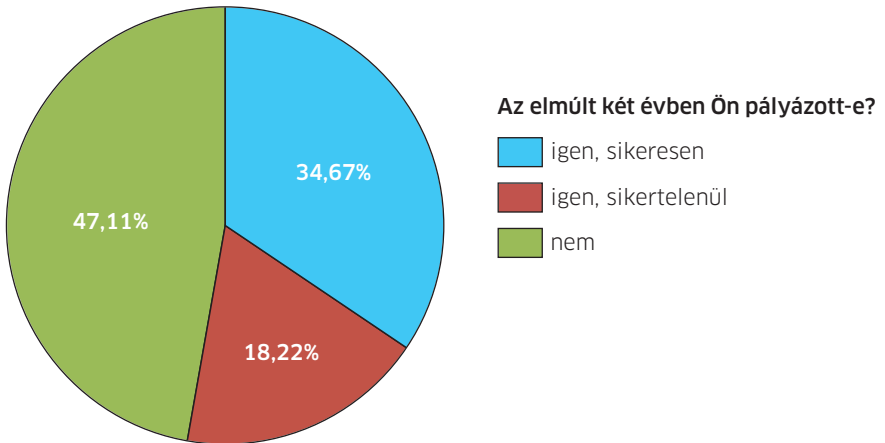

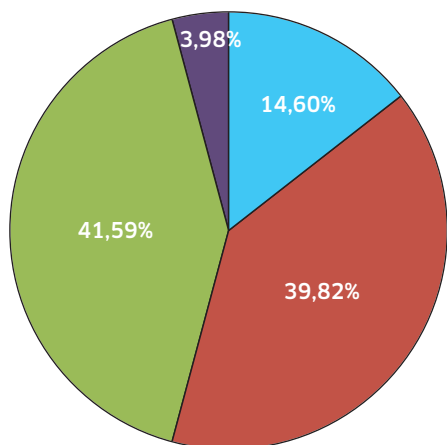
Művészi pályafutása alatt kapott-e szakmai díjakat?

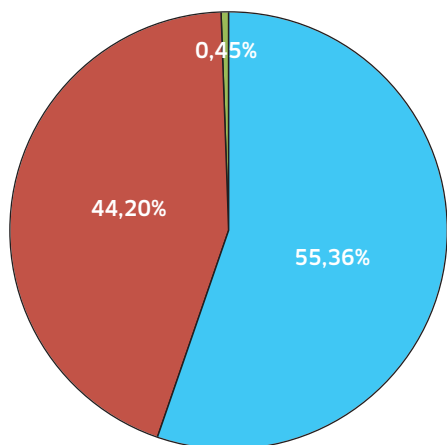
Ha kapott, mennyit?

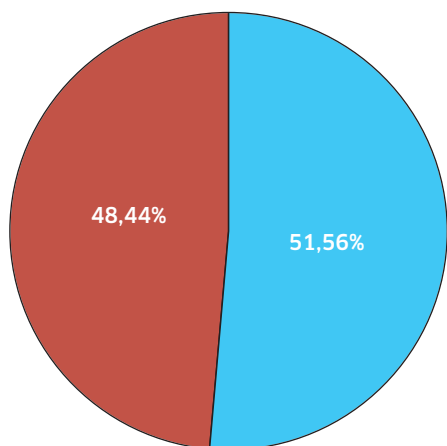
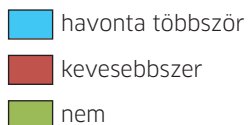

Az elmúlt két évben volt-e csoportos kiállítás?

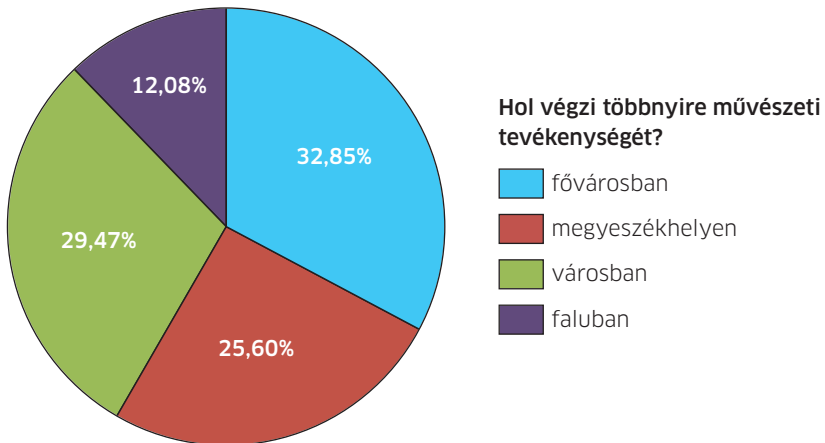
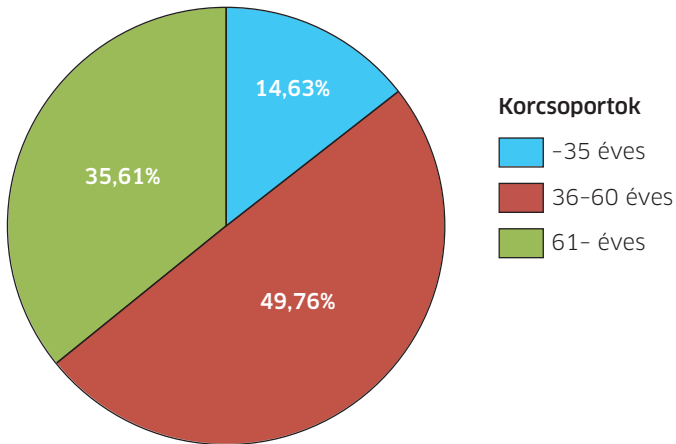
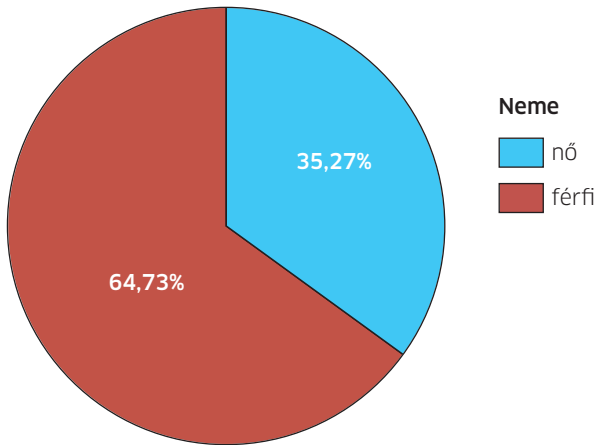
Az elmúlt 2 évben volt-e látogatóként kortárs képzőművészeti kiállításon?

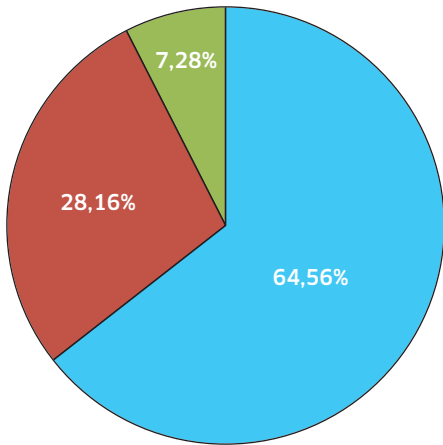

A képzőművészeti alkotómunkán kívül végez-e egyéb művészeti tevékenységet?

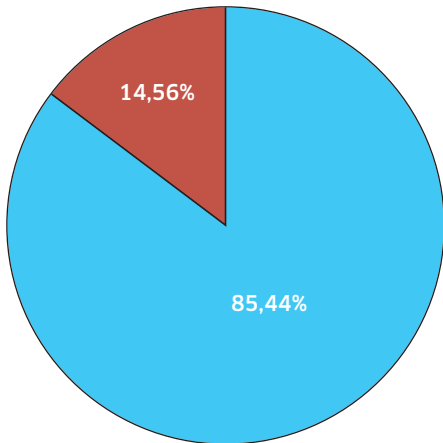
A 2023-as kutatás keményváltozói kördiagramokon keresztül, százalékos szinten

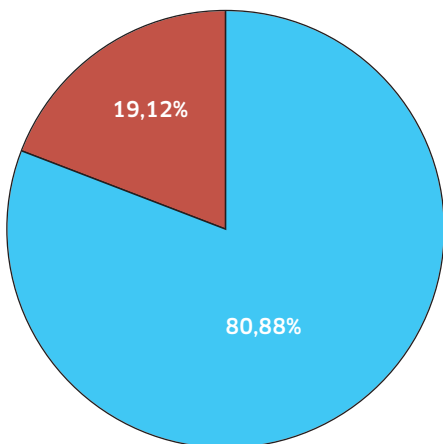
**Az Ön havi jövedelme átlagos?
(kb. 300 000 Ft bruttó)**

- kevesebb
- kb. átlagos
- több

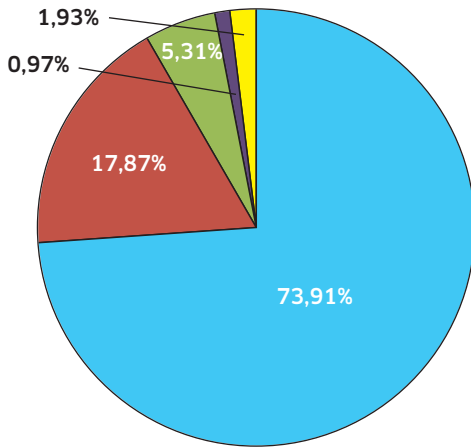
Végzett-e művészeti iskolát?

- igen
- nem

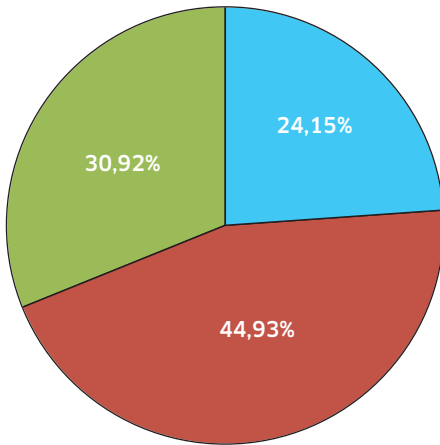
Van-e a művészeti alkotótevékenysége mellett egyéb jövedelemszerző tevékenysége?

- igen
- nem

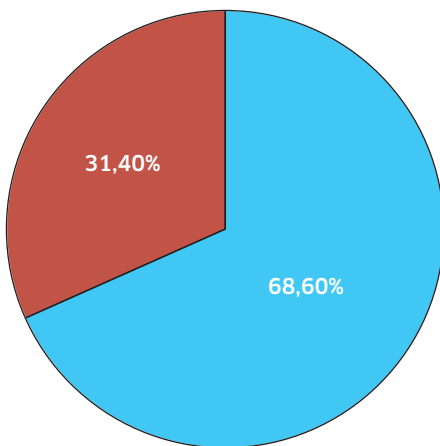
Ön

- magyarországi magyar
- uniós országban élő magyar
- unión kívüli országban élő magyar
- uniós ország polgára
- unión kívüli állampolgár

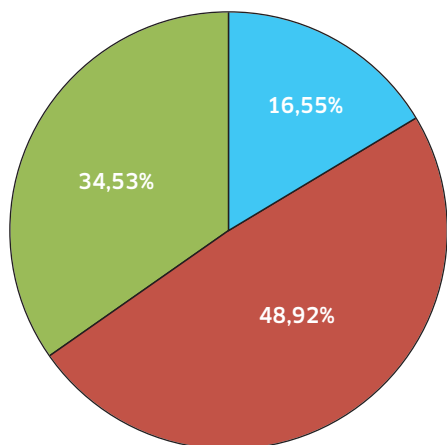
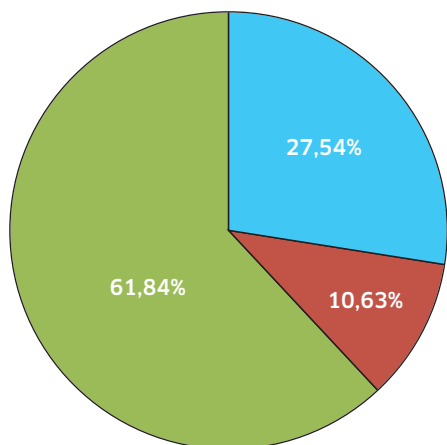
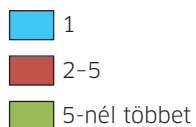
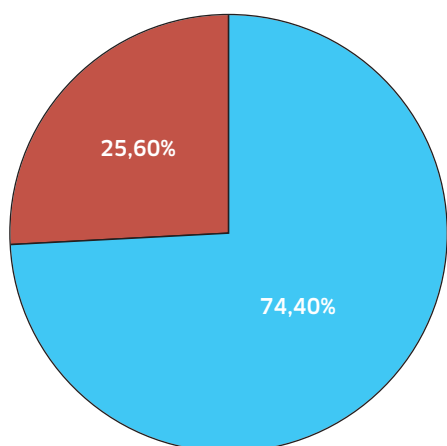
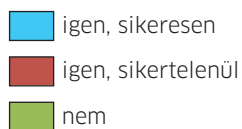
Az elmúlt két évben Ön hány művésztelepen alkotott?

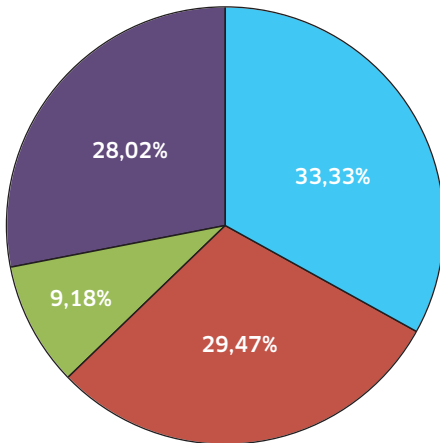
- 1
- 2-3
- 4 vagy több

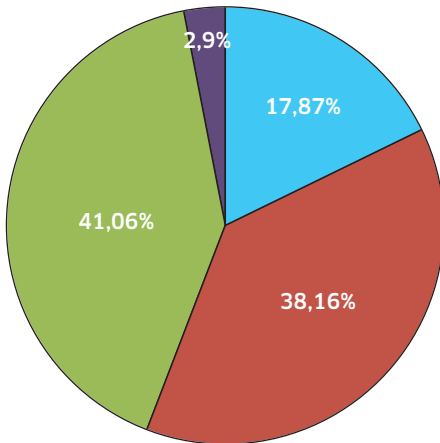
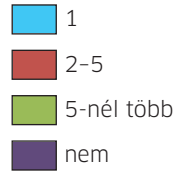
Művészi pályafutása alatt kapott-e szakmai díjakat?

- igen
- nem

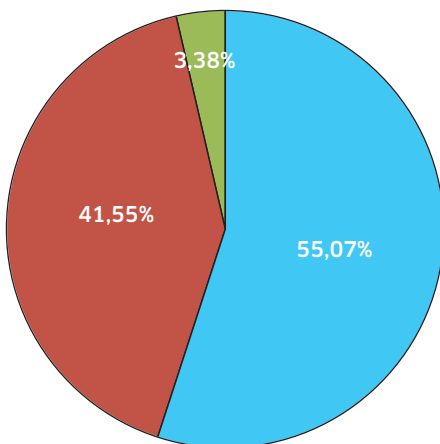
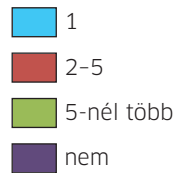
Ha kapott, mennyit?**Az elmúlt két évben Ön pályázott-e?****Tagja-e Ön művészeti szervezeteknek?**

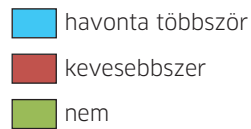
Az elmúlt két évben volt-e egyéni kiállítása?

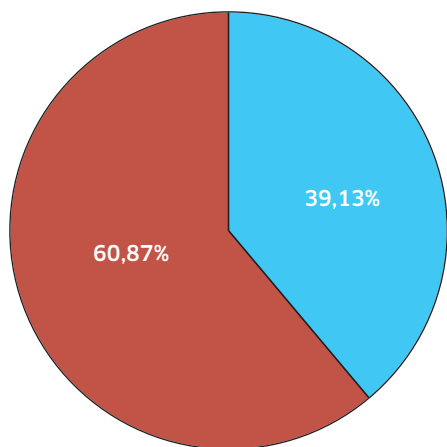

Az elmúlt két évben volt-e csoportos kiállítása?

Az elmúlt 2 évben volt-e látogatóként kortárs képzőművészeti kiállításon?

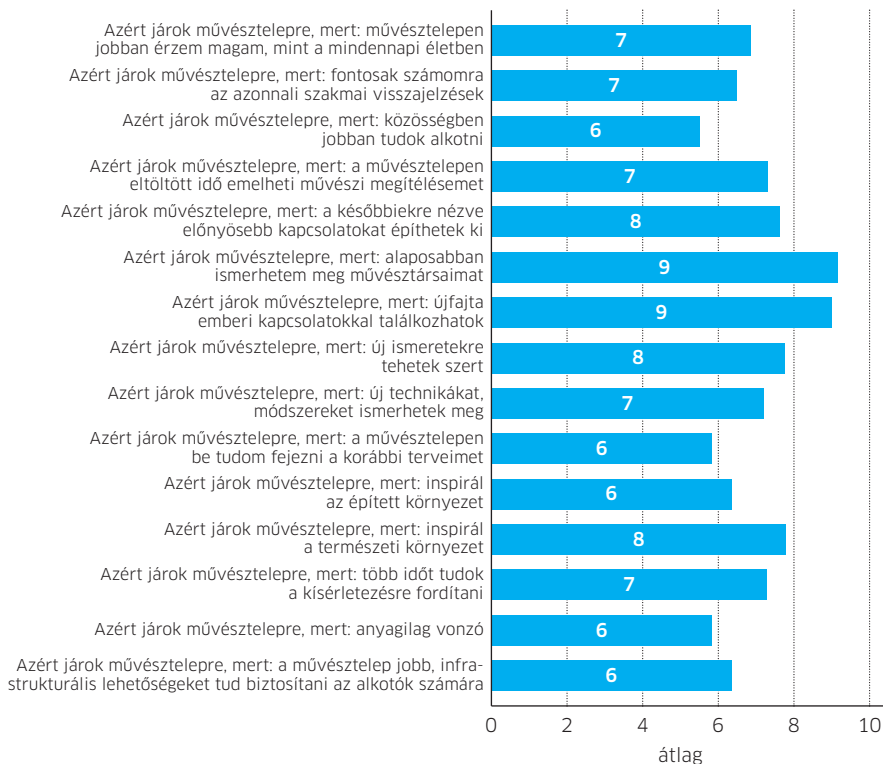

A képzőművészeti alkotómunkán kívül végez-e egyéb művészeti tevékenységet?

- igen
- nem

A 2020–2021-es tanulmány második felében arra világítottunk rá, hogy melyek azok a tényezők, amelyek befolyásolták az alkotók művésztelpeken való részvételének motivációját. A motivációs kérdőívet 227 művésztelpeken alkotó töltötte ki. A válaszokat tízes skálán értékeltük, ahol az egyes a legkevésbé értett a kérdésbe foglalt állítással egyet, míg a tízes maximálisan egyetértett. Ezek alapján a következő átlageredmények születtek:

Motiváció

Azért járok művésztelpepre, mert...

16. A művésztelpep jobb infrastrukturális lehetőségeket tud biztosítani az alkotók számára. Az átlag **6,35**. A **35 év alatti** korosztálynál ez az arány **7,39**. Azok a művészek, akik **nem kaptak díjat**, jobban értékeli a művésztelpep adta infrastrukturális lehetőségeket (**6,88**). A **sikertelenül** pályázó művészek átlaga alacsonyabb (**5,61**), a **nem pályázóké** pedig magasabb (**6,85**). Az **öttnél több** egyéni kiállítással rendelkező művészeknél alacsonyabb az átlag: **5,63**.

17. Anyagilag vonzó (5,72). A **nők** lényegesen alacsonyabb értéket (**3,44**) adtak. A **60 év fölöttiek** alacsonyabb értéket adtak meg (**3,45**). A **falvakban** alkotó művészek nagyon alacsony értéket adtak meg (**2,74**). Az átlagos jövedelménél **kevesebbet**

kereső alkotók nagyon magas értékszámot adtak meg (7,5). A művészeti iskolát **nem végzettek** alacsony értékszámot adtak (3,17). Az egyéb jövedelemszerző tevékenységet **végző** művészek alacsonyabb értékszámot adtak (3,2). **A határon túliak** lényegesen alacsonyabb indexszámot adtak (3,35). Az elmúlt két évben **2-3 művésztelepen** alkotó művészek nagyon magas értékszámot adtak meg (8,58). A szakmai **díjakkal nem rendelkező** alkotók alacsony indexszámot adtak meg (3,75). Az elmúlt két évben **nem pályázó** művészek nagyon magas értékszámot adtak meg (8,53). A művészeti szervezetek **tagjai** alacsony értékszámot adtak (3,45). Az elmúlt két évben **2-5 egyéni** kiállítással rendelkező művészek nagyon magas értékszámot adtak meg (9,47). A havonta **többször** kiállítást látogató művészek magas indexszámot adtak meg (7,74). Az egyéb művészeti tevékenységet **nem végző** művészek magas számot adtak meg (8,17).

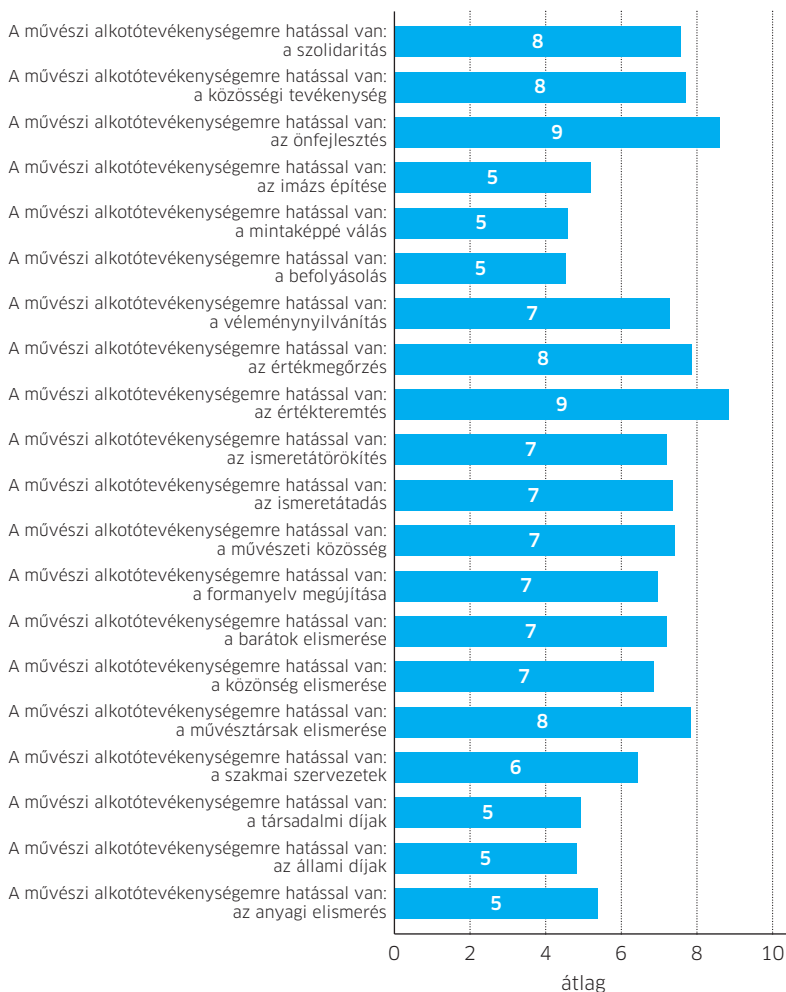
18. **Több időt tudok kísérletezésre fordítani (7,3).** A **60 év fölöttiek**nél alacsonyabb az átlag: **6,87**. A művészeti tevékenységét a **fővárosban** végző alkotóknál ez az indexszám **7,81**. A művészeti iskolát nem végzett alkotóknál ez a szám **6,3**. Azok a művészek, akik **nem végeznek** egyéb jövedelemszerző tevékenységet, ennél alacsonyabb átlagértéket jelöltek meg (**6,55**). Az elmúlt két évben **egy művésztelepen** részt vevő művészek magasabb értéket jelöltek meg: **8,7**. Az elmúlt két évben **önállóan nem kiállító** művészek átlag fölötti értéket jeleztek: **8,09**.
19. **Inspirál a természeti környezet: 7,69.** A **határon túli** művészek alacsonyabb indexszámot adtak az átlagnál: **6,92**. Az elmúlt két évben **ötnél több** egyéni kiállítással rendelkezők magas értéket adtak meg: **8,5**. Az elmúlt két évben csoportosan **nem kiállító** művészek alacsonyabb értéket adtak meg: **6,78**.
20. **Inspirál az épített környezet: 6,33.** A **35 év alatti** művészek magasabb értéket adtak meg: **7,24**, míg a **60 fölötti** művészek alacsonyabbat: **5,42**. A művészeti iskolát **nem végzett** alkotók lényegesen alacsonyabb értéket adtak meg: **5,74**. **A határon túli** alkotók lényegesen magasabb számot adtak meg, **7,54**.
21. **A művésztelepen be tudom fejezni a korábbi terveimet: 5,91.** Alacsonyabb értéket (**4,8**) azok az alkotók, akik **faluban** végzik tevékenységüket. Alacsonyabb értéket (**4,83**) adtak meg a művészeti iskolát **nem végzett** alkotók. Az **ötnél több művésztelepen** részt vevő alkotók kisebb értéket adtak meg: **5,13**. Az elmúlt két évben **egy** művészeti **díjat** kapott alkotók alacsonyabb értéket adtak meg: **5,7**. Kisebb értéket (**5,06**) adtak meg a csak művészeti **középiskolát** végzett alkotók.
22. **Új technikákat, módszereket ismerhetek meg: 7,26.** Magasabb pontszámot (**7,84**) adtak meg a **35 év alatti** alkotók. Alacsonyabb számot (**6,57**) adtak meg a művészeti iskolát **nem végzett** alkotók. Magasabb mérőszámokat adtak meg (**8**) azok az alkotók, akik csak művészeti **középiskolát** végeztek. Magasabb értéket (**7,88**) adtak meg az egyéb jövedelemszerző tevékenységet is **folytató** alkotók. Magasabb értéket (**7,87**) adtak meg a **határon túli** alkotók. Magasabb értéket adtak meg (**7,84**) azok az alkotók, akik még **nem kaptak** szakmai díjakat, és magasabb értéket (**7,98**) adtak meg azok az alkotók is, akik az elmúlt két évben csak **egy** művészeti **díjat** kaptak. Alacsonyabb értéket (**6,38**) jelöltek meg azok az alkotók, akik **ötnél több művésztelepen** vettek részt az elmúlt két évben. Magasabb értéket (**7,9**) adtak meg azok az alkotók, akik **havonta többször** látogatnak kortárs képzőművészeti kiállítást.

- 23. Új ismeretekre tehetek szert: 7,82.** Magasabb értéket adtak meg **(8,51)** a **35 év alatti** művészek. Nagyon magas átlagértéket **(8,5)** adtak meg azok az alkotók, akik csak művészeti **középiskolát** végeztek. Magas átlagértéket adtak meg **(8,05)** azok az alkotók, akik az elmúlt két évben csak **egy művésztelepen** vettek részt.
- 24. Újfajta emberi kapcsolatokkal találkozhatok: 9,03.** Magasabb mérőszámot jeleztek **(9,5)** a csak művészeti **középiskolát** végzettek.
- 25. Alaposabban ismerhetem meg művésztársaimat: 9,16.** Alacsonyabb mérőszámot **(8,58)**, adtak meg azok a művészek, akik **faluban** végzik alkotótevékenységüket. Alacsonyabb mérőszámot adtak meg **(8,65)** azok az alkotók, akik **nem végeztek** művészeti iskolát. Lényegesen alacsonyabb mérőszámot **(8,2)** adtak meg a **főiskolát** végzett alkotók. Az **ötnél több** művésztelepre járók alacsonyabb értékeket adtak meg **(8,13)**.
- 26. A későbbiekre nézve előnyösebb kapcsolatokat építhetek ki: 7,64.** A **35 évnél fiatalabb** alkotók jóval magasabb átlagértéket adtak meg **(8,59)**. Lényegesen alacsonyabb mérőszámot adtak meg **(6,91)** azon alkotók, akik a **falvakban** végzik tevékenységüket. Lényegesen magasabb mértékszámot adtak meg **(8,27)** az **átlagos** jövedelemmel rendelkező művészek. Alacsonyabb értéket **(6,91)** adtak meg azok a művészek, akik **nem végeztek** művészeti iskolát. Meglepően magas átlagot jelöltek meg **(8,94)** a csak művészeti **középiskolát** végzett alkotók. Magasabb értékeket adtak azok az alkotók, akiknek az elmúlt két évben **sikertelenek** voltak a pályázatai **(8,10)**. Nagyobb értékeket adtak meg azok a művészek, akiknek az elmúlt két évben **nem volt csoportos kiállításuk** **(6,67)**.
- 27. A művésztelepen eltöltött idő emelheti művészi megítélésemet: 7,3.** A **35 év alatti** alkotók az átlagnál magasabb indexszámot adtak meg erre a kérdésre **(8,1)**. A művészeti iskolát **nem végzett** alkotók jóval alacsonyabb értékeket jelöltek meg **(6,26)**. A csak **középiskolát** végzett alkotóknál kiugróan magas az átlag **(8,78)**. A **határon túli** alkotók magasabb indexszámot adtak **(8,08)**. Azok a művészek, akiknek **nem volt** az elmúlt két évben csoportos kiállításuk, alacsony értékszámot adtak meg **(6,67)**.
- 28. Közösségben jobban tudok alkotni: 5,61.** A **35 év alatti** művészek adták a legmagasabb értékszámot meg **(6,46)**. A **megyeszékhelyen** alkotó művészet magasabb értékeket adtak meg **(6,33)**. A művészeti iskolát **nem végzett** résztvevők alacsonyabb értéket adtak **(4,75)**. Azon művészek, akik **nem folytatnak** egyéb jövedelemszerző tevékenységet, alacsonyabb értéket adtak meg **(4,88)**. Azok az alkotók, akik nem kaptak a pályafutásuk alatt művészeti díjat, magasabb értékszámokat adtak meg **(6,02)**. Azok az alkotók, akik **nem tagjai** művészeti szervezeteknek, magasabb indexszámot adtak meg **(6)**.
- 29. Fontosak számomra az azonnali szakmai visszajelzések: 6,53.** A **35 évnél fiatalabb** alkotók magasabb értékeket adtak meg **(7,23)**. Az átlagnál **magasabb** jövedelemmel rendelkezők alacsonyabb értékeket adtak meg **(6,04)**. A művészeti iskolát **nem végzettek** alacsonyabb értékeket adtak meg **(5,96)**. A **főiskolát** végzett alkotók alacsonyabb értékeket adtak meg **(5,72)**. A művészeti díjjal **nem rendelkezők** magasabb értékeket adtak meg **(7,02)**. Azok az alkotók, akik az elmúlt két évben **ötnél több művésztelep** vettek részt magasabb értékeket adtak meg **(7,5)**. Azok a művészek, akiknek az elmúlt két évben **ötnél több** egyéni kiállításuk volt ma-

gasabb értékeket adtak meg (7,5). Azok az alkotók, akiknek az elmúlt két év során **nem volt csoportos kiállításuk**, alacsonyabb értéket adtak meg (5,33).

30. **A művésztelepen jobban érzem magam, mint a mindennapi életben: 6,94.** A **35 évnél fiatalabb** művészek magasabb értéket adtak meg (7,77). A művészeti iskolát **nem végeztek** alacsonyabb értékeket adtak meg (6,12). Azok az alkotók, akiknek az elmúlt két évben **egy önálló kiállításuk** volt, magasabb értéket adtak meg (7,34), és szintén magasabb értéket adtak meg azok az alkotók, akiknek **nem volt egyéni kiállításuk** (7,35). Azok a művészek, akiknek csak **két csoportos kiállításuk** volt az elmúlt két évben, magasabb értékeket adtak meg (7,97). Azok a művészek, akik **nem végeznek** egyéb művészeti tevékenységet, magasabb értéket adtak meg (7,29).

Értékpreferencia

A művészi alkotótevékenységemre hatással van:

31. Az anyagi elismerés: 5,32. A **36 és 60 év közötti** korosztály magasabb értékeket adott meg (**6,4**), a **60 év fölötti** korosztály pedig jóval alacsonyabbat (**4,36**). A **falvakban** tevékenykedő alkotók lényegesebb kisebb átlagot adtak meg (**4,46**). A művészeti iskolai **végzettséggel nem rendelkezők** alacsonyabb értékeket adtak meg (**3,91**). Azok a művészek, akik csak **egy művésztelepen** vettek részt az elmúlt két évben kisebb indexszámot adtak meg (**4,61**), az **öt művésztelepnél többen** résztvevők is alacsonyabbat jelölték (**4,88**). Azok a művészek, akiknek az elmúlt két évben **ötnél több** kiállításuk volt, jóval magasabb értékeket adtak meg (**6,5**). Azok

a művészek, akiknek az elmúlt két évben **nem volt csoportos kiállításuk**, lényegesen alacsonyabb értéket adtak meg (4).

32. **Az állami díjak: 4,84.** Az átlagosnál **magasabb** jövedelemmel rendelkező alkotók magasabb értékeket adtak meg (5,54). A művészeti iskolai **végzettséggel nem rendelkező** alkotók lényegesebb kisebb értéket adtak meg (3,5). Azok az alkotók, akik az elmúlt két évben csak **egy művésztelepen** vettek részt, kisebb értékszámot adtak meg (4,27). A szakmai **díjjal rendelkező** alkotók magasabb értékeket adtak meg (5,3), a szakmai díjjal **nem rendelkezők** jóval átlag alatti értéket adtak meg (3,28). Az **ötnél több** szakmai díjjal rendelkezők magasabb értéket adtak meg (5,39). Az elmúlt két évben **sikeresen** pályázó alkotók magasabb értéket adtak meg (5,52). Azok a művészek, akiknek az elmúlt két évben **ötnél több** egyéni kiállításuk volt, nagyon magas értéket adtak meg (7,3). Azok az alkotók, akiknek az elmúlt két évben **nem volt csoportos kiállításuk**, alacsonyabb értéket adtak meg (3,44).
33. **A társadalmi díjak: 4,88.** Azok az alkotók, akik **falvakban** végzik tevékenységüket, alacsonyabb indexszámot adtak meg (4,32). A **magasabb** átlagjövedelemmel rendelkező művészek magasabb értékszámot adtak meg (5,54). A művészeti iskolát **nem végzett** válaszadók alacsonyabb indexszámot jeleztek (3,95). A csak művészeti **középiskolát** végzett művészek alacsonyabb értéket adtak meg (3,94). Azok a művészek, akik **nem kaptak** eddig szakmai díjakat, alacsonyabb mérőszámot adtak meg (3,39). Az **ötnél több díjjal** rendelkező művészek magasabb indexszámot jeleztek (5,55). Azok a művészek, akiknek az elmúlt két évben **ötnél több kiállításuk** volt, nagyon magas értékeket adtak meg (8,13).
34. **A szakmai szervezetek elismerése: 6,56.** Azok az alkotók, akik csak művészeti **középiskolai** végzettséggel rendelkeznek, alacsonyabb értéket adtak meg (5,67). A szakmai **díjjal rendelkezők** alacsonyabb értéket adtak meg (5,63), az **ötnél több** díjjal rendelkezők pedig magasabbat (7,16). Az elmúlt két évben **sikertelenül** pályázó alkotók erre a kérdésre magasabb értéket adtak meg (7,18). Azok az alkotók, akik **nem tagjai** szakmai szervezeteknek, alacsonyabb indexszámot adtak meg (5,67). Az elmúlt két évben **ötnél több** egyéni kiállítással rendelkezők magasabb értéket adtak meg (8,62).
35. **A művésztszak elismerése: 7,91.** A tevékenységüket **megyeszékhelyen** végző művészek magasabb indexszámot adtak meg (8,3). Az átlagnál **magasabb** jövedelemmel rendelkező művészek magasabb értéket adtak meg (8,35). A művészeti iskolát **nem végzett** alkotók magasabb indexszámot adtak meg (8,67). Azok az alkotók, akiknek az elmúlt két évben **nem volt csoportos kiállításuk**, alacsonyabb indexszámot adtak meg (7,11).
36. **A közönség elismerése: 6,85.** A **nőnemű** művészek magasabb indexszámot adtak meg (7,2). A csak művészeti **középiskolát** végzett alkotók magasabb indexszámot adtak meg (7,44). A külföldi művészek magasabb értéket adtak meg (7,11). Az elmúlt két évben **sikertelenül** pályázó művészek magasabb értékeket adtak meg (7,25). Az elmúlt két évben **ötnél több** egyéni kiállítással rendelkező művészek magasabb értékeket adtak meg (8,75). Az elmúlt két évben **csoportos kiállítással nem rendelkező** művészek lényegesebb alacsonyabb indexszámot adtak meg (5,44).
37. **A barátok elismerése: 7,25.** A **megyeszékhelyen** alkotó művészek magasabb indexszámot adtak meg (7,69). A **főiskolát** végzett alkotók alacsonyabb indexszámot

adtak meg (6,56). Az elmúlt két évben **sikertelen** pályázatot benyújtó alkotók magasabb értékszámot adtak meg (7,73). Az elmúlt két évben **ötnél több** egyéni kiállítással rendelkező művészek magasabb értékeket adtak meg (8,63). Azon alkotók, akiknek **nem volt** az elmúlt két évben csoportos kiállításuk, alacsonyabb értékszámot adtak meg (6,67).

- 38. A formanyelv megújítása: 7,05.** A **fővárosban** alkotó művészek magasabb indexszámot adtak meg (7,61), míg a **falvakban** alkotó művészek alacsonyabbat (6,57). Az átlagnál **magasabb** jövedelemmel rendelkező művészek alacsonyabb indexszámot adtak meg (6,65). Azok a művészek, akik **nem rendelkeznek** iskolai végzettséggel, alacsonyabb értékeket adtak meg (6,52), a **főiskolát** végzett művészek is alacsonyabb indexszámot jeleztek (6,5). A csak **egy** díjban részesült alkotók alacsonyabb értéket jeleztek (6,55). A **sikeresen** pályázó művészek magasabb értéket jeleztek (7,54), a **nem pályázó** művészek pedig alacsonyabbat (6,61). Az elmúlt két évben **ötnél több** egyéni kiállítással rendelkező művészek magasabb értékeket adtak meg (7,75). Az elmúlt két évben **egy csoportos kiállítással** rendelkezők alacsonyabb értéket adtak meg (6,4). Azok az alkotók, akik az elmúlt két évben **havonta többször** látogattak kortárs képzőművészeti kiállítást, magasabb értéket jelöltek meg (7,55).
- 39. A művészeti közösség létrehozása: 7,41.** A **35 év alatti** művészek magasabb indexszámot jeleztek (7,88). Azok a művészek, akik **nem végeztek** művészeti iskolát, alacsonyabb értéket jeleztek (6,83). Azok a művészek, akik **nem folytatnak** egyéb jövedelemszerző tevékenységet, alacsonyabb mérőszámot adtak meg (6,87). A **határon túli** alkotók magasabb indexértéket adtak meg (7,91). Azok a művészek, akik **négynél több művésztelepen** vettek részt az elmúlt két évben, magasabb értéket adtak meg (8,2). Azok a művészek, akik csak **egy** szakmai díjat kaptak pályafutásuk során, alacsonyabb indexszámot jeleztek (6,8). Az elmúlt évben **sikertelenül** pályázó művészek magasabb értéket adtak meg (8,15). Az elmúlt két évben **ötnél több** egyéni kiállítással rendelkező művészek magasabb értékeket adtak meg (8,25). Azok a művészek, akiknek az elmúlt két évben **ötnél több** csoportos kiállításuk volt, magasabb mérőszámot adtak meg (7,78). Azok a művészek, akik **havonta többször** járnak kortárs kiállításra, magasabb értéket adtak meg (7,88).
- 40. Az ismeretátadás: 7,39.** Azok, akik **nem végeztek** művészeti iskolát alacsonyabb indexszámot adtak meg (6,7). A **határon túli** alkotók magasabb értéket adtak meg (7,9). Az elmúlt két évben **ötnél több** egyéni kiállítással rendelkező művészek magasabb értékeket adtak meg (8,25).
- 41. Az ismeret átörökítése: 7,27.** Azok, akik **nem végeztek** művészeti iskolát, alacsonyabb indexszámot adtak meg (6,7). A **határon túli** alkotók magasabb indexszámot adtak meg (7,83). Az elmúlt két évben **ötnél több** egyéni kiállítással rendelkező művészek magasabb értékeket adtak meg (7,88). Azok a művészek, akik **falvakban** tevékenykednek, alacsonyabb indexszámot adtak meg (6,74). Azok a művészek, akiknek **egy csoportos kiállításuk** volt az elmúlt két évben, alacsonyabb indexet adtak meg (6,55), akiknek **nem volt** csoportos kiállításuk, szintén alacsonyabb értéket adtak meg (6,78). Azok a művészek, akik **havonta többször** járnak kortárs képzőművészeti kiállításra, magasabb indexszámot adtak meg (7,79).

- 42. Az értékteremtés: 8,9.** A tevékenységüket egyéb **városokban** végzők kiemelkedően magas indexet adtak meg (**9,61**). Az egyéb jövedelemszerző tevékenységet **nem végző** alkotók magasabb értékeket adtak meg (**9,3**). A **határon túli** alkotók magasabb indexszámot adtak meg (**9,6**). Az **egy** művészeti **díjjal** rendelkezők lényegesen alacsonyabb értéket adtak meg (**7,82**). Azok az alkotók, akiknek **nem volt** az elmúlt két évben csoportos kiállításuk, alacsonyabb indexszámot adtak (**7,38**), illetve szintén alacsony indexszámot adtak meg azok az alkotók is, akiknek csak **egy** csoportos kiállításuk volt (**7,87**).
- 43. Az értékmegőrzés: 7,9.** A csak **középiskolát** végzettek magasabb értéket adtak meg (**8,35**). Azok az alkotók, akik **1** szakmai **díjat** kaptak, alacsonyabb indexet adtak meg (**7,33**). Az elmúlt két évben **sikertelenül** pályázó művészek magasabb indexszámot adtak meg (**8,3**). Azok a művészek, akik **nem tagjai** a művészeti szervezeteknek, alacsonyabb indexszámot adtak meg (**7,25**). Akik az elmúlt két évben **ötnél több** csoportos kiállításon vettek részt, magasabb indexszámot adtak (**8,28**).
- 44. A véleménynyilvánítás: 7,27.** A **60 év fölötti** művészek alacsonyabb indexszámot adtak meg (**6,71**). Azok a művészek, akik **falvakban** végzik tevékenységüket, alacsonyabb értékeket adtak meg (**6,78**). A művészeti iskolákat **nem végzett** alkotók alacsonyabb indexszámot adtak meg (**6,64**), a főiskolát végzettek szintén (**6,72**). Azok, akik **ötnél több** művészeti díjat kaptak, alacsonyabb értéket adtak meg (**6,76**).
- 45. A befolyásolás: 4,5.** Azok, akik **megyeszékhelyen** folytatják művészeti tevékenységüket, magasabb indexszámot adtak meg (**5,2**). A művészeti iskolát **nem végzettek** jóval alacsonyabb indexszámot adtak meg (**3,6**). A **határon túli** alkotók magasabb indexszámot adtak meg (**5,19**). A szakmai **díjjal nem rendelkező** alkotók alacsonyabb értéket adtak meg (**3,86**). Az elmúlt két évben **ötnél több** egyéni kiállítással rendelkező művészek magasabb értékeket adtak meg (**6**).
- 46. A mintaképpé válás: 4,57.** A művészeti iskolát **nem végzett** alkotók alacsonyabb indexet adtak meg (**3,77**). Az elmúlt két évben **négyenél több** művésztelepen részt vevő alkotók az átlagnál magasabb indexet adtak meg (**5,16**). A **díjjal nem rendelkező** művészek az átlagnál alacsonyabb értékeket adtak meg (**3,92**). Az elmúlt két évben **siker** pályázatot beadott alkotók magasabb indexszámot közöltek meg (**5,29**). Az elmúlt két évben **ötnél több** egyéni kiállítással rendelkező művészek magasabb értékeket adtak meg (**6,38**). Azok az alkotók, akiknek az elmúlt két évben **nem volt csoportos kiállításuk**, alacsonyabb indexszámot adtak meg (**3,89**), azok a művészek pedig, akiknek **egy** csoportos kiállításuk volt ugyanebben az időszakban, magasabb értéket jelöltek meg (**5**).
- 47. Az imázsépítés: 5,1.** A művészeti **végzettséggel nem rendelkező** alkotók alacsonyabb indexszámot adtak meg (**4,5**). A **határon túli** művészek magasabb értéket adtak meg (**5,7**). Az elmúlt két évben **egy** művésztelepen részt vevő alkotók alacsonyabb indexszámot adtak meg (**4,6**), míg a **négyenél több** művésztelepen részt vevők magasabbat adtak meg (**5,68**). A **sikertelenül** pályázó művészek magasabb értékeket adtak meg (**5,65**). Az elmúlt két évben **ötnél több** egyéni kiállítással rendelkező művészek magasabb értékeket adtak meg (**6,38**). Azok a művészek, akiknek az elmúlt két évben **nem volt csoportos kiállításuk**, magasabb indexszámot adtak meg (**5,89**).

- 48. Az önfejlesztés: 8,56.** A **60 év fölötti** művészek alacsonyabb értéket adtak meg (**7,88**). Az átlagnál **magasabb** jövedelmű művészek alacsonyabb indexszámot adtak meg (**8,04**). A művészeti iskolát **nem végzett** művészek alacsonyabb értéket közöltek (**7,82**). A **külföldiek** magasabb indexszámot adtak meg (**9,07**). A **siker-telenül** pályázó alkotók magasabb értéket adtak meg (**9,1**). Az elmúlt két évben **ötnél több** egyéni kiállítással rendelkező művészek alacsonyabb értékeket adtak meg (**8**).
- 49. A közösségi tevékenység: 7,68.** A **főiskolát** végzettek alacsonyabb indexszámot adtak meg (**7,08**). Azok a művészek, akik **nem kaptak** pályafutásuk során művészeti díjakat, magasabb értékeket adtak meg (**8,1**), az **öt díjnál többet** kapó alkotók is magasabb értékeket adtak (**8,27**). Az elmúlt két évben **ötnél több** csoportos kiállításon részt vevők magasabb értéket adtak meg (**8,09**).
- 50. A szolidaritás: 7,61.** Az **egy díjat** kapott művészek alacsonyabb indexszámot adtak meg (**7,07**), míg az **öt díjnál többet** kapott alkotók magasabbat (**8,28**). Azok a művészek, akik **nem tagjai** művészeti szervezeteknek, alacsonyabb értéket adtak meg (**7,12**). Azok a művészek, akik az elmúlt két évben **2-5** csoportos kiállításon vettek részt, meglepően alacsony indexet adtak meg (**6,95**). Azok a művészek, akik az elmúlt két évben **havonta többször** látogattak kortárs képzőművészeti kiállítást, magasabb indexszámot adtak meg (**8,1**).

Több csoportosítás esetén nem elégséges a csoportokat önmagukban vizsgálni, a továbbiakban az egyes csoportosítások egymásra hatásával fogunk foglalkozni. A bekezdések mutatószáma a kérdőív kérdéseinek számozására utal.

- 1/3.** A különbség abban tapasztalható, hogy a **fővárosban** a **férfiaknak 25,4%-a** végzi a tevékenységét, míg a **nőknek 38,5%-a**.
- 1/4.** Különbség figyelhető meg az átlagos jövedelem alatti kategóriában a nők és a férfiak között. Míg a **női** válaszadók havi jövedelme az esetek **64,9%-ában kevesebb**, mint az átlagjövedelem, addig a **férfiaknál** átlag alatti jövedelemről csak **54,7%** számolt be.
- 1/6.** A művészeti tevékenység mellett a nők **80,2%-a végez** egyéb jövedelem-szerző tevékenységet, míg a **férfiaknál** ez a szám **70,3%**.
- 1/8.** A válaszadó **nők 18,1%-a** az elmúlt két évben **négy vagy több alkalommal** vett részt művésztelepeken, míg a **férfiak 38,3%-a**. A két évente csak **egy** művésztelep munkájában részt vevő alkotók nemi megoszlása: **férfiak - 14,8%, nők - 39,4%**.
- 1/9.** A **kapott** szakmai díjak tekintetében a **nők 72,9%-ban** érintettek, míg a **férfiak 80,8%-ban**. A **nők 54,9%-a**, a **férfiak 38,1%-a** kapott **3-5 szakmai díjat** addigi pályafutása során. **Ötnél több díjat kapott** a **nők 23,9%-a** és a **férfiak 38,1%-a**.
- 1/10.** A **nők 13,7%-a** és a **férfiak 21,7%-a nyújtott be** az elmúlt két évben **sikertelen** pályázatot. A **nők 52,6%-a** és a **férfiak 42,6%-a** egyáltalán **nem pályázott** ez elmúlt két évben.
- 1/12.** A **nők 41,7 %-ának** és a **férfiak 29,2%-ának** az elmúlt két évben **1 önálló kiállítása** volt. **2-5 önálló kiállítása** a **nők 26%-ának**, míg a **férfiak 44,6%-ának** volt.

- 1/13. Csak **egy csoportos kiállításon** szerepelt az elmúlt két évben a **nők 22,1%-a** míg a **férfiak 9,26%-a**. Az elmúlt két évben **ötnél több csoportos kiállítása** volt a **nők 35,8%-ának**, és a **férfiak 45,4%-ának**.
- 1/14. Az elmúlt két évben **havonta többször** látogatott kortárs képzőművészeti kiállítást a **nők 67%-a**, míg a **férfiak 46,5%-a**. Ennél **kevesebbszer** látogatta a kortárs képzőművészeti kiállításokat a **férfiak 52,7%-a**, a **nők 33%-a**.
- 2/1. A korcsoportokban eltérések mutatkoznak a nemi megoszlás tekintetében, míg a **35 év alatti** korosztályban a **nők aránya 57,7%**, **60 év fölött** csak **37,5%**.
- 2/3. A művészeti tevékenységét a **35 év alatti** korosztály **megyeszékhelyen** végzi **26,9%-ban**, míg a **60 év fölötti** korosztály **16,9%-a**. A **35 és 60 közötti** korosztály **9,2%-a** végzi tevékenységét **faluban**, míg a **60 fölötti** korosztály **24,6%-a**.
- 2/4. Az átlagnál **kevesebb** jövedelmet a **35 évnél fiatalabb** korosztály **73,1%-a**, a **35-60 évesek 48,6%-a**, a **60 fölötti** korosztály **66,7%-a** keres. Átlagnál **többet** keres a **35 év alatti** korosztály **3,8%-a**, a **35-60 közötti** korosztály **15,8%-a**, a **60 fölöttiek 15,6%-a**.
- 2/6. Egyéb jövedelemszerző tevékenységet **végez** a **35 alatti** korosztály **73,1%-a**, a **35-60 közötti** korosztály **82,6%-a**, míg a **60 fölötti** korosztály **63,5%-a**.
- 2/7. A **külföldiek** részvétele a művésztelepeken korosztályos bontásban a következő: **35 év alattiak 31,2%**, **35-60 évesek 24%**, **60 év fölöttiek 17,2%**.
- 2/8. Az **év** elmúlt két évben csak **1 művésztelepen** alkotott a **35 év alattiak 32%-a**, míg a **60 év fölöttiek 20,2%-a**, **négyenél több művésztelepen** vett részt a **legfiatalabb** korosztály **16%-a** és a **60 fölöttiek 36,5%-a**.
- 2/9. Művészi pályafutása alatt a **35 év alattiak 36,6%-a nem kapott** szakmai díjakat, míg a **60 év fölöttiek 15,4%-a**. **Egy díjat** kapott a **35 év alattiak 30%-a**, a **60 év fölöttiek 10,7%-a**. **2-5 díjat** kapott pályafutása során a **35 év alattiak 48,5%-a**, míg a **60 év fölöttiek 26,1%-a**. **5 díjnál többet** kapott a **35 év alattiak 21,2%-a**, a **60 év fölöttiek 62,5%-a**.
- 2/10. Az elmúlt két évben **sikeresen pályázott** a **35 év alattiak 26,9%-a**, a **60 év fölöttiek 37,5%-a**. **Sikertelenül** pályázott a **36-60 évesek 22,5%-a**, a **60 év fölöttiek 2,5%-a**. Egyáltalán **nem pályázott** a **35 év alattiak 57,7%-a**, míg a **36-60 közöttiek 40,7%-a**.
- 2/11. A **35 év alatti** művészek **49%-a nem tagja** művészeti szervezeteknek, míg a **60 év fölöttieknek** csak **12%-a**.
- 2/12. Az elmúlt két évben **2-5 egyéni kiállítása** volt a **35 év alatti** korosztály **26,7%-ának**, a **36-60 éves** korosztály **39,4%-ának**, a **60 év fölötti** korosztály **41,5%-ának**. **Nem volt** az elmúlt két évben egyéni kiállítása a **fiatalok 36,5%-ának**, a **36-60 éves** korosztály **22%-ának**, a **60 fölötti** korosztály **18,5%-ának**.
- 2/13. **Csoportos kiállítása** az elmúlt két évben **2-5 alkalommal** a **35 év alattiak 48,1%-ának**, a **36-60 közöttiek 38,5%-ának**, a **60 év fölötti** korosztály **34,4%-ának** volt.
- 2/14. Az elmúlt két évben kortárs képzőművészeti kiállításon látogatóként volt jelen havonta **többször** a **35 év alattiak 64,7%-a**, a **36-60 közöttiek 49,5%-a**, a **60 év fölöttiek 57,1%-a**.
- 2/15. Képzőművészeti alkotótevékenységen kívül egyéb művészeti tevékenységet **végez** a **35 év alattiak 43,1%-a**, a **36-60 évesek 58,7%-a**, a **60 fölöttiek 45,3%-a**.

- 3/2.** A faluban élő művészek **25%-a 35 év alatti, 28,6%-a 36 és 60 év közötti és 45,7%-a 60 év fölötti.** A fővárosban élő **60 év fölöttiek** aránya **27,1%**, a megyeszékhelyen **22,4%**, az egyéb városokban **26,4%**.
- 3/4.** Azoknak a művészeknek, akik a fővárosban tevékenykednek, **54,4%-ban kevesebb** a jövedelmük az átlagosnál, míg **16,2%-uknak magasabb** a jövedelme, mint az átlagnak vett összeg. A megyeszékhelyen tevékenykedő művészeknek **72,9%-ban kevesebb** a jövedelmük az átlagosnál, és mindössze **8,3%-uknak magasabb.** Az egyéb városokban élők **50%-ának kevesebb** a jövedelme az átlagnál, míg **8,6%-uknak magasabb.** A városokban élő művészeknek közelít leginkább jövedelmük az átlaghoz (**41,4%**).
- 3/5.** A megyeszékhelyeken élő művészek **6,1%-ának nincs** művészeti végzettsége, míg a falvakban élők **16,7%-ának.**
- 3/8.** **2-3 alkalommal** vett részt művésztelepeken a városban lakó művészeknek **38,2%-a,** míg a faluban élők **58,3%-a.** **Négynél több** művésztelepen a fővárosban élő művészek **24,3%-a,** a megyeszékhelyen élők **34,7%-a,** a városokban élők **35,3%-a** vett részt.
- 3/10.** A fővárosban élő művészek az elmúlt két évben **41,7%-ban** pályáztak **sikeresen,** míg az egyéb városokban élők csak **26,8%-ban.** A fővárosban élők **8,6%-ának** volt **sikertelen** pályázata, míg a megyeszékhelyen élők **31,6%-ának,** az egyéb városokban élő művészek **22,5%-ának.** **37,5%-a** a megyeszékhelyen élő művészeknek **nem nyújtott be** pályázatot, míg a falvakban élőknek az **58,3%-a.**
- 3/11.** A fővárosban élő művészek **21,7%-a nem tagja** művészeti szervezeteknek, míg a falvakban élőknek a **33,3%-a.**
- 3/12.** Az elmúlt két évben **1 egyéni kiállítása** volt a faluban élő művészek **22,2%-ának,** míg a városokban élő művészek **38,9%-ának.** **Ötnél több** kiállítása volt a falvakban élő művészek **8,3%-ának,** míg a fővárosban élő művészek csak **1,4%-ának.** Az elmúlt két évben **nem volt** önálló kiállítása a falvakban élő **38,4%-ának,** míg a megyeszékhelyen élő művészek **20,4%-ának.**
- 3/13.** A falvakban élő művészek **58,3%-ának** volt az elmúlt két évben **2-5 csoportos kiállítása,** míg a megyeszékhelyen élő művészek **32,7%-ának.** A megyeszékhelyen élő művészek **4,1%-ának nem volt** csoportos kiállítása, míg a falvakban élő művészeknek csak **2%-ának.**
- 3/14.** Az elmúlt két évben kortárs képzőművészeti kiállításon látogatóként vett részt havonta **többször** a fővárosban élő művészek **66,2%-a,** míg a faluban élő művészek **45,7%-a.** Ennél **kevesebbszer** látogatott kiállítást a faluban élő alkotók **54,3%-a,** és a fővárosban élő művészek **33,3%-a.**
- 3/15.** A megyeszékhelyen élő művészek **63,3%-a,** és a faluban élő művészek **65,7%-a végez** egyéb művészeti tevékenységet. A fővárosban élő művészek **55,1%-a,** az egyéb városokban élők **56,9%-a nem végez** egyéb művészeti tevékenységet.
- 4/1.** Az **átlag felett** keresők **80,8%-a férfi,** a többi kereseti csoportban ez az arány kiegyenlítettebb.
- 4/2.** A **35 év alatti** korosztály **7,7%-a** az átlagnál **magasabb** jövedelemmel rendelkezik, míg **29%-uk** az átlagnál **alacsonyabban.**
- 4/3.** A **magasabb** jövedelemmel rendelkező művészek **43%-a a fővárosban él,** **15,4%-uk megyeszékhelyeken,** egyéb városokban **23,1%-uk,** falvakban

19,2%-uk. Az **átlagos** jövedelműek **44,6%-a** egyéb **városokban** él, míg **faluban** mindössze **10%-uk**.

- 4/5. Az átlagosnál **kevesebb** jövedelemmel rendelkező művészek **6,9%-a nem végzett** művészeti iskolát, míg az átlagosnál **magasabb** jövedelműeknél ez az arány **19,2%**, tehát az átlagosnál többet kereső alkotók között majdnem háromszor annyian vannak azok, akik nem vettek részt formális művészeti képzésben.
- 4/6. Az **átlagos** jövedelemmel rendelkező művészek **18,5%-a végez** egyéb jövedelemszerző tevékenységet, míg az átlagosnál **kevesebb** jövedelemmel rendelkezők **29,2%-a**.
- 4/8. Az átlagosnál **kevesebb** jövedelemmel rendelkező alkotók **25%-a** vett részt az elmúlt két évben **négynél több** művésztelepen, míg az átlagosnál **több** jövedelemmel rendelkezőknek a **38,5%-a**.
- 4/9. Az átlagos jövedelemnél **kevesebbel** rendelkező művészek **28,4%-a** kapott **ötnél több** művészeti díjat, míg az átlagosnál **magasabb** jövedelemmel rendelkezőknél ez a mutató **45%**.
- 4/10. Az **átlagos** jövedelműek **20,6%-a** pályázott **sikertelenül** az elmúlt két évben, míg az átlagosnál **több** jövedelemmel rendelkezők **11,5%-a**. Egyáltalán **nem pályázott** az átlagosnál **kevesebb** jövedelemmel rendelkezők **46,6%-a**, a **magasabb** jövedelműeknél ez a mutató **57,7%**.
- 4/12. Az átlagosnál **kevesebb** jövedelmű művészek **38%-ának** az utóbbi két évben **egy egyéni kiállítása** volt, míg az átlagosnál **magasabb** jövedelemmel rendelkezők **26,9%-ának**. **2-5** önálló kiállítása volt a **kevesebb** jövedelemmel rendelkezők **32%-ának** és a **magasabb** jövedelműek **46,2%-ának**. **Ötnél több** egyéni kiállítása volt az **alacsonyabb** keresetűek **2,3%-ának**, valamint a **magasabb** jövedelműek **11,5%-ának**. **Nem volt** egyéni kiállítása az **alacsonyabb** jövedelműek **26,7%-ának**, illetve a **magasabb** jövedelműek **15,4%-ának**.
- 4/13. **Nem volt** olyan, **magasabb** jövedelemmel rendelkező művész, akinek csak **egy csoportos kiállítása** lett volna az elmúlt két évben, míg az **alacsony** jövedelmű művészek **18,5%-ának** csak egy csoportos kiállítása volt ugyanebben az időszakban. **Ötnél több** csoportos kiállítást a **magasabb** jövedelemmel rendelkező művészek **53,8%-ának**, míg az **alacsonyabb** jövedelemmel rendelkező művészek **36,9%-ának** rendeztek. Az **alacsonyabb** jövedelmű művészek **2,3%-ának** és a **magasabb** jövedelműek **15,4%-ának** **nem volt** a jelzett időszakban csoportos kiállítása.
- 4/14. Az elmúlt két évben havonta **többször** látogatott kiállításokat az **alacsonyabb** jövedelműek **59,7%-a**, a **magasabb** jövedelműek **38,5%-a**. Ennél **kevesebb** alkalommal látogatott kiállítást az **alacsonyabb** jövedelműek **39,5%-a** és a **magasabb** jövedelműek **61,5%-a**.
- 5/1. A művészeti **főiskolát** végzetek **38,5%-a nő**, a **61,5%-a férfi**, az **egyetemet** végzetek **42%-a nő** **57,6%-a férfi**.
- 5/2. A művészeti iskolát **nem végzetek** **44%-a 60 év fölötti**.
- 5/3. A művészeti iskolát **nem végzett** alkotók **44%-a** egyéb **városokban** (nem főváros vagy megyeszékhely) végzi tevékenységét. A csak művészeti **középiskolát** végzetek **31,6%-a** végzi tevékenységét **falvakban**, míg a **főiskolát** vég-

zettek **11,5%**-ára és az **egyetemet** végzetek **14,5%**-ára érvényes ez. A csak művészeti **középiskolát** végzetek **84,2%**-ának **alacsonyabb** a jövedelme az átlagnál, **15%-uk átlagos** jövedelemmel rendelkezik, átlag feletti jövedelemről egyikük sem számolt be.

- 5/4.** A művészeti iskolát **végzett** művészek **61,3%**-ának **alacsonyabb** a jövedelme, mint az átlagjövedelem, a művészeti iskolát **nem végzetek** körében ez az arányszám **39,1%**. A művészeti iskolát **végzett** alkotók **10,6%**-ának az átlagnál **magasabb** a jövedelme, míg a művészeti iskolát **nem végzeteknél 21%** ez az arányszám.
- 5/6.** A művészeti iskolát **végzett** alkotók **74,7%**-a **folytat** egyéb jövedelemszerző tevékenységet. A művészeti **középiskolát** végzetek **55,6%**-a **folytat** ilyen tevékenységet, míg az **egyetemet** végzeteknek a **82,2%**-a.
- 5/8.** A művészeti iskolát **végzett** alkotók **44,8%**-a vett részt az elmúlt két évben **2-3 művésztelepen**, **egy** művésztelepen **24,2%**-uk, **négynél több** művésztelepen **28,8%**-uk vett részt.
- 5/9.** A művészeti iskolát **végzett** alkotók művészi pályafutásuk alatt az esetek **79,7%**-ában **kaptak** szakmai díjakat, míg a **nem végzetek** csak **60%**-ában. A csak művészeti **középiskolát** végzetek **31,6%**-a **nem kapott** szakmai díjakat, míg a **főiskolát** végzeteknél ez az arányszám **23,1%**, az **egyetemet** végzeteknél pedig **19,1%**. A csak **középiskolát** végzetek **53,8%**-kapott **ötnél több** díjat, míg az **egyetemet** végzeteknél ez az arányszám **27,9%**.
- 5/10.** A művészeti iskolát **végzetek 37,5%**-a pályázott **sikeresen** az elmúlt két évben, művészeti iskolát **nem végzetek 12%**-ban voltak sikeres pályázók. A művészeti iskolát **végzett** alkotók **43,5%**-a és az iskolát **nem végzetek 76%**-a **nem pályázott** az elmúlt két évben. **Sikeresen** pályázott az **egyetemet** végzetek **41,3%**-a, továbbá a **középiskolát** végzeteknek **26,3%**-a. **Nem pályázott** a **középiskolát** vagy **főiskolát** végzetek **57,9%**-a valamint **57,7%**-a és az **egyetemet** végzetek **37,3%**-a.
- 5/11.** A művészeti iskolát **végzett** művészek **75,5%**-a **tagja** valamilyen művészeti szervezetnek, a **nem végzetek** között ez az arányszám **64%**. **Nem tagja** művészeti szervezeteknek az **egyetemet** végzetek **21,3%**-a és a csak **középiskolát** végzetek **42,1%**-a.
- 5/12.** A művészeti iskolát **végzett** alkotók **26%**-ának **nem volt egyéni kiállítása** az elmúlt két évben, **32,2%**-uknak csupán **egy**. Az iskolát **nem végzetek 8%**-ának **nem volt** egyéni kiállítása, **egyetlen** önálló kiállítása **52%**-uknak volt. A két-évenként **2-5** megvalósított kiállítás a művészeti iskolát **végzeteknél** és **nem végzeteknél kiegyenlítődik**. Az elmúlt két évben **nem volt** egyéni tárlata a **főiskolát** végzetek **15,4%**-ának és a csak **középiskolát** végzetek **31,6%**-ának.
- 5/13.** Az elmúlt két évben **ötnél több** csoportos kiállítása volt a művészeti iskolát **végzett** alkotók **42,8%**-ának, valamint a művészeti iskolát **nem végzett** alkotók **32%**-ának.
- 5/14.** Az elmúlt két évben kortárs képzőművészeti kiállításon **havonta többször** is részt vett látogatóként a művészeti iskolát **végzett** alkotók **57,2%**-a illetve a művészeti iskolát **nem végzetek 39,1%**-a. Ennél **kevesebbszer** látogatott

kortárs kiállítást a művészeti iskolát **végzetek 42,3%-a** és a művészeti iskolát **nem végzetek 60,9%-a**.

- 5/15. A képzőművészeti alkotómunkán kívül egyéb művészeti tevékenységet a csak **középiskolát** végzetek **72,2%-a**, míg a **főiskolát** végzeteknek csak a **42,3%-a** folytat.
- 6/1. Az egyéb jövedelemszerző tevékenységet **nem végző** művészek **33,3%-a nő**, **66,7%-a férfi**.
- 6/2. Az egyéb jövedelemszerző tevékenységet **végzők 53,6%-a 35 és 60 év közötti**. Az ilyen tevékenységet **nem végzők 41,1%-a 60 év fölötti**.
- 6/3. Az egyéb jövedelemszerző tevékenységet **folytató** művészek **11,9%-a falun** él, míg a többiek városokban.
- 6/8. Az egyéb jövedelemszerző tevékenységet **nem végző** alkotók **14,5%-a** vett részt az elmúlt két évben **egy művésztelepen**, míg **58,2%-uk 2-3** művésztelepen alkotott.
- 6/12. Az egyéb jövedelemszerző tevékenységet **végző** művészek **26,8%-ának nem volt egyéni kiállítása** az elmúlt két évben. Az egyéb tevékenységet **nem végzők 43,9%-ának 2-5** önálló kiállítása volt.
- 6/13. Az egyéb jövedelemszerző tevékenységet **nem végző** alkotók **57,9%-ának 2-5** csoportos kiállítása volt az elmúlt két évben, és nem volt olyan alkotó közöttük, akinek ne lett volna egy csoportos kiállítása sem.
- 7/3. A **magyar** művészek **62,4%-a** nyilatkozta azt, hogy **alacsonyabb** a jövedelme, mint az átlag, míg a **külföldieknek 42%-a**. A **magyar** alkotók **23,6%-ának átlagos** a jövedelme, a **külföldi** alkotóknál ez az arányszám **46,3%**.
- 7/10. Míg a **külföldi** művészek pályázatai **50%-os** arányban voltak **sikeresek**, addig a **magyar** pályázatok **71,1%-a**. Kiemelendő még, hogy a **magyarok** és a **külföldiek** körülbelül fele (**46,7%** és **47,2%**) **nem is nyújtott be pályázatot**.
- 7/15. A **magyar** állampolgárságú művészek **47,8%-a végez** egyéb művészeti tevékenységet, a **külföldi** művészeknél ez az arányszám **64,8%**.
- 8/1. Az **egy művésztelepre** járó alkotók **66,1%-a nő**, a **négynél több** művésztelepre járók között pedig csak **25,8%** a számarányuk.
- 8/2. A **négy művésztelepnél többre** ellátogató alkotók között csupán **11,9%** a **35 év alattiak** számaránya, a **60 év fölöttieké 34,3%**, a **36 és 60 közöttieké 53,7%**. Az ennél kevesebb művésztelepre járók között magasabb a fiatalok és alacsonyabb az idősebbek számaránya.
- 8/3. A **négynél több** művésztelepre járók között, az átlagnál **alacsonyabb** keresetűek számaránya **48,5%**, az átlagnál **magasabb** keresetűeké **15,2%**. Az ennél **kevesebb** művésztelepre járók között még **magasabb** az **alacsony keresetűek** és **alacsonyabb** a **magas keresetűek** számaránya, a csak **egy** művésztelepre járók között ez az arányszám **66,1%** és **10,7%**.
- 8/9. Amíg azok között, akik az elmúlt két évben csak **egy** művésztelepen vettek részt, **66,1%-ban** találunk **szakmai díjjal elismert** alkotókat, addig a **négynél több** művésztelepen részt vevő alkotók **88,1%-ban** **díjazott** alkotók. A **négynél több** művésztelepre járók majdnem fele, **49,2%-a** **kapott ötnél több** szakmai díjat.

- 8/10.** Az elmúlt két évben csak **egy** művésztelpelepen részt vevő alkotók **56,4%-a nem adott be** pályázatot, megfigyelhető az a tendencia, hogy aki **minél több művésztelpelepre jár, annál nagyobb a pályázási hajlandósága.**
- 8/11.** A **négy-nél több** művésztelpelepre járó alkotók **85,1%-a tagja** művészeti szervezeteknek, míg az **egy** művésztelpelepen részt vett alkotóknak mindössze **58,9%-a.** Megfigyelhető az a tendencia, hogy **minél több művésztelpelepen** alkot a művész, annál **nagyobb a valószínűsége,** hogy **tagja** művészeti szervezetnek.
- 8/12.** Azoknak a művészeknek, akik az elmúlt két évben **egy** művésztelpelepen alkottak, **35,7%-os arányban nem volt önálló kiállítása** az elmúlt két évben, míg a **négy-nél több** művésztelpelepen megforduló alkotóknál ez az arányszám csak **13,4%.**
- 8/13.** Az elmúlt két évben **egy** művésztelpelepen megjelenő alkotók **12,5%-ban** vettek részt **ötnél több** csoportos kiállításon, míg a **négy-nél több** művésztelpelepen részt vevőknél ez az arányszám **67,2%.**
- 8/15.** A **négy-nél több** művésztelpelepre járó művészek **62,1%-a végez** egyéb művészeti tevékenységet a képzőművészetén kívül.
- 9/1.** Amíg a **díjjal nem rendelkezők** nemi megoszlása **kiegyenlített,** addig megfigyelhető, hogy a **díjazottak** között valamivel kevesebb a **nő: 40%.**
- 9/5.** A művészeti díjjal **rendelkező** alkotók **8,5%-a nem végzett** művészeti iskolát, a díjjal **nem rendelkező** alkotóknál ez az arányszám **19,5%.**
- 9/6.** A szakmai díjjal **rendelkező** alkotók **76,4%-a végez** egyéb jövedelemszerző tevékenységet, míg a díjakkal **nem rendelkezőknél** ez az arányszám **68,6%.**
- 9/8.** A szakmai díjakkal **nem rendelkezők** között azok vannak a legkevesebben (**16,3%**) akik **négy-nél több** művésztelpelepen vettek részt az elmúlt két évben, a szakmai díjjal **rendelkezőknél** pedig a csak **1** művésztelpelepet meglátogatók voltak legkevesebben (**21,3%**).
- 9/10.** A szakmai díjjal **elismert** alkotóknak, a **41,5%-a nem nyújtott be** pályázatot, míg a szakmai díjjal **nem rendelkezőknél** ez az arányszám **67,3%.** A díjjal **rendelkezők,** nemhogy csak többen is pályáznak, hanem a pályázatokon lényegesen **sikeresebben** is szerepelnek. **Sikeres** volt a pályázatokon a **díjjal elismert** alkotók **42%-a,** míg a **nem díjazottaknak** csak a **8,25%-a.**
- 9/11.** A szakmai **díjjal elismert** művészek **81,6%-a tagja** művészeti szervezetnek, a díjjal **nem rendelkezők** között ez az arányszám **49%.**
- 9/12.** Az elmúlt két évben **egyéni kiállítása** a művészeti díjjal **rendelkező** alkotók **19,9%-ának** és a díjjal **nem rendelkező** művészek **41,2%-ának nem volt.**
- 9/15.** Amíg a szakmai díjjal **elismert** alkotók **55,4%-a végez** egyéb művészeti tevékenységet a képzőművészetén kívül, addig a **nem díjazottaknak** csak a **38%-a.**
- 10/3.** A **sikeresen** pályázók között a **fővárosban** alkotókat találunk a legnagyobb számban (**42,3%**), a **sikertelen** pályázatot benyújtók pedig **megyeszékhelyen** és egyéb **városokban** élők közül kerülnek ki nagyobb számban (**36,6% és 39%**).
- 10/5.** A művészeti iskolát **nem végzett** alkotók **76%-a nem nyújtott be** pályázatot az elmúlt két évben.
- 10/6.** A **sikeresen** pályázók **84,4%-a,** a **sikertelenül** pályázók **73,2%-a** és a **nem pályázók 67,6%-a folytat** egyéb jövedelemszerző tevékenységet a művészeti alkotótevékenysége mellett.

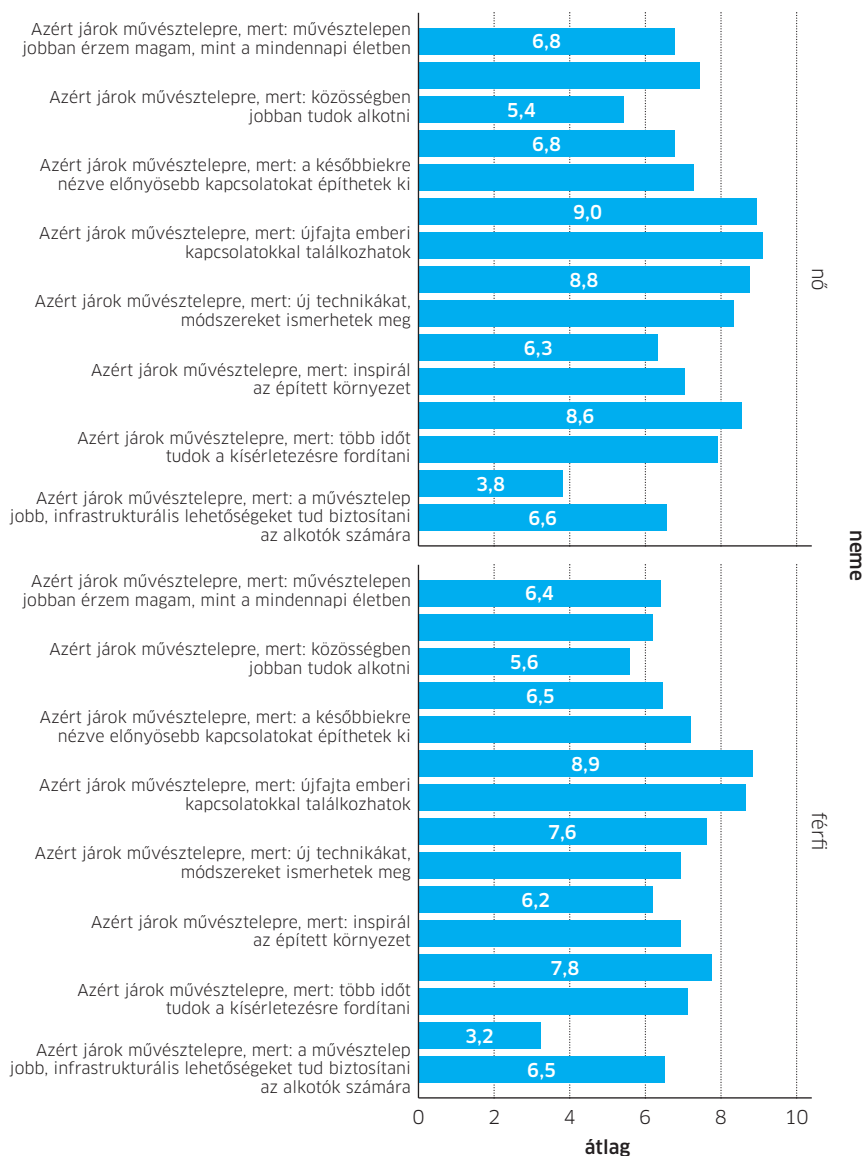
- 10/9.** Az elmúlt két évben **sikeres** pályázatot beadott művészek **94,9%-ának vannak** szakmai **díjai**. A **sikeres** pályázók között az **egy** szakmai díjjal rendelkezők vannak legkevesebben (**15,1%**).
- 10/11.** A **sikeresen** pályázó alkotók **83,1%-a tagja** művészeti szervezeteknek, a **sikertelenül** pályázók, valamint a **nem pályázók** között a művészeti szervezeti tagság csak **68,3%-ban** és **70,5%-ban** van jelen. A **sikertelen** pályázatot benyújtók között **31,7%-ban** vannak azok, akik **nem tagjai** művészeti szervezeteknek.
- 10/12.** Az elmúlt két évben **nem pályázók** között **34%-ban**, a **sikertelenül** pályázók között **22%-ban**, és a **sikeresen** pályázók között **14,1%-ban** voltak olyanok, akiknek **nem volt egyéni kiállításuk** az elmúlt 2 évben.
- 10/13.** A **sikeresen** pályázó művészek közül **ötnél több** csoportos kiállítása **51,9%-uknak** volt, a **sikertelenül** pályázóknál, ez az arányszám alacsonyabb, **43,9%**.
- 10/14.** A **sikeres** pályázók között többen vannak olyanok, akik havonta **többször** látogatnak kortárs képzőművészeti kiállítást (**62,3%**), mint azok között, akik **nem pályáztak** az elmúlt két évben (**48,1%**).
- 10/15.** A **sikertelenül** pályázók között magasabb számban találunk olyanokat, akik egyéb művészeti tevékenységet is **végeznek (61%)**, mint a **sikeresen** pályázók között (**44,2%**).
- 11/1.** A megkérdezett művészek között **ugyanannyi** szervezeti **tagsággal nem rendelkező férfi** és **nő** található, de a művészeti szervezeti **tagok** között magasabb a **férfiak** számaránya (**59,6%**).
- 11/2.** A művészeti szervezetek **tagjainak** csak **15%-a 35 év alatti**.
- 11/8.** A művészeti szervezeti **tagsággal** rendelkező művészek közül legkevesebben azok voltak, akik csak **egy** művésztelepen vettek részt az elmúlt két évben (**19,9%**), a tagsággal **nem rendelkezők** közül a legkisebb csoportot a **négyenél több** művésztelepen részt vevők alkotják (**18,2%**). Megfigyelhető, hogy a művészeti szervezeti **tagsággal rendelkező** alkotók ugyanabban az időszakban **több művésztelepet** is meglátogatnak, mint nem művészeti tag társaik.
- 11/9.** A művészeti szervezeti **tagsággal** rendelkezők **85%-a** kapott szakmai díjat pályafutása során, míg a **nem** szervezeti **tagoknak** csak az **55,2%-a**.
- 11/10.** Az elmúlt két évben a művészeti szervezeti tagsággal **nem** rendelkező alkotók **ugyanolyan arányban** nyújtottak be **sikeres** és sikertelen pályázatot, a tagsággal **rendelkező** alkotók pályázatai viszont **69,5%-ban** voltak **sikeresek**.
- 11/12.** A művészeti szervezeteken **kívül** alkotó művészek **31%-ának nem volt egyéni kiállítása** az elmúlt két évben, a művészeti szervezeti **tagoknál** ez az arányszám csak **21,6%**.
- 11/13.** A művészeti szervezeteken **kívüliek 51,7%-ának 2-5** csoportos kiállítása volt az elmúlt két évben, a művészeti szervezeti **tagok 50,6%-ának pedig ötnél több**.
- 11/15.** A művészeti szervezetek **tagjai** között valamivel nagyobb arányban vannak azok, akik egyéb művészeti tevékenységet is **végeznek (53,9%)**, a **nem** szervezeti **tagoknál** ez az arányszám megfordul (**43,1%**).
- 12/1.** Azon alkotók csoportjában, akiknek csak **egy egyéni kiállításuk** volt az elmúlt két évben, **kiegyenlített** a nemek **aránya**, ám megfigyelhető az a tendencia, hogy a több egyéni kiállításon részt vett művészek között férfidominancia

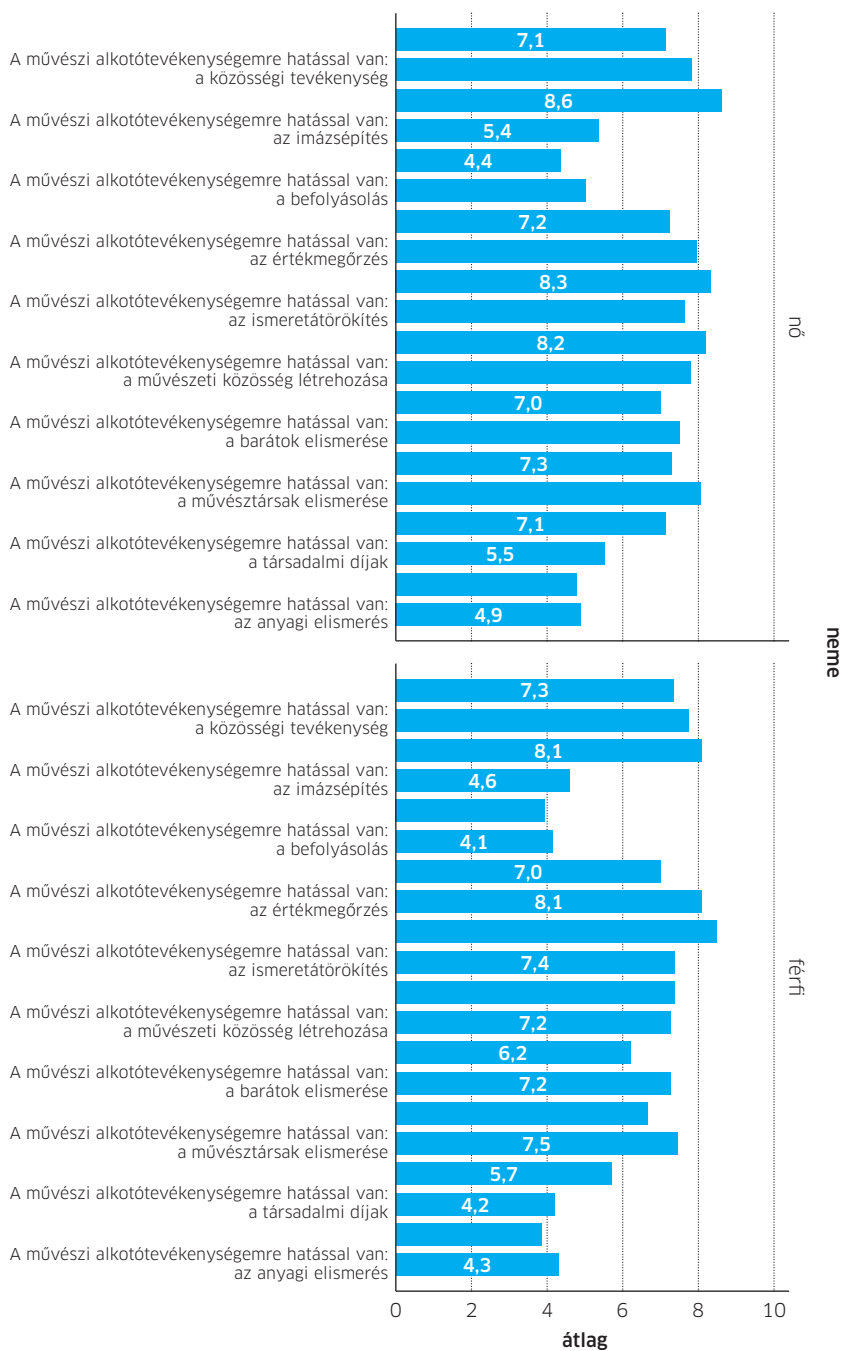
- figyelhető meg: a **2-5** egyéni kiállításon részt vevők között **69,9% férfi**, továbbá **ötnél több** egyéni kiállításuk csak **férfiaknak** volt.
- 12/8.** Az egyéni kiállítások és a művésztelepre járás gyakoriságának viszonylatában nagy szórás tapasztalható, de megfigyelhető az a tendencia az utóbbi két év meritésében, hogy az egyéni kiállítások száma összefügg a művésztelepre járás gyakoriságával, azok között, akiknek **több egyéni kiállításuk** volt, **többen** látogattak **több** művésztelepet. Az egyéni kiállítással **nem rendelkezők 17%-a**, az **egy** önálló kiállítással rendelkezők **23,1%**, a **2-5** kiállítással rendelkezők **41%-a** és az **ötnél több** kiállítással rendelkezők **75%-a** látogatott **négy-nél több** művésztelepet a vizsgált időszakban.
- 12/9.** **Ötnél több szakmai díjjal rendelkezők 20%-a**, akiknek **nem volt** egyéni kiállítása, azon alkotók **25,8%-a**, akiknek **1** kiállítása volt, azon alkotók **41,2%-a**, akiknek **2-5** kiállítása volt, és azon alkotók **85,7%-a**, akiknek **ötnél több** egyéni kiállítása volt.
- 12/13.** Az egyéni és a csoportos kiállítások viszonyát vizsgálva meg kell állapítanunk, hogy igen nagy a szórás, ennek következtében kis elemszámokról beszélhetünk az egyes keresztcsoportokban. Az egyetlen kiemelkedő jelenség, hogy azon művészek nagy részének (**75%**), akiknek **ötnél több** önálló kiállítása volt az elmúlt két évben, **ötnél több** csoportos kiállítása is volt ugyanebben az időszakban.
- 13/1.** Megfigyelhető az a korábban felbukkant tendencia, hogy a nőknek kevesebb kiállításuk volt az elmúlt két évben, ugyanis az **egy csoportos** kiállításon részt vevők **63,6%-a**, a **2-5** csoportos kiállításon részt vevők **43,3%-a** és az **ötnél több** csoportos kiállításon részt vevő művészek **36,6%-a** volt **nő**.
- 13/4.** Az **ötnél több** csoportos kiállításon részt vevők **52,2%-a**, a **2-5** kiállítással rendelkezők **61,8%-a**, és az **egy csoportos** kiállításon részt vevők **75%-a** nyilatkozott átlagosnál **alacsonyabb** jövedelemről a vizsgált időszakra vonatkozóan.
- 13/8.** Az elmúlt két évben az **egy csoportos** kiállításon részt vett alkotók **10%-a**, a **2-5** csoportos kiállításon részt vettek **20,2%-a**, illetve az **ötnél több** csoportos kiállításon részt vett alkotók **47,9%-a** nyilatkozott arról, hogy **négy-nél több** művésztelepen vett részt az elmúlt két évben.
- 13/9.** Az elmúlt két évben az egy csoportos kiállításon részt vett alkotók **60,6%-a**, a **2-5** csoportos kiállításon részt vettek **74,4%-a**, valamint az **ötnél több** csoportos kiállításon részt vett alkotók **86,2%-a** **kapott** pályafutása során szakmai díjat. Az **ötnél több** csoportos kiállításon részt vett alkotók **15,9%-a** **egy** szakmai díjat, **35,4%-a** **2-5** szakmai díjat, **48,8%-a** **ötnél több** szakmai díjat kapott pályafutása során.
- 13/10.** **Siker** pályázatot nyújtott be az **egy csoportos** kiállításon részt vevők **24,2%-a**, a **2-5** csoportos kiállításon részt vevők **30%-a**, az **ötnél több** csoportos kiállításon részt vevők **43,5%-a**. **Nem pályázott** az **egy csoportos** kiállításon részt vevők **60,6%-a**, a **2-5** csoportos kiállításon részt vevők **52,2%-a** és az **ötnél több** csoportos kiállításon részt vevők **37%-a**.
- 13/11.** Az **egy csoportos** kiállításon részt vevők **54,5%-a**, a **2-5** csoportos kiállításon részt vevők **66,3%-a** és az **ötnél több** csoportos kiállításon részt vevők **89,4%-a** **tagja** valamelyik művészeti szervezetnek.

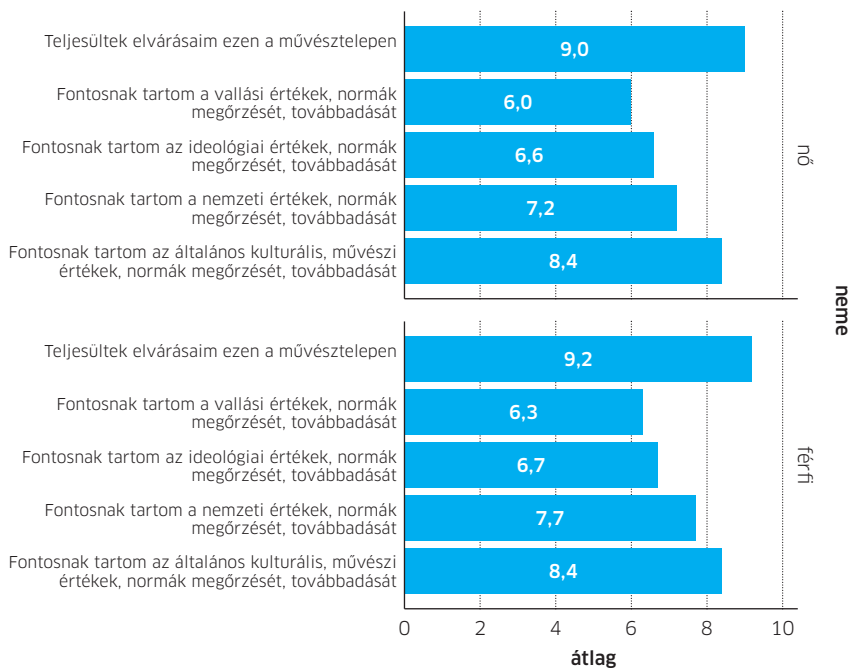
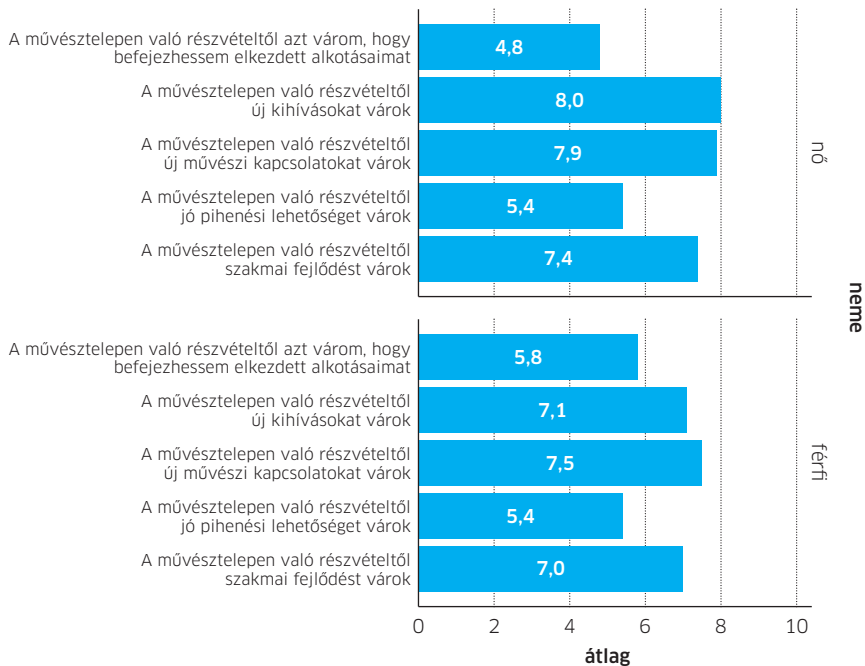
- 14/1.** A **havonta több** kortárs képzőművészeti kiállításra látogatók nemi megoszlása közel **kiegyenlített**, az ennél **kevesebbszer** kiállítást látogatók között a **férfiak** magasabb számarányban vannak jelen **(68,7%)**.
- 14/3.** A kiállításra járás és a működési hely viszonyában nagyjából kiegyenlített az eloszlás, a minimális eltérés abban mutatkozik meg, hogy a **havonta több** kiállításra látogatók legnagyobb csoportja **(37,1%)** a **fővárosban** dolgozik, míg az **ennél kevesebb** kiállításra járók legnépesebb csoportja **(37,4%)** az egyéb városokban.
- 14/13.** Minimális összefüggés megfigyelhető a kiállításra járás és a csoportos kiállítások számának viszonyában, hiszen a **havonta több** kiállítást is meglátogatók **52%-a** vett részt **ötnél több** csoportos kiállításon, míg az ennél **kevesebbszer** kiállításra járóknak csak a **28,3%-a**.
- 15/9.** Az egyéb művészeti tevékenységet **végző** művészek **83,6%-a**, az egyéb művészeti tevékenységet **nem végzők 71,6%-a** **kapott** már pályafutása során szakmai díjat.
- 15/10.** Az egyéb művészeti tevékenységet **végzők** és **nem végzők** között közel **ugyanolyan arányban** találunk **nem pályázókat**, ám a két csoport pályázati sikeressége eltérő. Míg az **egyéb tevékenységet végzők 57,6%-ban** adtak be **sikeres pályázatot**, az **egyéb tevékenységet nem végzőknél** ez az arányszám **72,8%**.
- 15/14.** Azok az alkotóművészek, akik **végeznek egyéb művészeti tevékenységet**, gyakrabban járnak kortárs képzőművészeti kiállításokra, mint azok, akik **nem végeznek** ilyen tevékenységet. **Havonta többször** jár az egyéb tevékenységet végzők **61,2%-a**, illetve az **egyéb művészeti tevékenységet nem végzők 49,1%-a**.

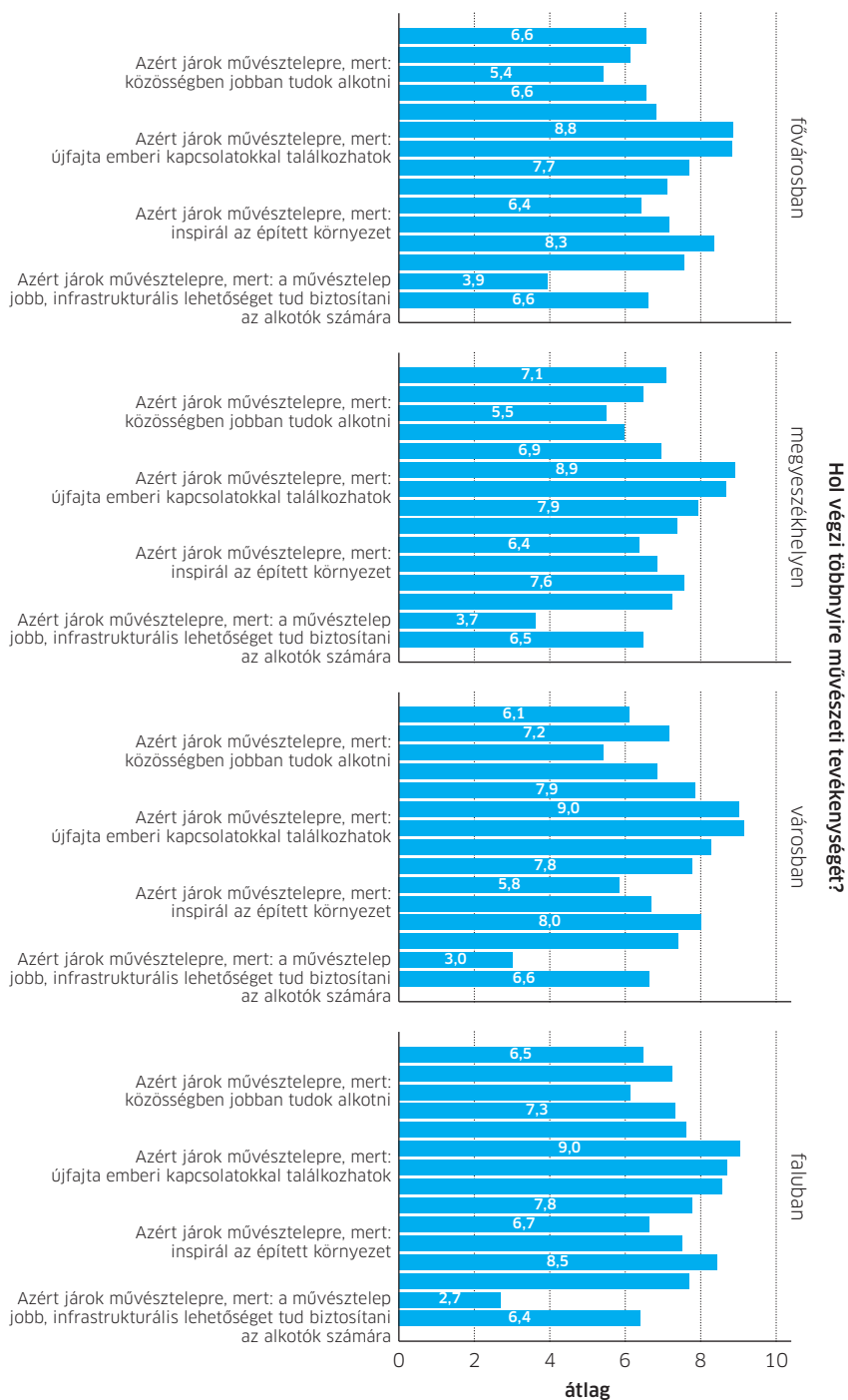
Motiváció és értékpreferencia

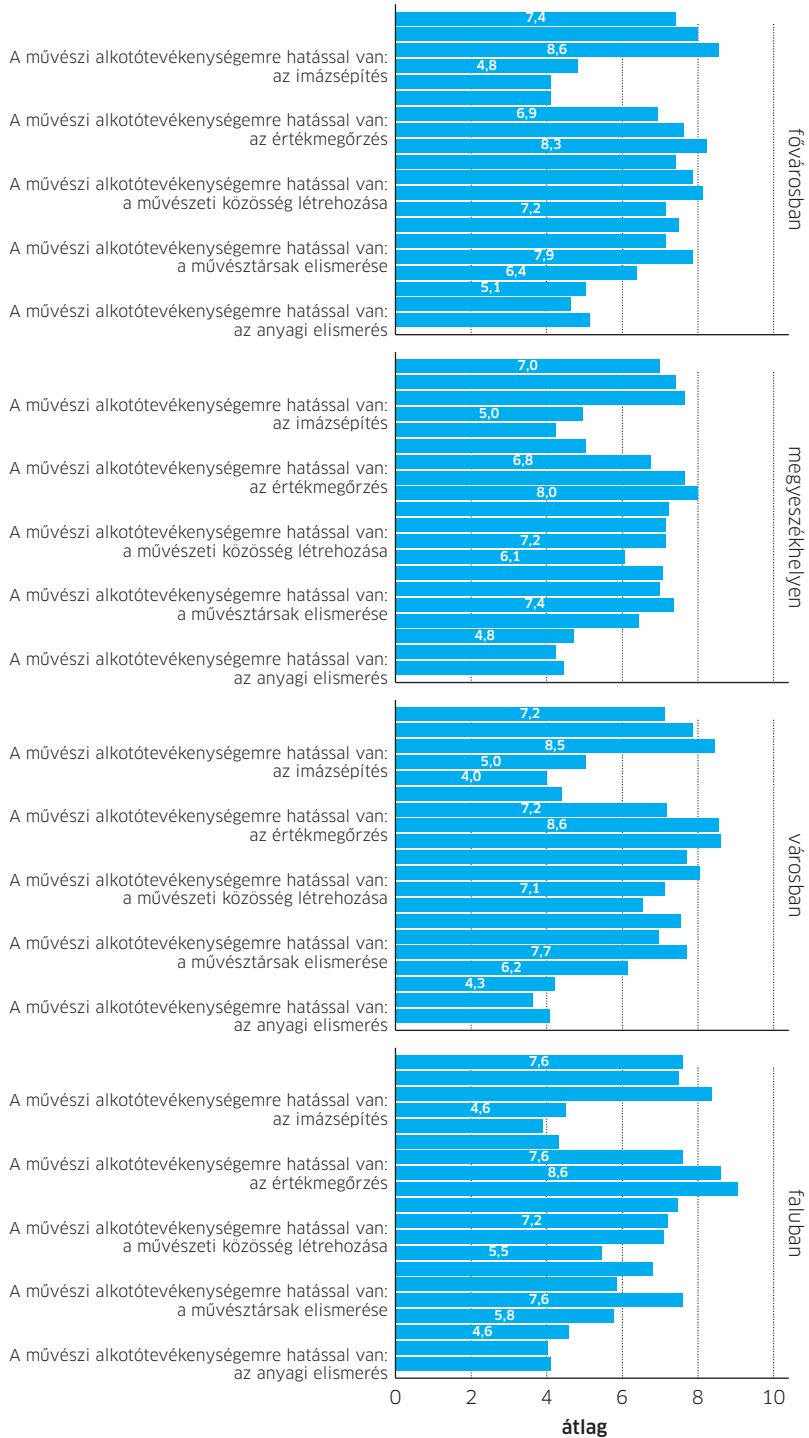
A 2023-as motiváció- és értékpreferencia-kutatás válaszait a következő oszlopdia-gramokon mutatjuk be a független változók bevonásával. A szakmai visszajelzések alapján a könnyebb átláthatóság érdekében nem szöveges, helyenként nehezen ér- telmezhető elemzéssel, hanem a szélesebb körben könnyebben feldolgozható osz- lodiaagramokban ábrázoljuk a válaszokat.

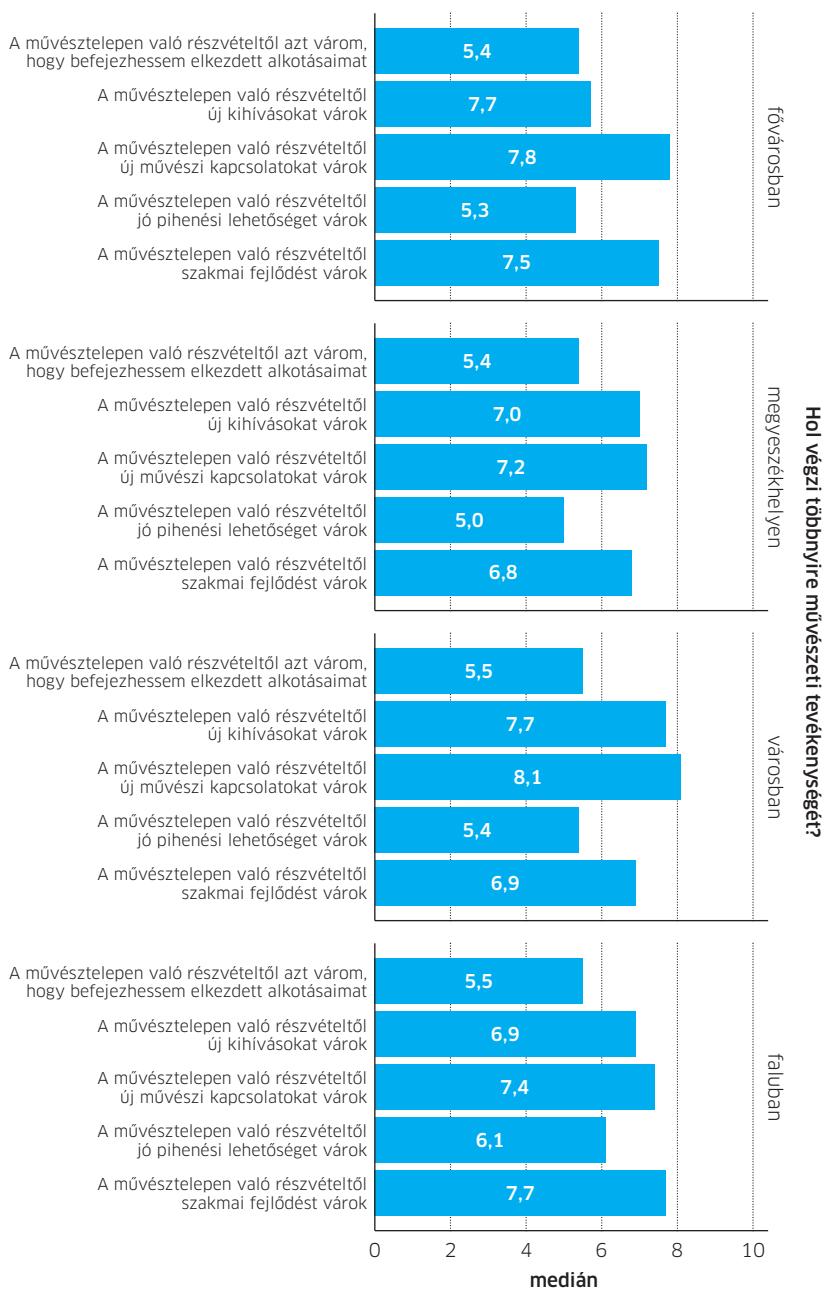

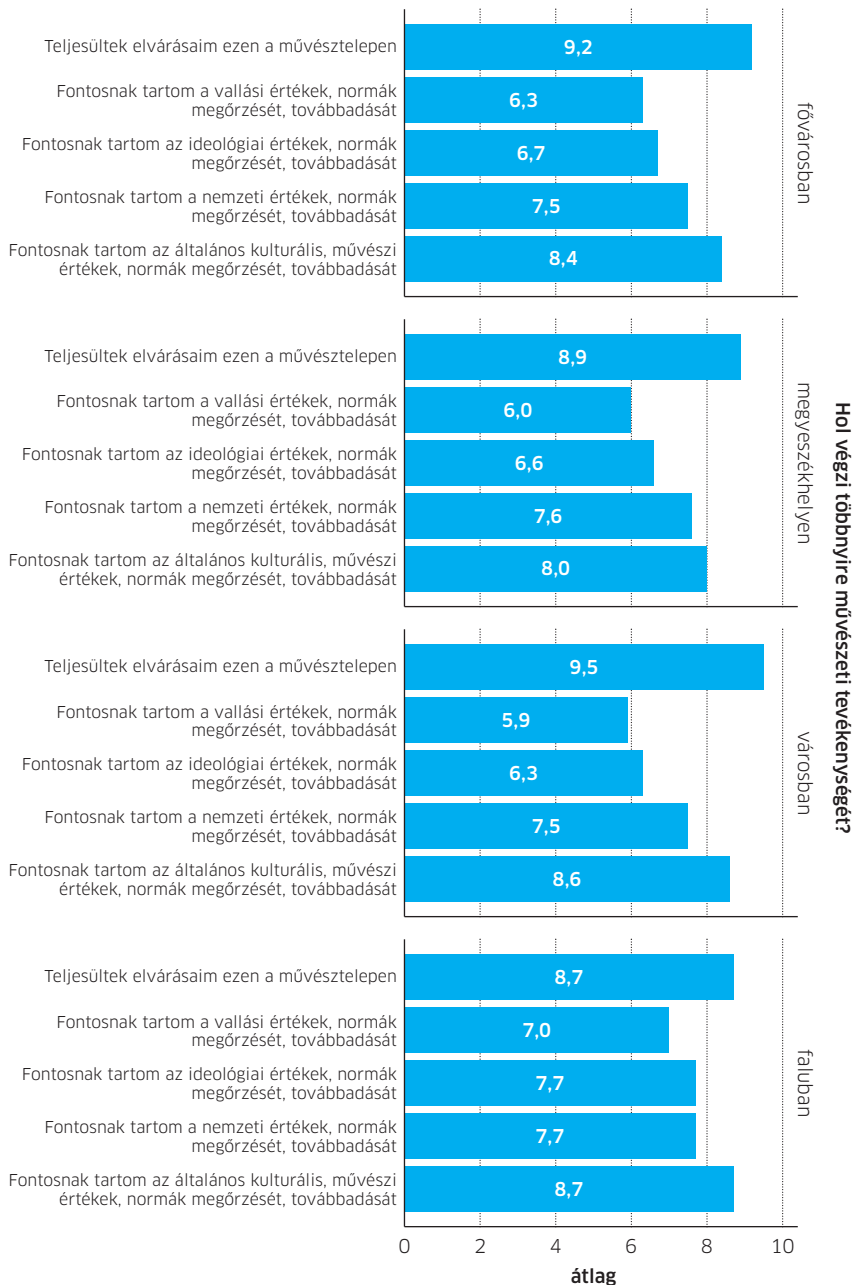

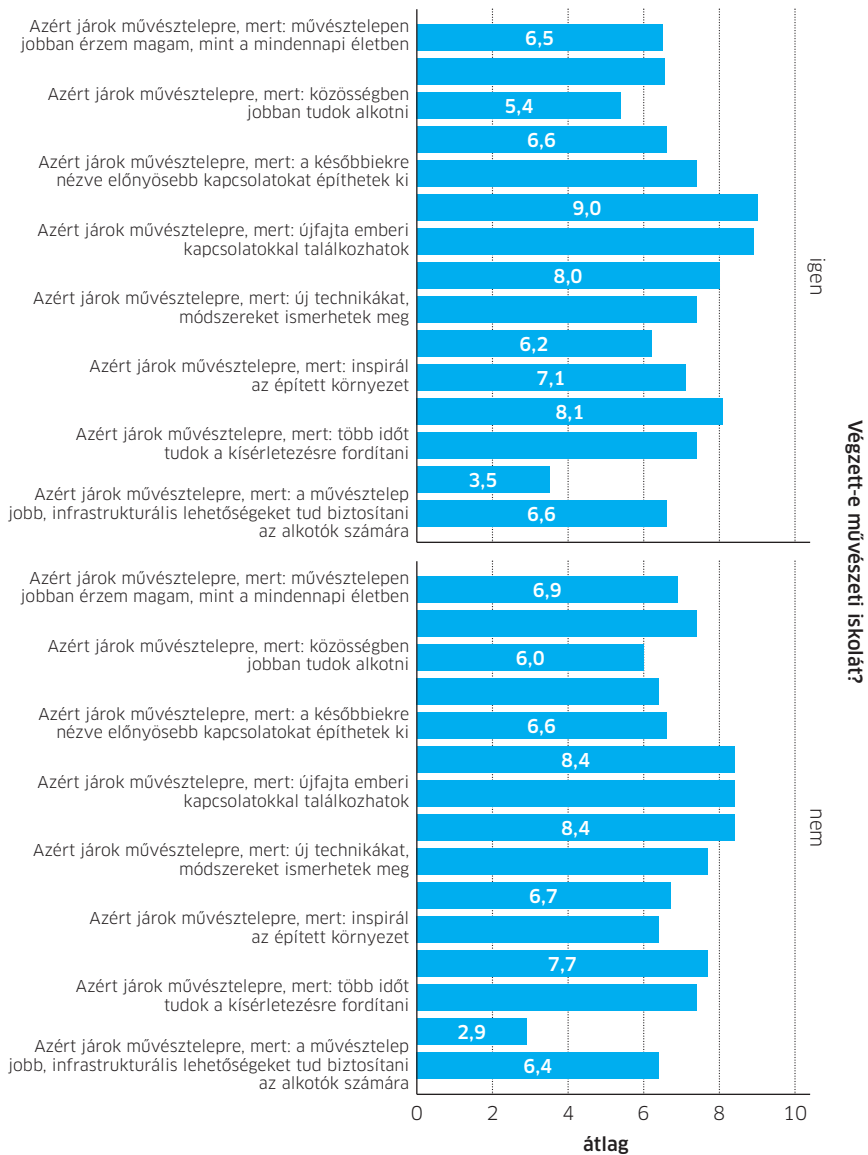

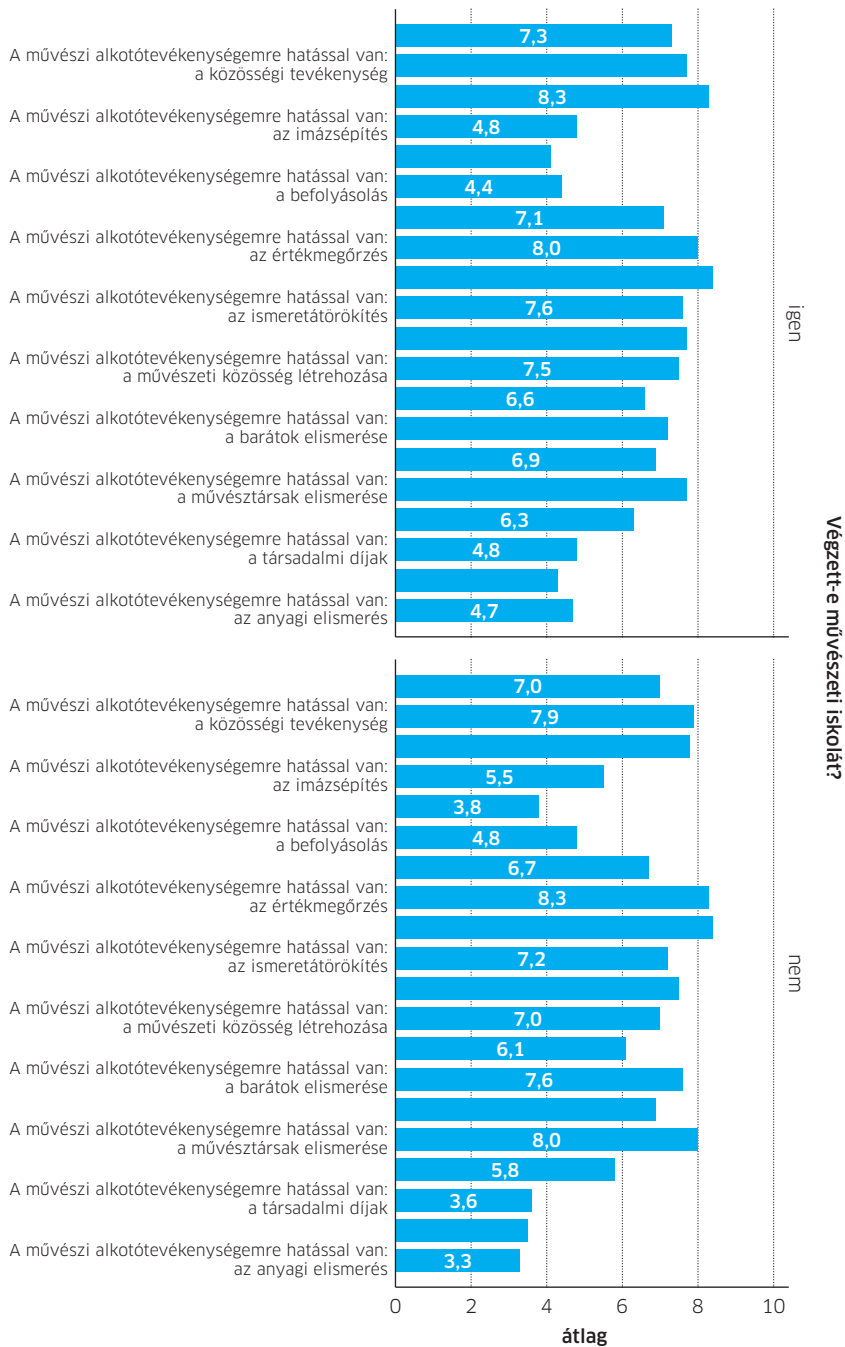

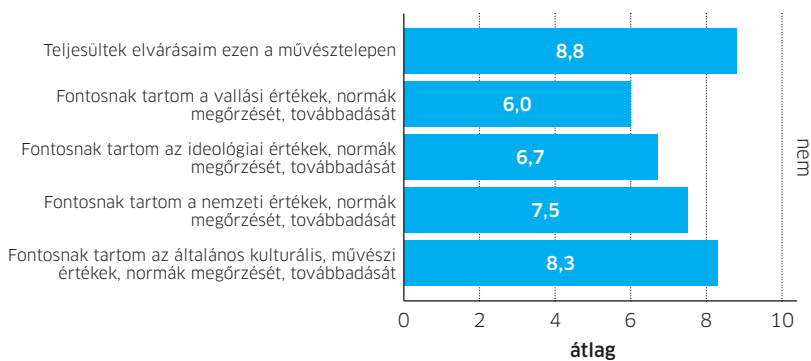
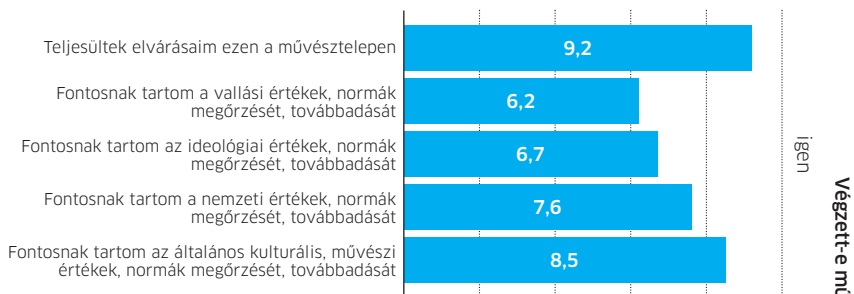
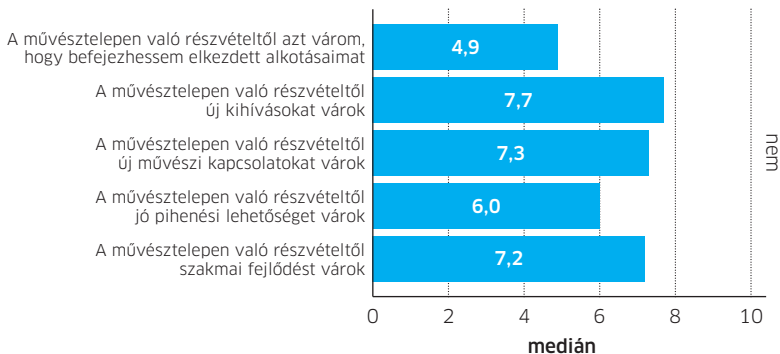
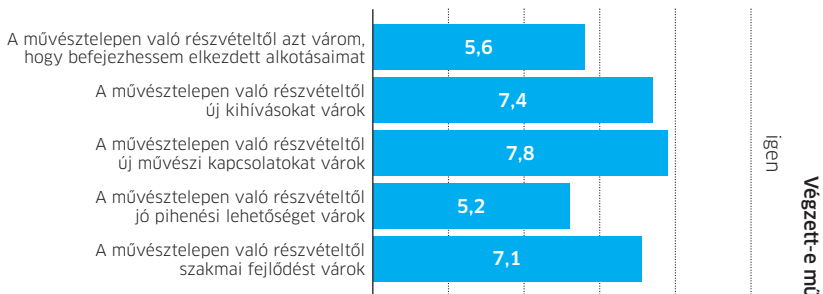

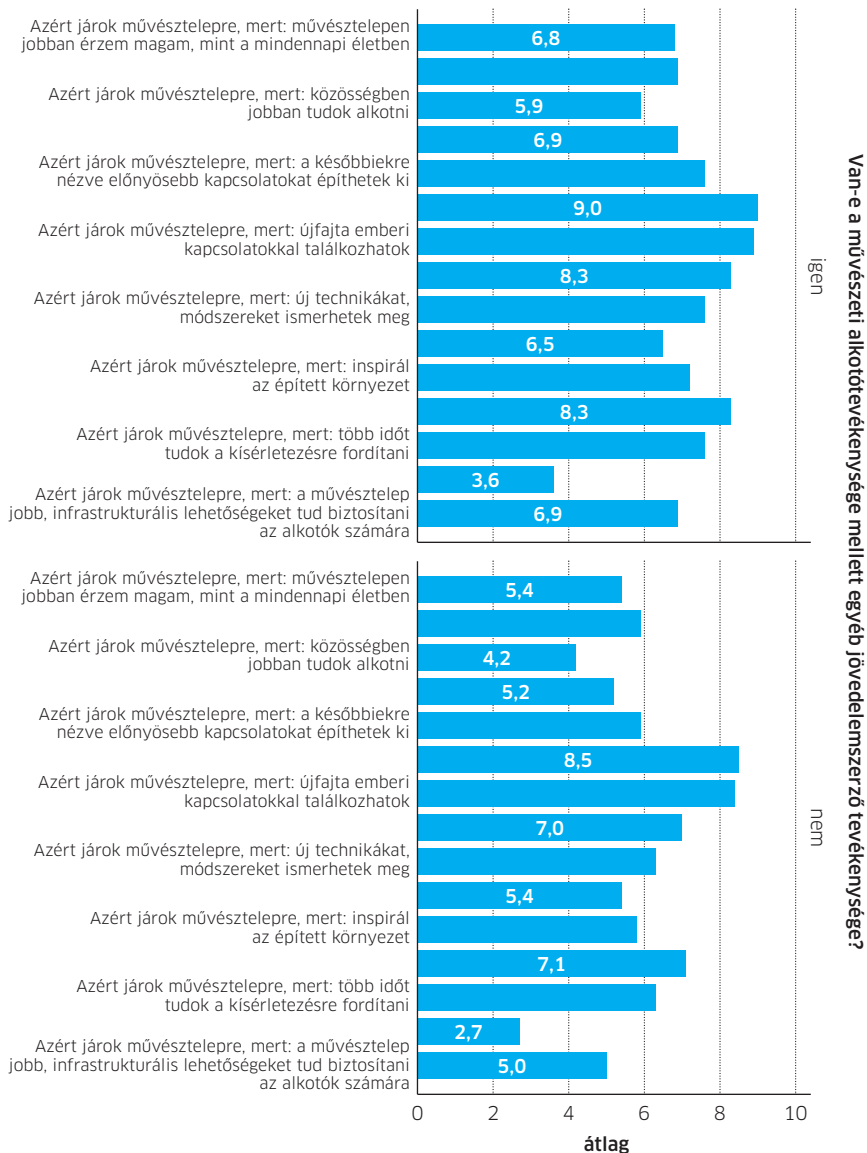

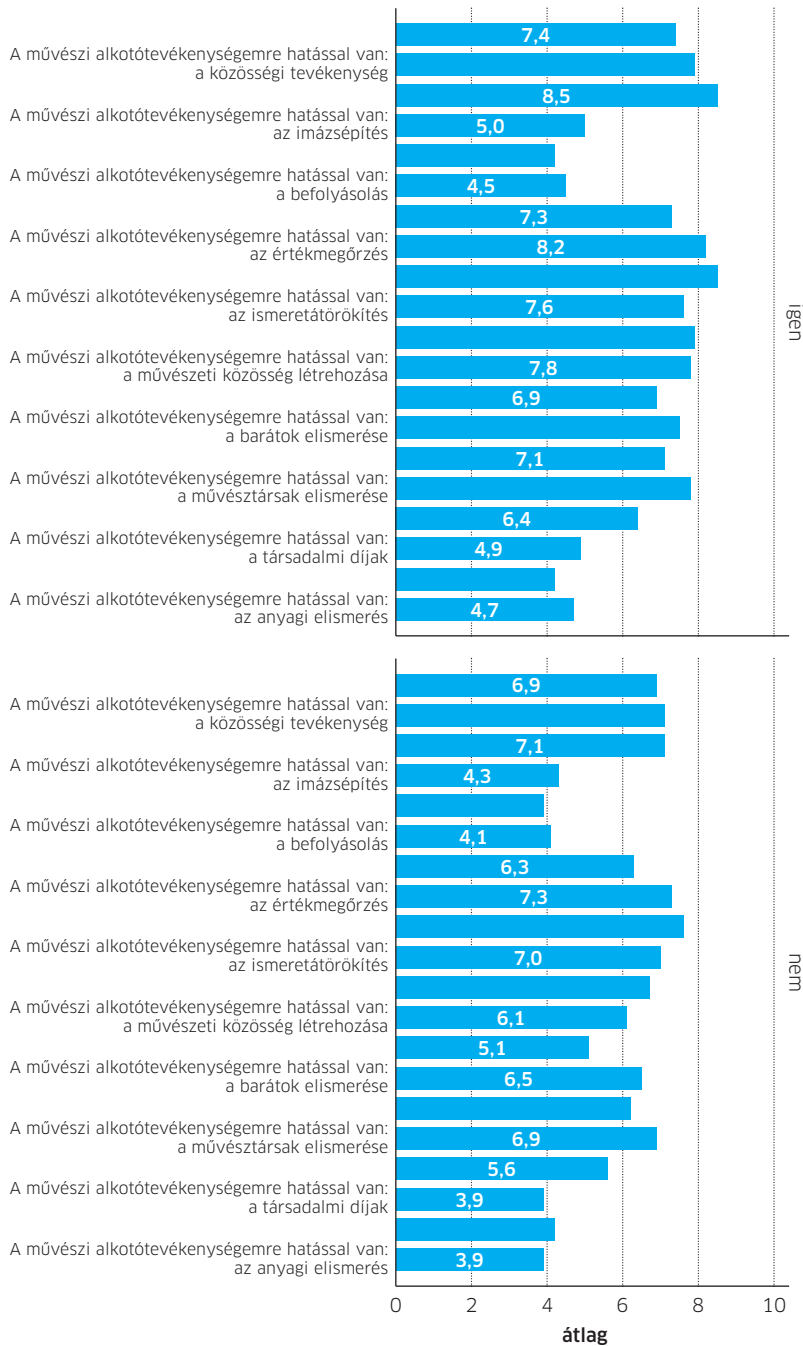

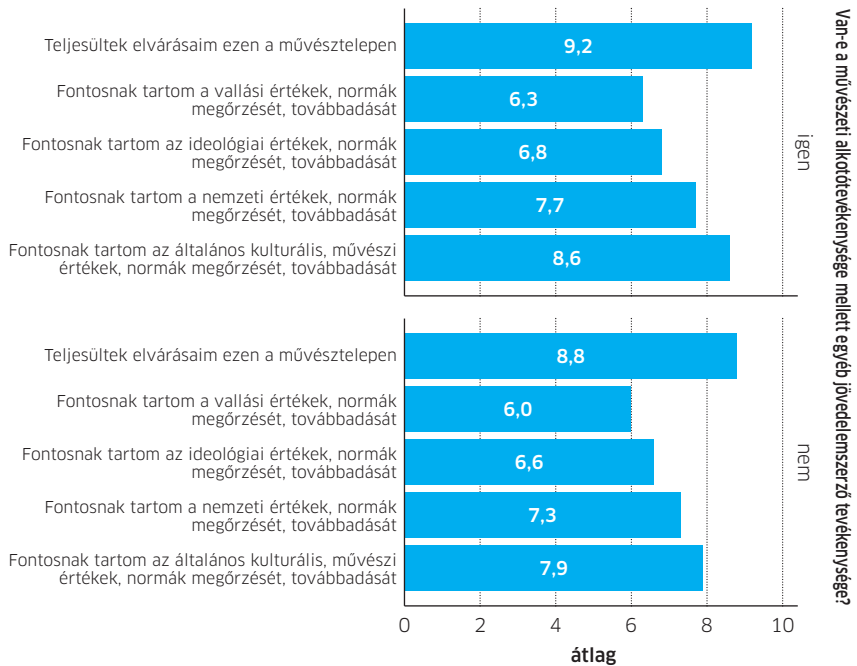
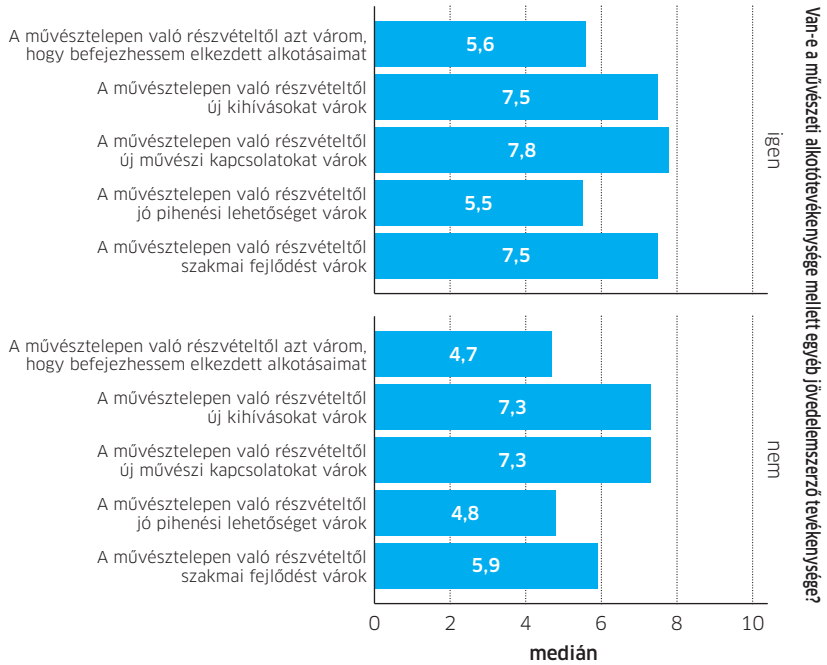

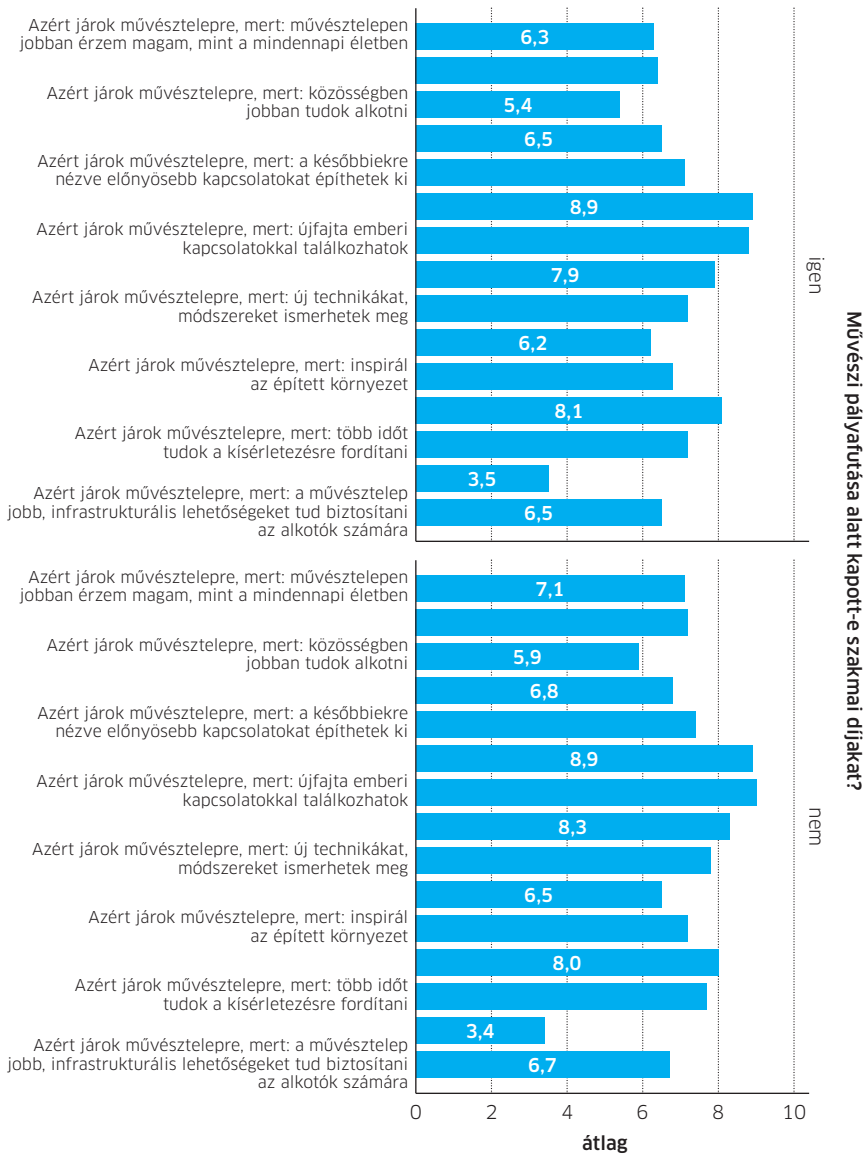

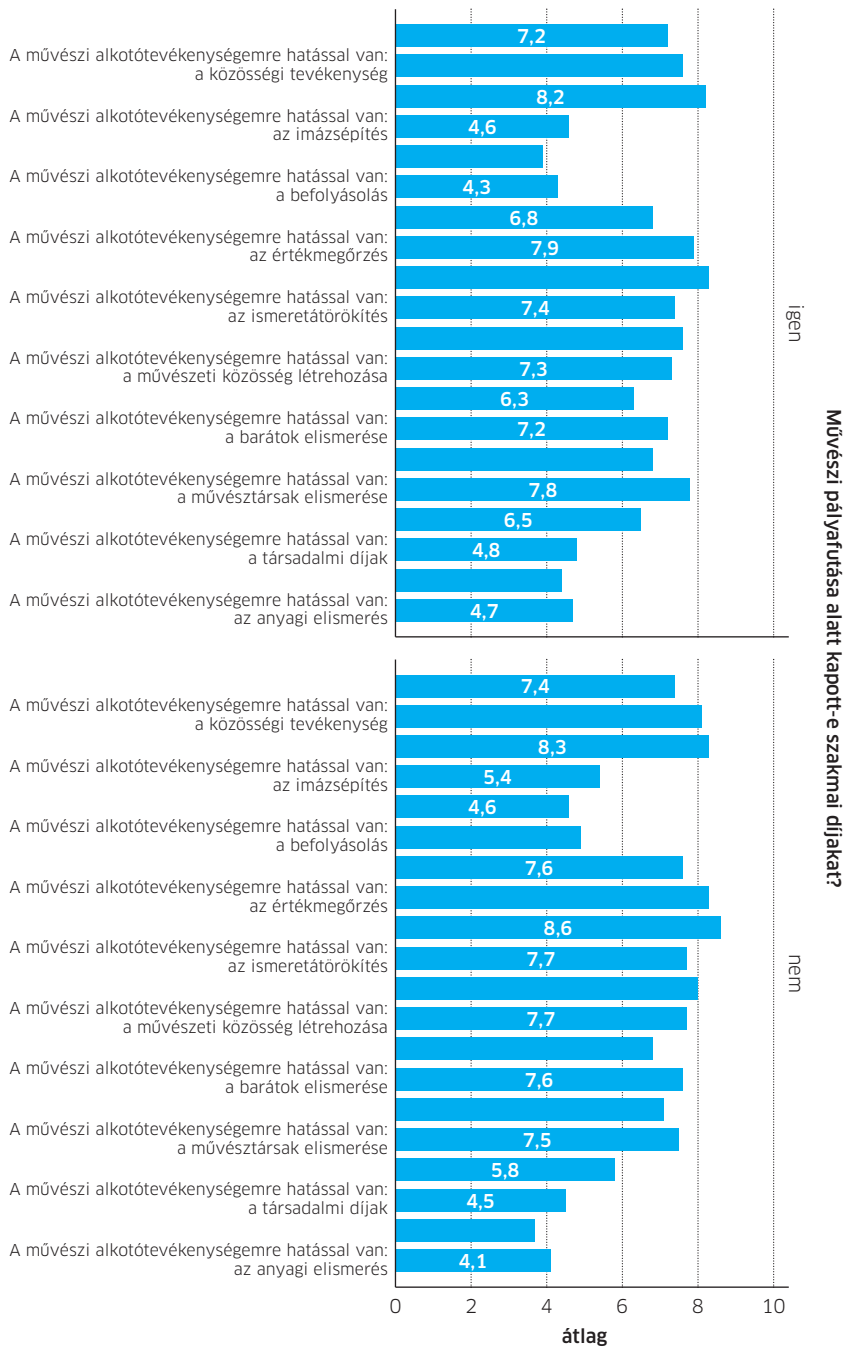

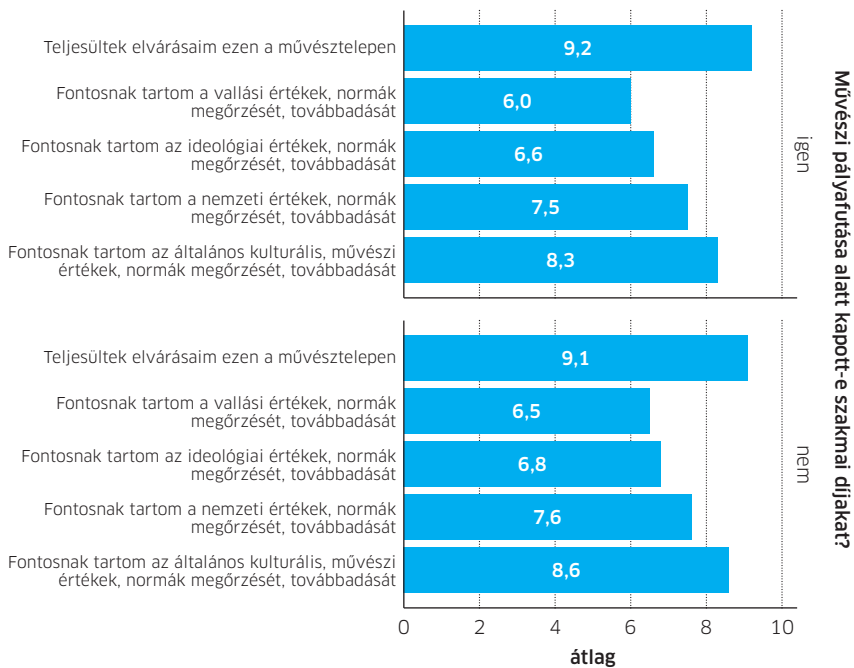
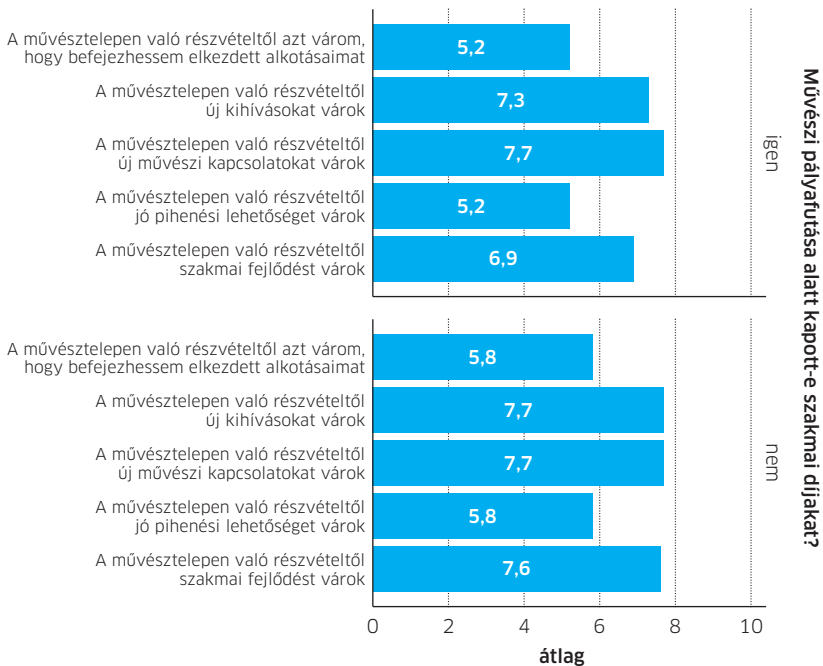

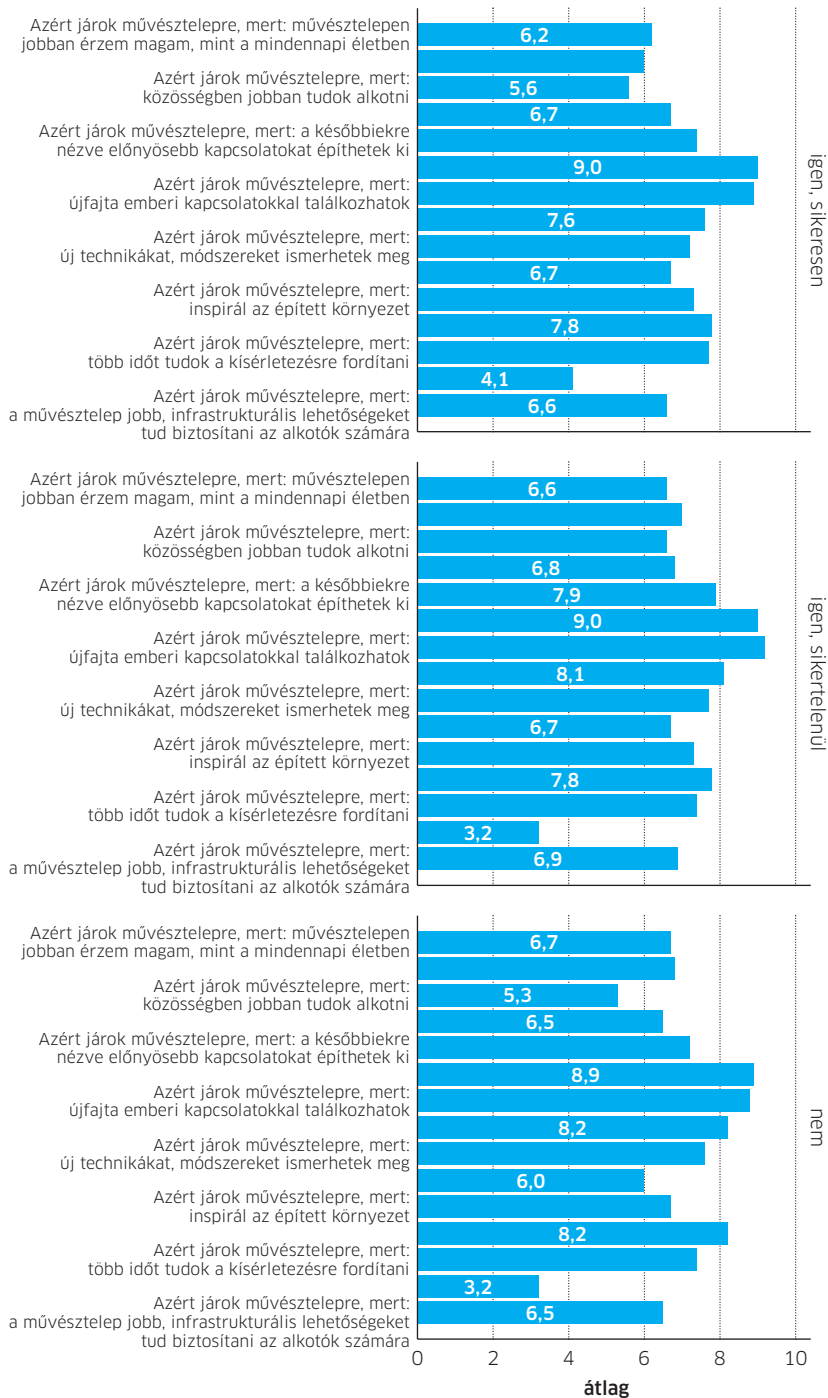

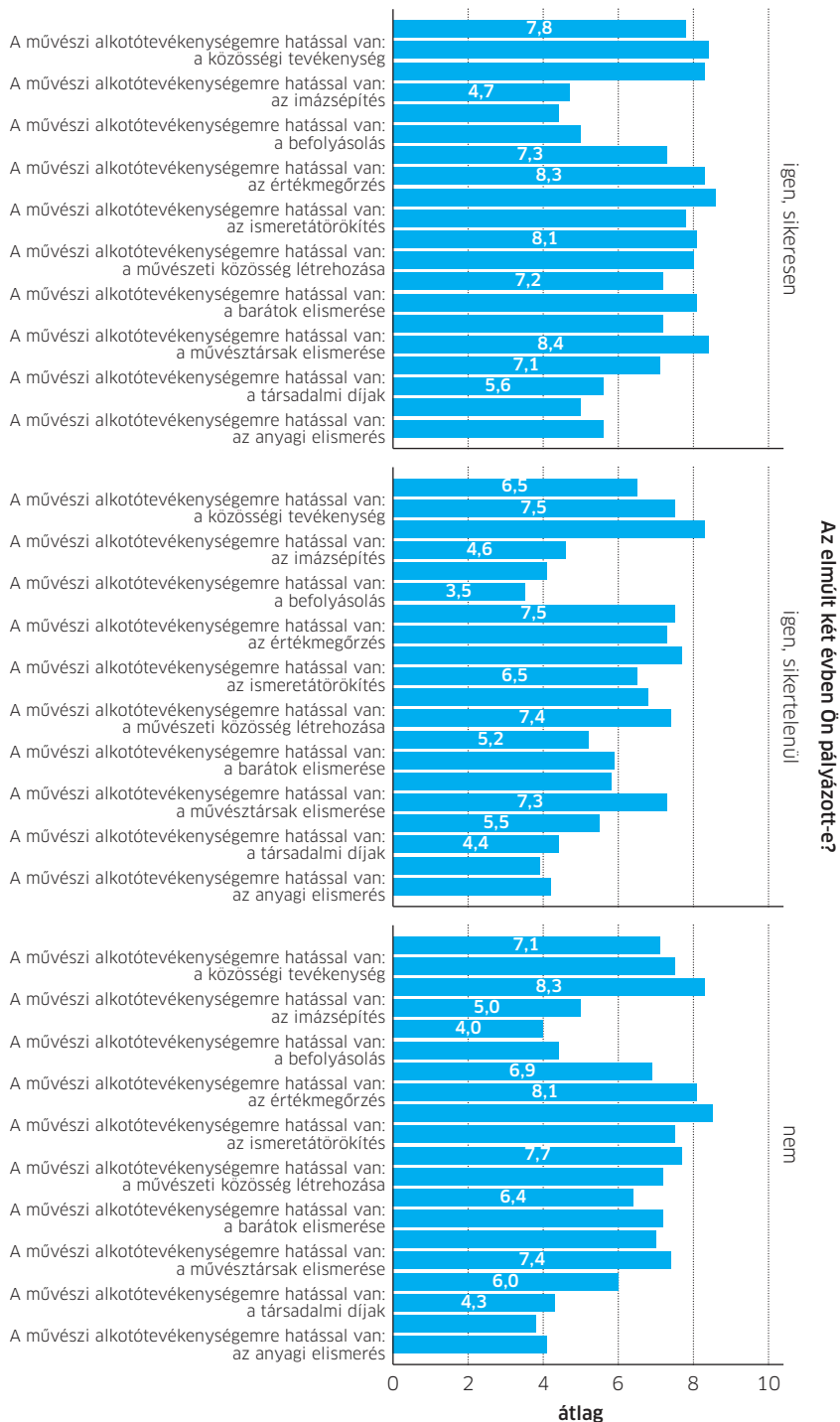

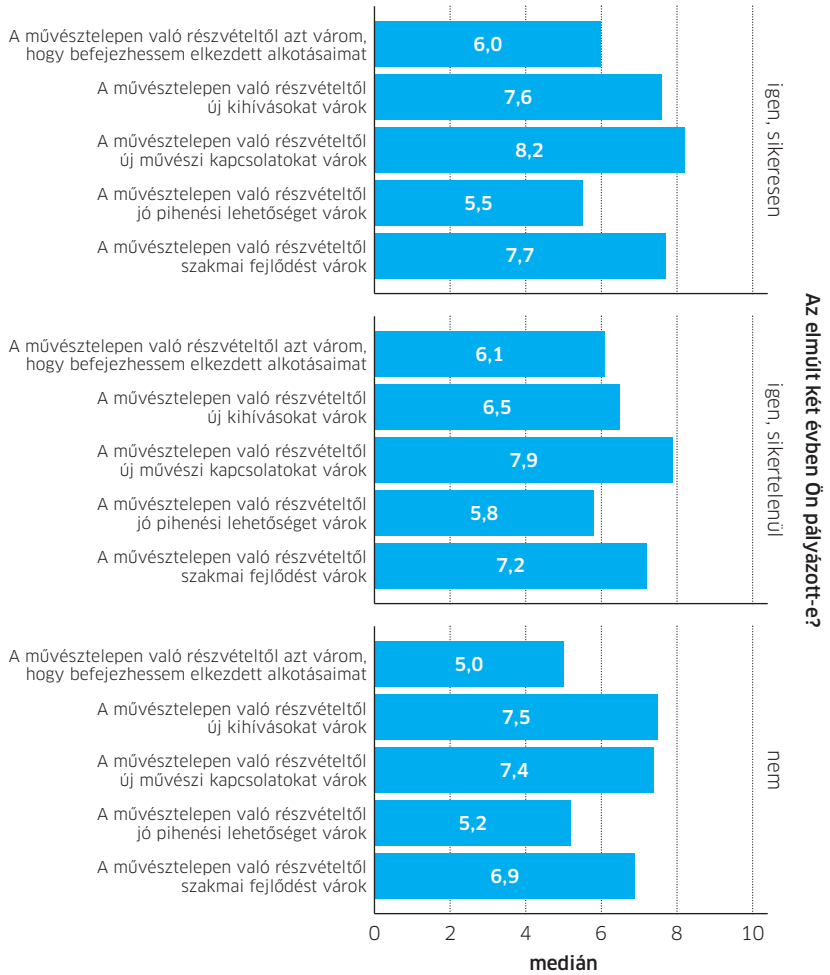

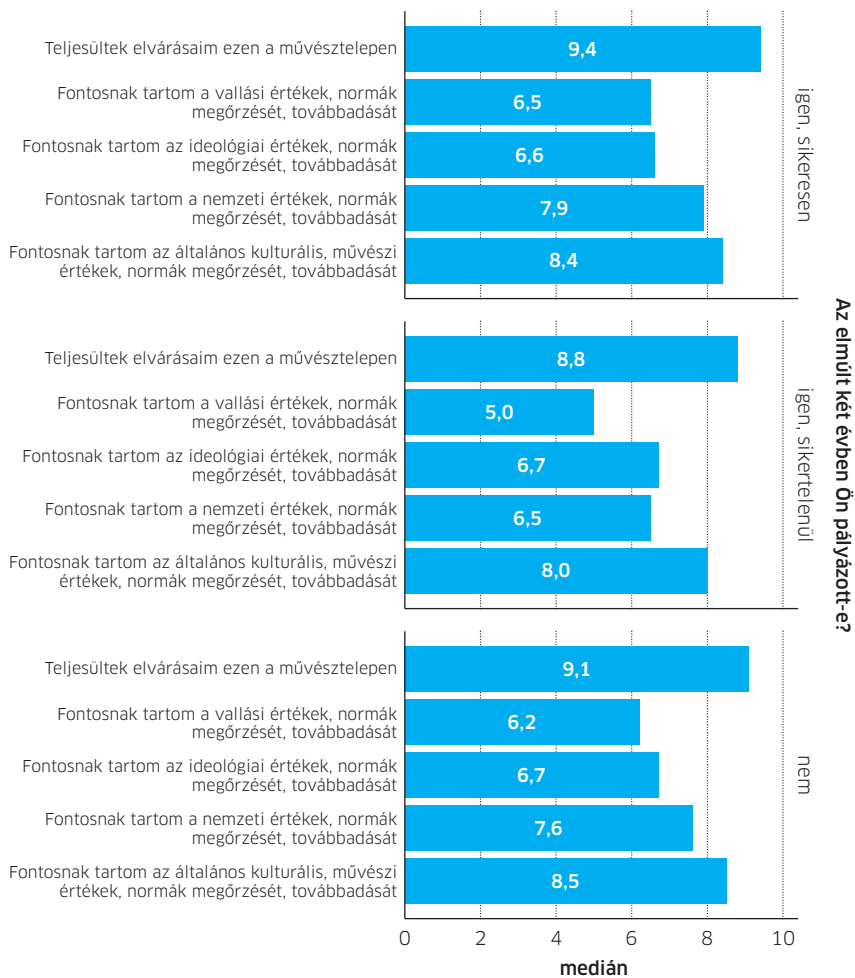

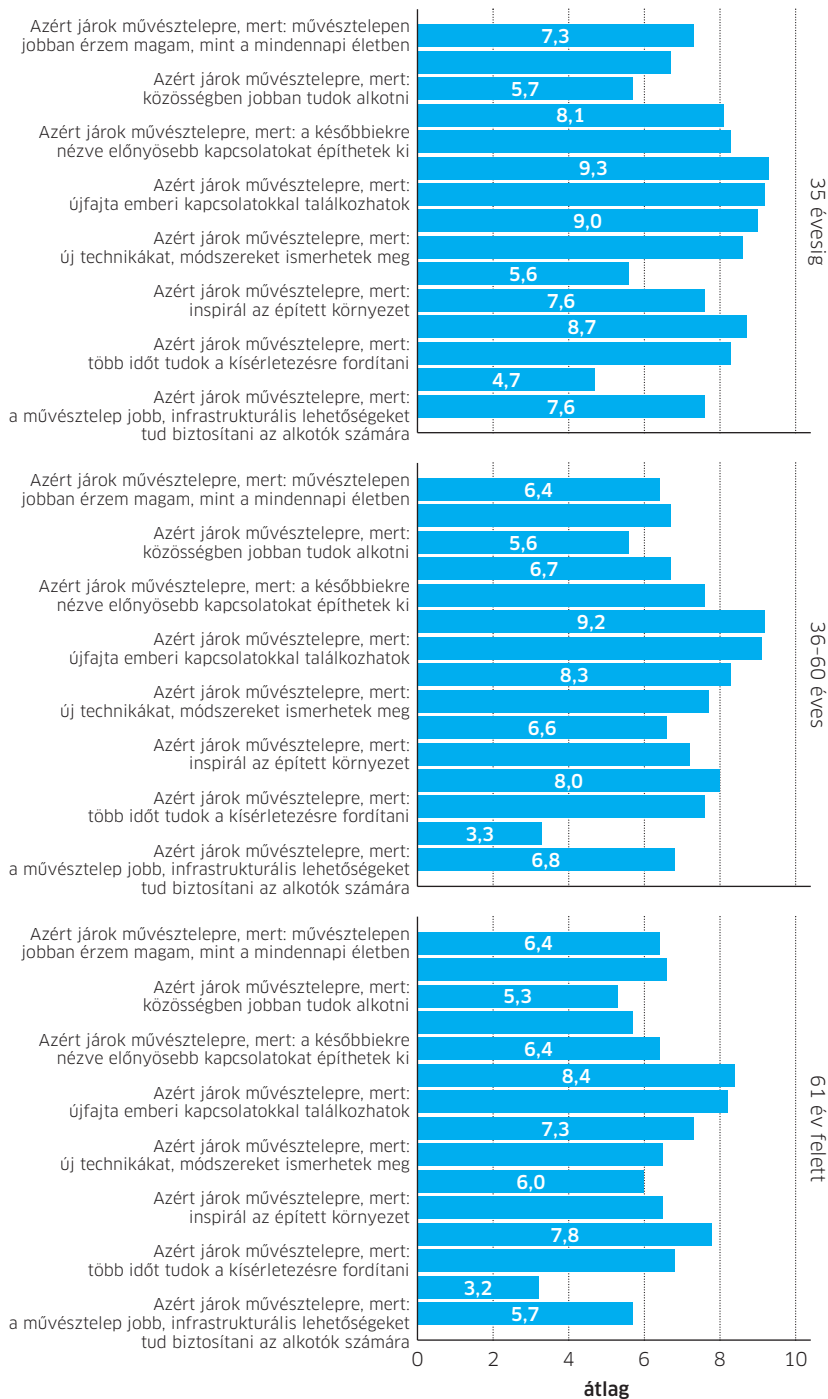

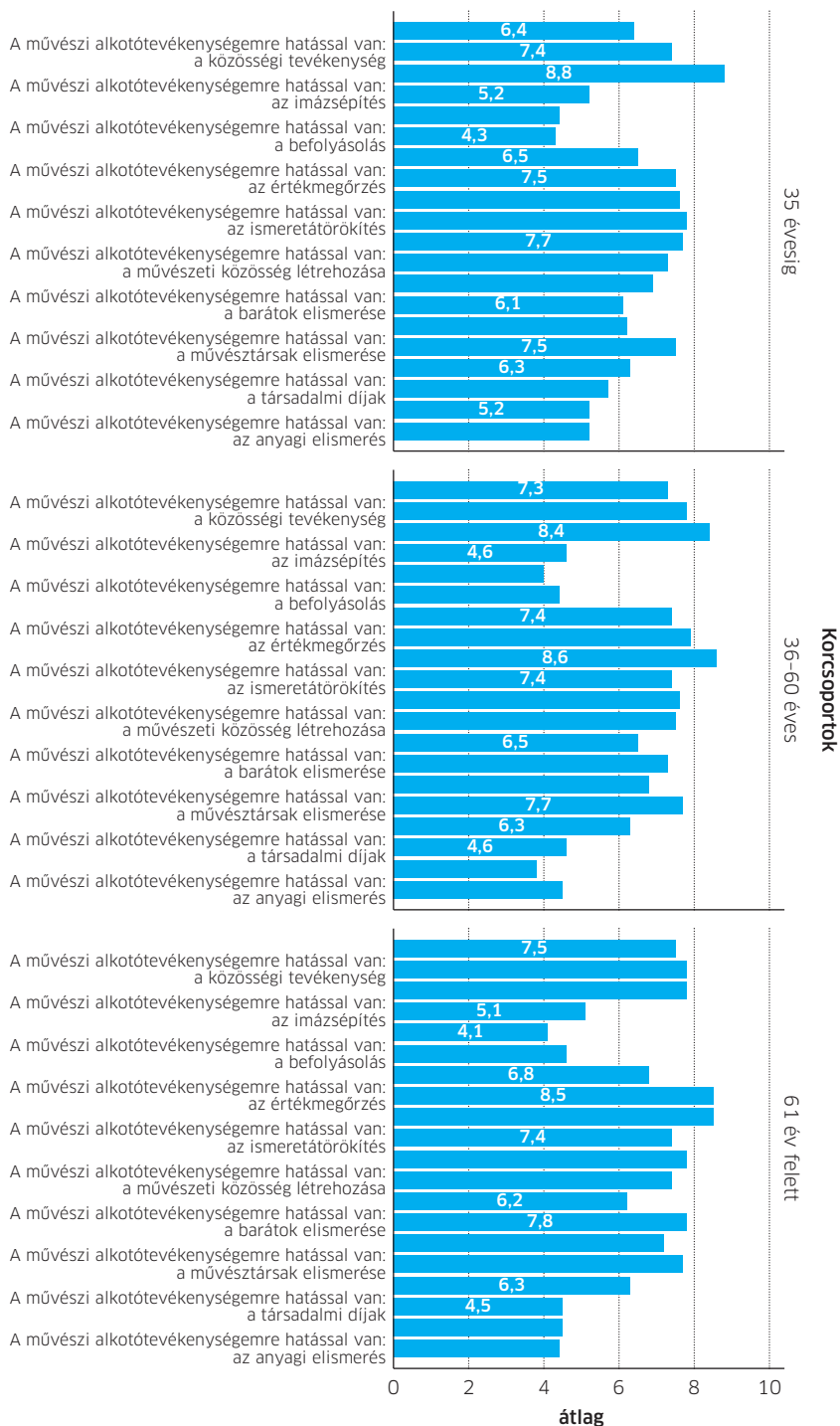

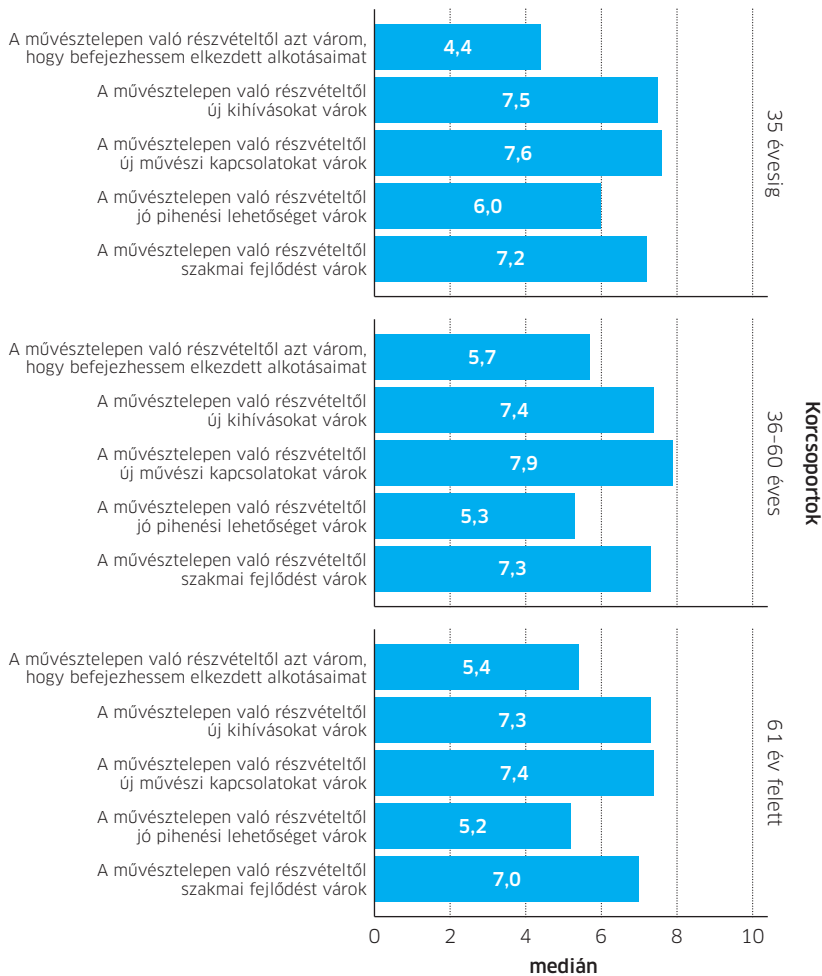

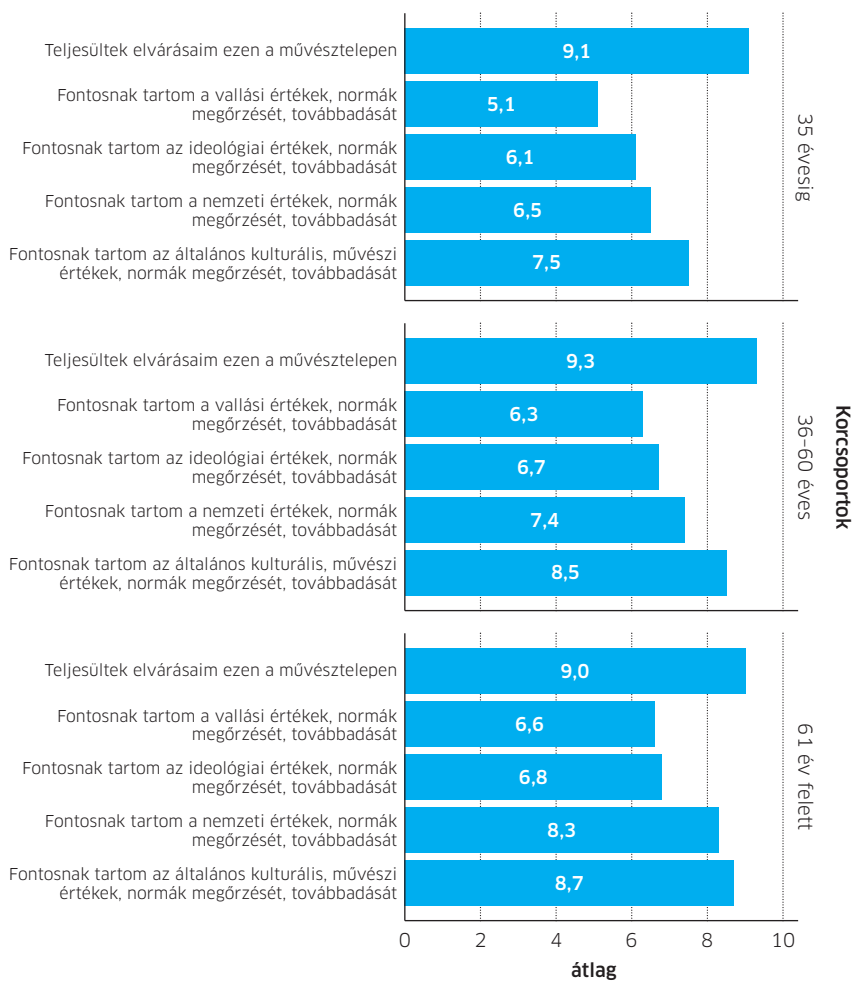

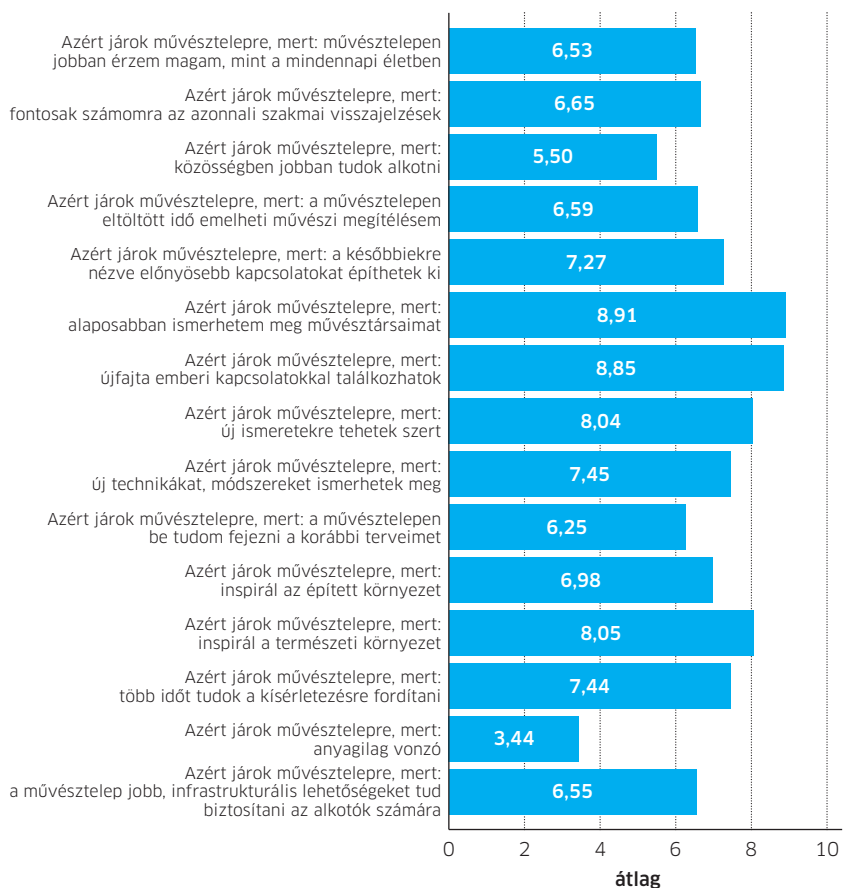

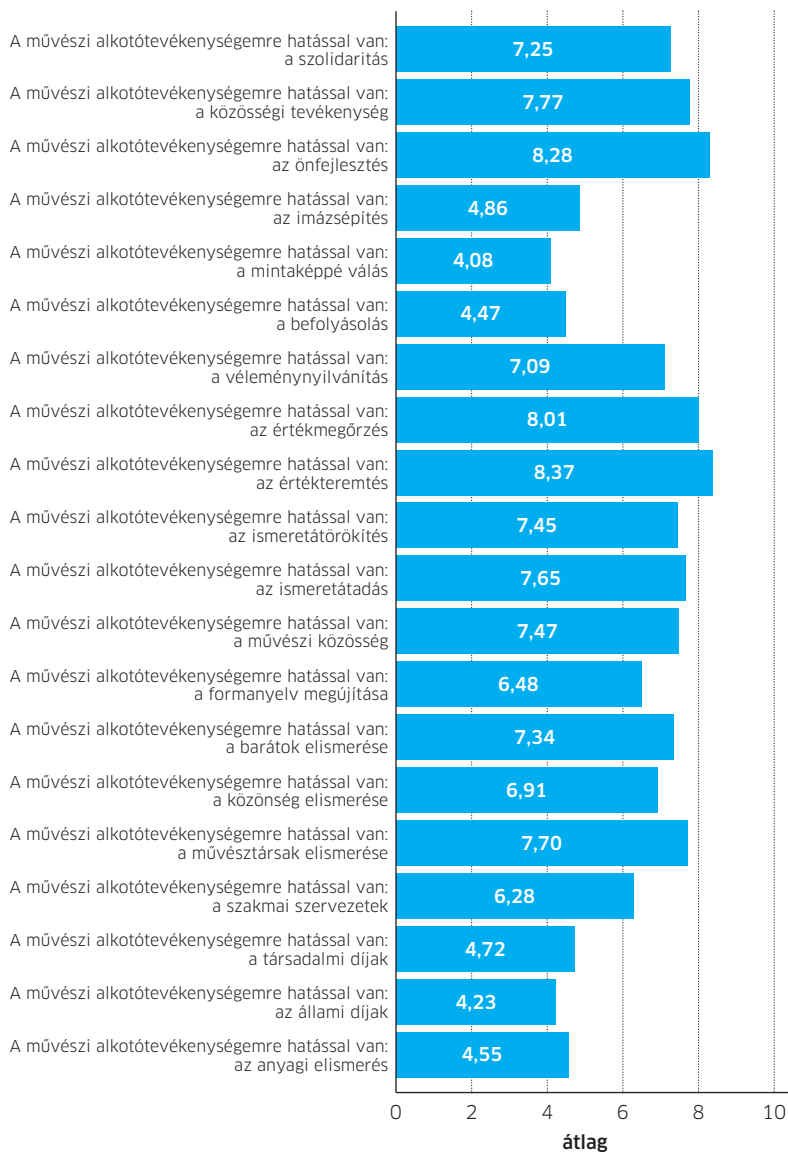

A 2023-as kutatás összesített motiváció- és értékpreferencia-vizsgálat eredményei

A 2020–2021-es és a 2023-as adatfelvételekben a kérdőívekre adott válaszok között igen nagy volt az átfedés. Minimális különbségek voltak a válaszok értékei között, többségében 0,2 és 0,5 között voltak az eltérések. Három kérdésnél fedeztünk fel jelentős eltéréseket. Mindegyik 1 egész érték fölött volt. A 2020-as adatfelvételben sokkal vonzóbb volt anyagilag az alkotók számára a művésztelepeken való részvétel. Hasonlóképpen 2020-ban lényegesen magasabb értékszámot adtak meg a mintaképpé válásra mint motiváló tényezőre. A motivációk között 2023-ban sokkal nagyobb értékszámot kapott az épített környezet szerepe a művésztelepen való részvételben.

Összefoglaló

Az alap kutatás és a követő kutatás között eltelt viszonylag rövid időszak alkalmas arra, hogy az esetleges statisztikai szórásokat korrigálja, pontosítsa, arra viszont rendkívül rövid ez az időszak, hogy a feltárt problémákra érdemi megoldás is születhesen. Ennek következtében azok a problémák, amelyek a 2020–2021-es kutatásban felszínre kerültek, szinte teljes mértékben jelen vannak mind a mai napig, és megoldásra várnak. A korábbi és a legfrissebb felmérések, valamint hipotéziseink és tapasztalataink alapján egy művésztelep akkor tudja optimálisan, hatékonyan megvalósítani a céljait, ha rendelkezik megfelelő infrastrukturális, pénzügyi, dologi és személyi feltételekkel, valamint meg tud felelni a részt vevő művészek, illetve a társadalmi környezet elvárásainak. Ezeket a tényezőket figyelembe véve értékeljük a rendelkezésre álló adatainkat.

A művésztelepi mozgalomban paradigmaváltás zajlik, amely pénzügyi oldaláról már észlelhető volt N. Mészáros Júlia 2017-ben végzett felmérésében. Lényegesen szélesebbek lettek a művésztelepek céljai, felvállalnak olyan feladatokat, amelyek korábban nem voltak jellemzőek rájuk, ezáltal a társadalmi igényeken alapuló, hiánypótló feladatokat látnak el. Ezeket a tevékenységeket három csoportba tudjuk összegyűjteni: művészetközvetítés, oktatás, illetve a művészeti élet szervezése.

1. Művészetközvetítési tevékenységek: művészeti workshopok, a képzőművészeti kultúra bemutatása szélesebb körben, a kortárs képzőművészet megjelentetése a mindennapi életben, a kortárs művészet elfogadtatása, művészeti konferenciák szervezése, költői est, open studio, könyvek és publikációk megjelentetése. A 2023-as kutatás alapján újabb közvetítési forma jelent meg, különösen a gyermekeket és fiatalokat megszólítva, ezek a művésztelepek által szervezett művészeti táborok.
2. Oktatási tevékenységek: művészeti workshopok, esztétikai nevelés, művészeti táborok szervezése, művészeti tanfolyamok szervezése, kreatív foglalkozás, designprojektek, tehetség gondozás. A 2023-as kutatás alapján új forma a művésztelepek szervezésében a folyamatos vagy időszakos művészeti szakkörök működtetése.
3. A művészeti élet szervezése: kiállítások szervezése, művészeti táborok szervezése, bemutatkozási lehetőségek biztosítása alkotók számára, művészeti kutatás segítése, fesztiválszervezés, településfejlesztés, vidékfejlesztés, a kortárs képzőművészet megjelentetése a mindennapi életben. A 2023-as kutatás alapján több művésztelep is városi művészeti események szervezését vállalja fel.

Ezek a feladatok, amelyeket pluszfeladatként látnak el a hagyományos tevékenységük mellett, pótló funkciók. Ugyanis állami, önkormányzati feladatokat vállalnak át a nagy társadalmi intézményektől. A település adottságától függően ezek a tevékenységek igen gyakran csak a művésztelepek szervezésében valósulnak meg, így ebben a tekintetben pótolhatatlanok a művésztelepek által kezdeményezett, szervezett és lebonyolított, a művészeti élethez kapcsolódó tevékenységformák.

Az infrastrukturális, dologi, pénzügyi és személyi feltételek számbavétele

Itt is érdemes felhasználnunk N. Mészáros Júlia 2017-es vizsgálatának eredményeit. Ezeket az eredményeket hasonlíthatjuk össze a 2020-ban és 2023-ban felvett adatokkal. A kutatások nem fedik le teljesen egymást, de vannak olyan részek, amelyek összehasonlíthatók és összehasonlíthatók. N. Mészáros Júlia kutatásának eredményei és megállapításai helytállóak mind a mai napig. Kutatásai alapján 196 000 Ft/főre tehető az az összeg, amely egy művésztelep működéséhez szükséges. Amennyiben nemcsak a közvetlen művésztelepen való alkotást vesszük figyelembe, hanem a többi összetevőt is, ez az összeg 686 000 forintra emelkedik átlagban. Ebben már benne vannak a tanulmányi kirándulások, a kulturális programok, a műtárgy nyilvántartás, a műtárgygondozás, valamint a keretezés, az üvegezés és az installálás költségei. Itt kell megjegyezni, hogy N. Mészáros Júlia számításai alapján egy átlagos művésztelepen 6 140 000 Ft értékben hagynak ott, illetve adományoznak műalkotásokat a résztvevő művészek. Kutatásai alapján N. Mészáros Júlia a következőkben látja a művésztelepek problémáit: kevés a pályázati forrás; a pályázati források nincsenek elkülönítve; új művészeti tevékenységhez új műhely, új anyag, új eszköz kell; amortizálódtak a nyilvántartás és a dokumentálás eszközei; nem megfelelő, elégtelen vagy nincs műtárgyraktár; szükséges a meglévő műhelyek fejlesztése, bővítése; nincs elég bemutatkozási lehetőség az adott településen; nincs állandó alkalmazott, ha van, nem elég; bizonytalan a büdzsé, nem lehet színvonalasan tervezni. N. Mészáros Júlia összegyűjtötte azokat a problémákat is, amelyek gátolják ezen problémák megoldását. Szemlélet szintjén a művésztelepek egyoldalú értékelése; érdekesítés; értéktelenség; a komplex látásmód hiánya; a társadalmi elismertség hiánya. Valamint pénzügyi okok szintjén: a támogatási rendszer fogyatékosai; a pályázható források elégtelenségei; a magántámogatások fejletlensége; a bevételi lehetőségek korlátozottsága; a lobbitevékenység hiánya a legfelsőbb döntéshozóknál; elméleti szakemberek hiánya a művésztelepeken.

Kutatásunk felhívja a figyelmet arra, hogy ezek a tényezők továbbra is fennállnak, hatásuk nem változott az évek alatt, a problémák nemhogy nem oldódtak meg, hanem tovább bonyolódottak. A hiányosságok a következőkkel egészültek ki: ösztöndíjak hiánya; honoráriumok hiánya; utazási költségek hiánya; a bérleti díjak jelentős emelkedése; egyre jobban függenek a művésztelepek a pályázatoktól, hiszen érdemi szponzort nagyon kevés helyen tudunk felfedezni, saját bevétel csak néhány művésztelepnél volt felmutatható; csökkentek a pályázati lehetőségek, szinte egyetlen művésztelepnél sincs meg az anyagi biztonság; a pályázatok bizonytalansága; nőtt az anyagi támogatás hiánya; egyre jobban érződik a politika befolyásoló szerepe a pályázatok elbírálásakor.

Az infrastrukturális feltételek számbavételekor újabb problémák merültek fel: a műtárgyszállítás nem megfelelő minősége és esetlegessége; a művésztelepi katalógusok rendszeres megjelenésének pénzügyi akadályai; a művészeti eszközök beszerzésének költségei; nagyon komoly problémát okoz a szállás és a műterem folyamatos fenntartása, hiszen csak körülbelül a művésztelepek egyötödében talákoztunk saját tulajdonú helyiségekkel, épületekkel, egyéni tulajdonban az ideálisnak véltnél keve-

sebb van, ezek a magántulajdonú művésztelepekre jellemzőek; hiányoznak az állandó helyszínek, telephelyek, műhelyek, raktárak; az állandó saját tér hiánya több művésztelepnél is megfigyelhető.

A dologi feltételeket illetően is több problémát térképeztünk fel, a 2017-es felméréshez képest egyes problémák tovább mélyültek: idetartoznak elsősorban a szállás költségei; az étkezés költségei és a művészeti alapanyagok költségei. Hiányoznak, vagy nem elégségesek: a felszerelések; szinte sehol nem jut anyagi forrás a fejlesztésre, felújításra; a műtárgyak és művészeti eszközök szállítása nagyon nehezen megoldható feladatok közé tartozik.

A személyi feltételek oldaláról is rosszabbodott a helyzet, rendkívül kevés helyen, mindössze tíz helyen találtunk fizetett alkalmazottakat; hiányoznak a médiaszakemberek, művészettörténészek, esztéták, kurátorok, PR-szakemberek, adminisztratív, pályázati szakemberek, és a takarító személyzet sem megoldott megnyugtatóan. Továbbra is megfigyelhető az a tendencia, hogy a művésztelepek szervezéséhez, rendezéséhez, lebonyolításához szükséges szakemberek döntő része társadalmi munkában, önkéntesen, fizetség nélkül látja el a fenti problémák fémjelezte, egyre nehezebb feladatát.

A művésztelepek működésének fontos feltétele, hogy milyen kapcsolatrendszerrel működnek, ezek a kapcsolatok pozitív vagy negatív irányba befolyásolják a művésztelepek hatékonyságát. Meg kell állapítanunk, hogy a művésztelepek jelentős részének nincs kapcsolata a művészeti szervezetekkel, még kevesebb kapcsolat lelhető fel a művésztelepek és a művészeti oktatásban részt vevő intézmények között. Ebben a tekintetben rejtőzködőknek tekinthetők a művésztelepek. Nagyon fontos kapcsolatnak tartom a civil szervezetekkel való együttműködéseket, hiszen a helyben működő civil szervezetek adják a helybeliakkal való kapcsolattartás meghatározó szintjét. Azok a művésztelepek, amelyek nem civil szervezetként működnek, alig-alig tartanak kapcsolatot ezekkel a szervezetekkel. Meglepődve tapasztaltuk, hogy az egyik művésztelep-vezető szerint nincs is szükség efféle kapcsolatokra, mert ezek csak gátló tényezőként jelennek meg, nem pedig segítőként, ahogyan a művésztelepek más részének esetében. A művésztelep megítélésében igen nagy szerepet játszanak a helyi elit képviselői, a helyi amatőr művészek és a helyi műpártolók. Az a kép, amely egy művésztelepről kialakul a településen vagy egy kisebb lokális régióban, nagymértékben a fentebb felsoroltak véleményétől függ. A művésztelepek egynegyede egyáltalán nem áll kapcsolatban a jelzett személyekkel, így nem is várható el pozitívabb kép kialakulása a településen a művésztelepről. A formálisan működő önkormányzati intézmények, társadalmi szervezetek, pártok és egyházak meghatározó szerepet játszanak a pénzügyi döntésekben, a formális és informális lehetőségek alakításában. Ezért véleményünk szerint rendkívül fontos lenne a nevezett szervezetekkel való folyamatos kapcsolattartás és kommunikáció. Ebből a szempontból igen meglepő, hogy a vizsgált művésztelepek alig több mint fele ápol ilyen kapcsolatokat. A kapcsolatok jelentős része az önkormányzatokhoz kötődik. 2023-ban négy művésztelep nem rendelkezik semmilyen kapcsolattal, ami feltételez egyfajta elzárkózást. A művésztelep-vezetők helyi szinten nem említettek meg pártokkal való formális kapcsolatot, hárman pedig kijelentették, hogy nem is kívánnak formális kapcsolatot létrehozni pártokkal, ami bizonyos fókig érthető is.

A társadalmi környezettel való kapcsolattartás meghatározó színtere a média. A mai információs társadalomban elengedhetetlen a médiával való folyamatos kapcsolattartásra épülő együttműködés. Ezért meglepő, hogy 2020-ban és 2023-ban is 3-3 művésztelép-vezető jelezte, hogy semmilyen kapcsolatuk nincs sem a helyi, sem a regionális, sem az országos médiával. A művésztelepek nagy része folyamatos kapcsolatban áll a médiával, valamivel kevesebb mint felük jönak vagy kiválónak tekinti kapcsolatukat. Olyan művésztelép is akad, ahol a helyi konfliktusok miatt ez a kapcsolat negatív. A személyes kapcsolatok és az önbemutató szintjén jelentős szerepük van a honlapoknak. A művésztelepek nagyobb része, több mint fele nem él ezzel a lehetőséggel, míg egy kisebb részük nemcsak honlappal rendelkezik, hanem azok naprakészségére is ügyel. A mai világban a közösségi oldalakon való jelenlét legitimálja a tevékenységet. Ez a kapcsolattartási forma rendkívül látványos, gyors és állandó kapcsolat feltételez vagy valósít meg. Sajnos a művésztelepek közel egyharmada nem él ezekkel a lehetőségekkel semmilyen formában. A művésztelepek jó része több közösségi oldalon is megjelenik, sőt saját szerkesztésű online újsággal is kommunikál. Különösen fontos napjainkban az online kommunikáció, hiszen ahogyan a pandémiahelyzet is megmutatta miatt a személyes kapcsolaton alapuló fórumok működése részben áttelepült az online térbe.

A tanulmány korábbi szakaszában már említettem, hogy a művésztelepek korábbi funkciói kibővültek. Az egyik ilyen irány a művészetkutatás. A művésztelēpi programok és a művészetkutatás kapcsolatáról is kérdeztük a művésztelēp-vezetőket, és erről igen eltérő válaszokat adtak. Egy részük javaslatokat is fogalmazott meg. Többségük igen fontosnak és lényegesnek tartja, a fejlődés lehetőségét látja bennük. Meglepő módon két művésztelēp-vezetőnek erről egyáltalán nincs tudomása, sőt, az egyik művésztelēp-vezető lesújtó véleményét fejtette ki a művészeti kutatásokról. Rákérdeztünk a kutatásban az Országos Symposion Találkozó fontosságára, a döntő többség fontosnak itéli meg ezt a szakmai fórumot, bár érdekes módon 2020-ban és 2023-ban két-két művésztelēp-vezető nem tudta megítélni ezek szerepét, egy művésztelēp-vezető pedig még nem vett részt ilyen találkozókon. A 2017. február 18-ai XXV. Országos Symposion Találkozó záródokumentuma, amely igen fontos megállapításokat tett, a 2023-ban megkérdezt művésztelēp-vezetőket tekintve 13 által nem volt ismert. Ez azért is meglepő, mert létfontosságú lenne számukra ezen dokumentum ismerete és felhasználása tevékenységükben. Néhányan szkepticizmusuknak adtak hangot a dokumentum és a jelen kutatások hatását illetően. A művésztelēp-vezetők a dokumentum tartalmi elemeire nem reflektáltak, így jelen tanulmányban nem tudjuk megállapítani, hogy mi az oka e szkepticizmusnak.

A művésztelepeknek rendkívül fontos, hogy országos kiállításokon mutathassák be tevékenységük eredményeit. A kiállítások gyakoriságának igényére voltunk kíváncsiak. A művésztelēp-vezetők nagyon széles időintervallumot jelöltek meg a javasolt évenkénti, kétévenkénti, háromévenkénti, öt-nyolc évenkénti, tíz-tizenöt évenkénti intervallum között. Nyilvánvaló, hogy emögött a műfajbeli és az anyagi tényezők játsszák a legfontosabb szerepet.

Rákérdeztünk a támogatott bilaterális kapcsolatok meglétére, illetve lehetőségeire. A 2020-ban válaszoló körülbélül egynegyede meglepő módon nem tudott válaszolni erre a kérdésre sem pró, sem kontra módon, 2023-ban is csak ketten válaszoltak pozitívan.

Arra a kérdésre, hogy szükség lenne-e egy az önálló művésztelepi munkát sokkal jobban értő, támogató tagozatra vagy kuratóriumra, 2020-ban a művésztelep-vezetők kétharmada, 2023-ban a háromnegyede válaszolt igennel, ami azt jelenti, hogy nem elégedettek a jelenleg működő rendszerrel. 2020-ban születtek meglepő válaszok is, ketten ezt nem tudták eldönteni, míg néhányuk szerint erre nincsen szükség. Tettek konkrét javaslatokat is a létesítendő csúcsszervvel kapcsolatban: a leendő grémium döntéshozó joggal rendelkezzen; központosítás nélkül működjön; gyakorlati és elméleti szakemberek vegyes társaságából álljon; és alulról szerveződjön. 2023-ban szintén kiemelték, hogy a leendő grémiumnak kompetensnek, cselekvőképesnek kell lennie, rendelkezzen döntési jogkörrel, és álljon mögötte államilag biztosított anyagi háttér.

Tanulmányunk korábbi szakaszában már említettük, hogy egy művésztelep működését, annak hatékonyságát meghatározzák a környezeti, társadalmi elvárások. Ezeket a társadalmi elvárásokat a művésztelep-vezetők észrevételei alapján vizsgáltuk, ebből következik, hogy lehetnek ettől eltérő társadalmi elvárások is. Ezek az elvárások a következők: legyenek a művésztelep végén kiállítások; elvárják a produktív működést; legyen szellemi épülés; legyen látható, folyamatos munka; a természettel való együttélés kerüljön bemutatásra; legyen újdonság; legyen lehetőség az átjárásra az amatőr és a magasművészet között; biztosítson szórakozási lehetőséget; a művészek folyamatos jelenléte; a művészek megmutatkozása; elvárják a művésztelepen megismert alkotók visszatérését; a művésztől aktivitást, folyamatos kommunikációt, hitelességet és őszinteséget várnak; elvárják még a település jó hírének terjesztését; a település művészeti fejlesztését; a lokális térség fejlesztését; értékteremtést; közösségépítést; értékörzést és a kultúra gazdagabbá tételét; továbbá a 2023-as kutatás alapján érzékenyítést, nyitottságot és reprezentációt várnak el. Az elvárttól eltérő módon több művésztelep-vezető nem tudott választ adni arra a kérdésre, hogy szerte mit vár el a társadalmi környezet a művészteleptől. 2020-ban négy, 2023-ban két művésztelep-vezető szerint a társadalmi környezet semmit nem vár el tőlük. Valószínű, hogy ezeket a véleményeket a korábbi, esetleg folyamatos negatív visszajelzések okozzák.

N. Mészáros Júlia korábbi kutatásában nem szerepelt a művészek motivációinak vizsgálata, de a teljes kép kialakításához fontosnak tartottuk, hogy kérdőíven keresztül megkérdezzük a 2020-ban és 2023-ban a művésztelepen alkotó művészeket arról, melyek azok a tényezők, amelyek meghatározzák, befolyásolják őket a művésztelepre járásban. A válaszokat 1-től 10-ig terjedő skálán értékelhették az alkotók, ahol az 1 a „legkevésbé értek vele egyet”, a 10 pedig a „maximálisan egyetértek vele” értéket jelentette. Az elmúlt időszakból nem ismerünk olyan kutatást, amely a művésztelepre járó művészek értékpreferenciáit vizsgálná, ezért hasonlóképpen fontosnak tartottuk, hogy a kérdőív ilyen kérdésekkel is kiegészüljön, hiszen ezek az értékek hatással vannak a művésztelepi alkotótevékenységre is.

Utószó

A Művésztelepek a Kárpát-medencében című empirikus kutatás nem várt eredményei

2020-ben, amikor a *Művésztelepek a Kárpát-medencében* című kutatást végeztük, és 2021-ben, amikor a kutatást lezáró tanulmányt szerkesztettük, igyekeztünk a lehető legnagyobb mértékben megfelelni a tudományos kritériumoknak. Ennek okán a vizsgálati fókuszban szigorúan csak a magunk elé vetített ütemtervvel és módszertannal dolgoztunk, így figyelmen kívül hagyunk néhol tényleg csak nüansznyi, máskor markáns jelenségeket. Több év távlatából derült csak ki ugyanis, hogy milyen nagy jelentősége lehet egy-egy terepmunkán való személyes találkozásnak, de akár egy egyszerű kérdőív vagy interjú elolvasásának akkor, ha az illető tud a sorok között is olvasni, illetve nyitott a változásra és az önálló problémamegoldásra, és saját vagy közössége érdekében szeretne együttműködni más művészekkel és művésztelep-vezetőkkel. A 2023-as követő kutatást bemutató tanulmány szerkesztésekor vettük csak észre, majd vettük számba, hogy milyen nem várt eredményei születtek a több-éves komplex munkának.

Több művésztelep-vezető az interjúkérdésekből értesült a korábbi művésztelep-kutatások eredményeiről, de akár lehetséges finanszírozási formákról is. Az adatbázis- és hálózatépítés hozományaként megismerkedhettek egymással művészek és művésztelep-vezetők, illetve művésztelep-vezetők és művésztelep-vezetők, növelve így a szakmai kapcsolatok számát és minőségét, katalizálva így a tapasztalatcserét. A tapasztalatcserék hozadéka, hogy egy-egy általánosan jelentkező problémát már megoldani képes művésztelep-vezető a megoldási javaslatát át tudja adni kollégájának, így mindenki kevésbé van kiszolgáltatva a fenntartónak. De egyéb hozadékok is lehetnek még: művészcsere, kiállításcsere, a művésztelep szakemberekkel való megismertetése, médiakapcsolatok felvételének elősegítése, pályázati programokra való figyelemfelhívás, közös projektek kiírása, szakmai együttműködések, közös konferenciaszervezés stb. Ennek szemléltetésére a tanulmány zárásaképpen néhány, szívemnek kedves példát szeretnék megosztani olvasóimmal, természetesen messze a teljesség igénye nélkül.

2021-ben a Szolnoki Művésztelepen jártam. A Verebes Györggyel való megismerkedésem alkalmával megállapodtunk a Caffart Nemzetközi Művésztelep és a Szolnoki Művésztelep közötti művészcsereben. A fent említett találkozás következtében nyílt lehetőség arra, hogy több szakmai konferencián is részt vehettem bel- és külföldön előadóként, valamint ajánlhattam előadókat, növelve az egyébként is nívós rendezvények eredményességét. Szakmai kapcsolatunknak ezzel nem lett vége, ugyanis a Szolnoki Művésztelepnek Baján 2022-ben, a Caffart Nemzetközi Művésztelepnek Szolnokon 2023-ban nyílt kiállítása. Ebből az ismeretségből egyéni kiállítások is születtek, Verebes Györgynek, a Szolnoki Művésztelep vezetőjének Baján 2023-ban, Sütő Róbertnek, a Caffart Képzőművészeti Egyesület alapító tagjának 2024-ben (a jelen tanulmány szerkesztésének idején) Szolnokon nyílt sikeres kiállítása. Verebes Györgynek köszönhetően vehettem például részt Magyarokanizsán egy művészeti konferencián, ahol megismerkedhettem Klajó Adriánnal, a Topolyai Művésztelep vezetőjével,

amely művésztelep ezen ismertség révén kerülhetett be a 2023-as kutatásba, valamint hasznos tanácsokat tudtam neki átadni a XXI. században igen fontos megmutatkozási forma, a honlap működtetésével kapcsolatban. Továbbá az ő ajánlására hívtunk meg egy vajdasági művésznőt a Caffart Nemzetközi Művésztelep 2024-es kurzusára, ezzel is elősegítve a Caffart alapításkori kitűzött célja megvalósítását a határon túli magyar művészek érvényesülésében. Ugyanennek a magyarkanizsai konferenciaszereplésnek a hozadéka, hogy megismerkedhettem Ninkov Kovacsev Olgával, a Szabadkai Művésztelep művészettörténészeivel, akivel a továbbiakban tervezünk közös programokat, projekteket.

Szintén a kutatásnak köszönhető a Szentgotthárdi Művésztelepen való találkozásom Gerics Ferencsel, a Lendvai Művésztelep vezetőjével, akinek felhívtam a figyelmét egy általa még nem ismert pályázati lehetőségre, amit nagy örömmel fogadott, tudtommal éltek is vele. A találkozás végén itt is cserekiállításban egyeztünk meg, aminek az igazi jelentőségét az adja, hogy lehetőséget nyújt a magyar-szlovén művészeti kapcsolatok ápolására, mélyítésére.

A fenti példák is mutatják, hogy pusztán a kapcsolatfelvétellel és a problémákon, nehézségeken való közös gondolkodással milyen komoly fejlődést indíthatunk el a művésztelepi mozgalomban és a kortárs képzőművészet színvonalának emelésében. A 2023-as terepmunkák és az egyéb visszajelzések alapján azt veszem észre, hogy a fenti példák nem egyediek. Bár ennek a jelentőségét egyelőre kevesen ismerték fel, vagy nem használták ki teljes mértékben, de jó néhány esetben láttam elindulni hasonló folyamatokat. Így a *Művésztelepek a Kárpát-medencében* című kutatás eredménye nem egyszerűen abban merül ki, hogy a döntéshozók elé tárjuk az alap- és a követő kutatás eredményeit, valamint a legfrissebben összeállított javaslatokat, hanem egy öngerjesztő folyamatként a kutatásban részt vevő művészek és legkülönbözőbb szakemberek is kihasználhatják számos várt és nem várt hozadékát.

Mellékletek

A XXV. Országos Symposion Találkozó zárónyilatkozata

A XXV. Országos Symposion Találkozó a fennállása 120. évét ünneplő Múcsarnokban rendezett *25 év Symposion. Társaság + Alapítvány + Művésztelepek* című időszaki kiállítás záróeseményeként került megrendezésre. A többszörös jubileum és a művésztelepek több évtizedes tevékenységét, valamint eredményeit összegző kiállítás aktuálissá tette a művésztelepek működésének, támogatási hátterének és fejlesztési szükségleteinek a vizsgálatát, s a tanulságok alapján a legszükségesebb jobbító tenivalókról közös javaslatok megfogalmazását.

A találkozón elhangzott előadások és hozzászólások nyomán a következő határozat született:

1. Szükséges a pályázati rendszer javítása – a művésztelepi támogatás körének kiterjesztése valamennyi, művésztelep-működtetéssel kapcsolatos tevékenységre és kiadásra, beleértve a művésztelepek konkrét lebonyolítási idején túli szervezési, pályázati, dokumentálási, nyilvántartási és kiállítási munkákat, valamint e munkák díjazását is.

Szükséges a pályázható keret jelentős mértékű megnövelése (a mai árakat és a hazai művésztelepek számát nézve legalább évi 200 millió Ft). Szükséges a pályázati kiírás előbbre hozatala, a pályázatoknak a támogatott évet megelőző év végi vagy az adott év első hónapjában való lebonyolítása. Javasolt a művésztelepi pályázat elkülönítése a képzőművészeti pályázatoktól, továbbá az évente változó keret helyett állandó és kiszámítható pénzforrás hozzárendelése.

Igényeljük, hogy több éven át tartó, egymásra épülő programmal is lehessen pályázni, s a művésztelepek programfejlesztése és a kutatásokra épülő innovatív projekt munka kapjon kiemelt anyagi támogatást.

2. Javasoljuk, hogy az öt évnél régebb óta működő művésztelepek automatikusan kapjanak működési támogatást. Ennek mértékét a művésztelepi munka jellege (festészeti, szobrászati, kerámia stb.), a résztvevők száma, a művésztelep szállás- és étkeztetési adottságai, valamint az ötéves vagy a működés utolsó öt évében teljesített szakmai munka minősége határozza meg. Legyen elszámoltatási kötelezettség és programbemutató.

3. Javasoljuk, hogy a 25 éve és annál régebb óta folyamatosan működő művésztelepek kapjanak kiemelt figyelmet és támogatást, ne legyenek megszüntethetőek, szoborparkjaik váljanak védettek, gyűjteményeik – ha még nem kerültek múzeumba – kapjanak állandó kiállítóhelyet, és legyen kötelező a gondozásuk.

4. Szükséges, hogy a művésztelepek szakmai programjában, eredményeik széles nyilvánossághoz juttatásában és a művek megértésében vegyenek részt művészettörténészek.

Halaszthatatlan a már megszűnt művésztelepek művészettörténeti feldolgozása. Javasolt a helyi múzeumok szakembereinek bevonása a művésztelepekkel kapcsolatos feldolgozó munkába, s e munka elvégzésének ösztönzésére forrás teremtése.

5. Fontos, hogy valamennyi művésztelep kellő részletességgel dokumentálja a tevékenységét, naprakészen tartsa nyilván a gyűjteményébe került alkotásokat, illetve nem tárgyasult művek születése esetén az alkotás dokumentumait, s tegye közzé a saját honlapján. A teljes körű dokumentálás és a saját honlapra helyezés anyagi vonatkozása természetes része kell, hogy legyen a művésztelepi költségvetésnek.

Emellett szükség van egy interneten elérhető, kétnyelvű országos művésztelepi honlapra, melyen valamennyi működő hazai művésztelep alapvető információi és főbb alkotásai elérhetőek bárki számára. A közös honlap idővel kutatásra alkalmas digitális adattárrá bővíülhet. Karbantartására és a kétnyelvű információ-közvetítésre forrást kell teremteni.

6. A művésztelepi tevékenység és az alkotómunka társadalmi hasznosságának elismertetésében fontos szerepe kell hogy legyen a médiának. Szükséges, hogy a háromsoros ismertetőknél és a kiállításmegnyitók pár perces összefoglalásánál komolyabban foglalkozzanak a művésztelepekkel. A közmédiának legyen feladata a művésztelepek tevékenységének, kiállításainak és programjainak a népszerűsítése.

Emellett javasoljuk, hogy legyen egy önálló tv-műsor, amelyik szisztematikusan bemutatja a magyarországi művésztelepeket.

7. Javasolt, hogy a turisztikai pályázatok számoljanak a művésztelepekkel, és kiemelt követelmény legyen a turisztikai pályázatokban a művésztelepek, szoborparkok, állandó és időszakos művésztelepi kiállítások programkínálatba illesztése, a művésztelepek, kiállítások, szoborparkok látogathatóságának biztosítása, a kiállítások, szoborparkok karbantartása, a művek szakszerű bemutatása és a szabadban elhelyezett szobrok feliratozása. Szükséges, hogy a gondozatlan szoborparkok alkotásait restaurálják, illetve ahol a restaurálás már nem megoldás, ott az eredeti mű kerüljön rekonstruálásra. Nem veszhet el egyetlen olyan műalkotás sem, amely a közelmúlt magyar művészetének és a szoborparkot létrehozó művésztelepnek a legnagyobb értékű teljesítményei közé tartozik.

Javasoljuk, hogy az önkormányzatoknak legyen kötelességük gondoskodni a művésztelepi gyűjtemények megfelelő elhelyezéséről, s vállaljanak felelősséget a gyűjtemény egyben tartásáért, a helyi közösséggel való megismertetéséért. Legyen meghatározva a gyűjtemény minden egyes darabjának az értéke. A szoborparkokba ne kerülhessen be a bemutatott művésztelepi szobrok közé olyan mű, amely nem a szobrászati alkotótelepen készült. Az önkormányzatokat kötelezzék a nem művésztelepi szobrok szoborparkból való eltávolítására.

8. Minden művésztelepen legyen arra módszer, hogyan érintsék meg a közönséget, s minden művésztelepen legyenek újabb tanítványok. Az egyetemekről kikerülő hallgatókat a művésztelepeken keresztül lehet odavonzani egy térségbe. Lássunk rá, hogy milyen karrierlehetőségeket teremthetnek a művésztelepek, hogyan tudnák megtartani egy-egy művésztelep, alkotóműhely körül a fiatalokat. A művésztelep-vezetés fiatalításához, a sokgenerációs művésztelepi alkotómunka megőrzéséhez és e témára való átfogó rálátáshoz fontos lenne egy szociológiai felmérés, mely a művésztelepeket vezető és a művésztelepeken részt vevő művészek élet- és alkotási körülményeivel foglalkozik.

9. Javasolt, hogy a művésztelepek váljanak szimpóziumokká.

A zárókiállításokon túl dolgozzanak azon, hogyan tudnak szakmai tartalmú előadásokat, a térséget ismertebbé tevő programokat, térség- és személyiségfejlesztő

workshopokat, műhelymunkákat szervezni a helyi vezetők, kultúraszervezők, a fejlesztésekben részt vevők és a közösségek, valamint az oktatás hatékonyabb tétele számára.

10. A Symposion Alapítvány és a Symposion Társaság – a 25 éves tartalmas működése alapján és eredményeként – kapjon külön működési keretet. Sokkal nagyobb mozgásterre van szükségük, amit a bizonytalan kimenetelű pályázati lehetőség nem tesz lehetővé. Delegáltatni kell a két művésztelepi szervezetet a döntéshozó, befolyással bíró szervezetekbe, és képviselniük kell a magyarországi művésztelepeket a nemzetközi művésztelepi rendezvényeken.

11. A kiemelt állami támogatással folyamatosan megújuló alkotóházak működése – eltérően a művésztelepektől – a művészek számára felkínált térítésköteles műterembérlésre és az önálló alkotást segítő, egyéb szolgáltatásra épül. E szolgáltatásokat a művészek jelentős része kedvezményesen sem tudja igénybe venni. Javasoljuk, hogy az év egy nyári hónapjára legyenek térítésmentesek az alkotóközösségek számára az alkotóházak, vagy hozzanak létre ösztöndíjpályázatot az alkotóházban dolgozni kívánó művészek számára.

Budapest, 2017. február 18.

A művésztelep-vezetőkkel készült interjú kérdései (2020)

A művésztelep neve:

1. Mikor és milyen céllal alakult a művésztelep?
2. Változtak-e a célok az elmúlt időkben?
3. Mit tekint fő feladatának a művésztelep?
4. Hogyan határozza meg az Ön által vezetett alkotótelep helyét, jelentőségét, szerepét a jelenleg működő művésztelepek között?
5. Milyen kritériumok alapján hívják meg a telepre a művészeket?
6. Ki a művésztelep fenntartója?
7. Miben látja a művésztelepen alkotás különlegességét, sikerességét?
8. Mit tud nyújtani (anyagi, pénzügyi, szolgáltatásbeli, dologi értelemben) a művésztelep az alkotóknak?
9. Körülbelül mekkora összeget tud egy főre fordítani a művésztelep (Ft)?
10. Milyen forrásokból tudják finanszírozni a művésztelepet (pályázat, önkormányzat stb.)?
11. Milyen infrastruktúrával rendelkezik a művésztelep (saját, bérelt stb.)?
12. Milyen szakemberekkel rendelkezik a művésztelep (művészettörténész, technikus, fizetett alkalmazott, önkéntes stb.)?
13. Milyen anyagi, technikai, személyes összetevők hiányoznak a hatékonyabb működéshez?
14. Mik az erősségei a művésztelepnek?
15. Mik a gyöngeségei a művésztelepnek?
16. Milyen kapcsolatuk a művészeti szervezetekkel (MAOE, NKA, MMA, iskolák, galériák)?
17. Van-e kapcsolatuk civil szervezetekkel?

18. Van-e kapcsolatuk a helyi elittel, amatőr művészekkel, műpártolókkal stb.?
19. Van-e kapcsolatuk a helyi önkormányzattal, társadalmi szervezetekkel, pártokkal, egyházakkal stb.?
20. Milyen kapcsolatban állnak a helyi, regionális, országos médiával?
21. Van-e a művésztelepnek honlapja, és mennyire érzi azt naprakésznek?
22. Jelen van-e a művésztelep közösségi oldalon, és ha igen, fontosnak tartja-e az ezeken a csatornákon való kommunikációt (mely közösségi oldalakat használják)?
23. Végeznek-e egyéb tevékenységet a művésztelepi alkotáson kívül (pályázatok kiírása, kiállítások szervezése, tehetség gondozás stb.)?
24. Milyen formában tudják megjeleníteni önmagukat a társadalomnak?
25. Önök szerint mit vár el művésztelepüktől a szűkebb és a tágabb társadalmi környezet?
26. Mely tényezők akadályozzák a felelős tervezést, a kontinuitás fenntartását?
27. Mit gondol a művésztelepi munka, a művésztelepeken hirdetett programok és a gyakorlati művészetkutatás kapcsolatáról?
28. Mit gondol, fontosak-e az Országos Symposium Találkozók?
29. Érvényesek a 10, 20 éves záródokumentumok határozatai (www.symposium.hu)? Ismeri a XXV. Országos Symposium Találkozó (2017. 02. 18., Múcsarnok) záródokumentumát?
30. Milyen gyakran kellene országos kiállításokat szervezni a Múcsarnokban vagy más kiállítóhelyen, láthatóvá tenni a progresszívebb eredményeket?
31. Segítené a művésztelepeket, ha újból lennének támogatott bilaterális kapcsolatok? Milyen egyéb javaslatai vannak?
32. Önök szerint fontos lenne egy önálló, művésztelepi munkát sokkal jobban értő, támogató tagozatra vagy kuratóriumra?

A művésztelep-vezetőkkel készült interjú kérdései (2023)

1. Mikor és milyen céllal alakult a művésztelep?
2. Milyen helyet foglalnak el a művésztelepek a magyar művészeti életben?
3. Hogyan tudná a művésztelepek szerepét erősíteni a művészeti életben?
4. Változtak-e a célok az elmúlt időkben?
5. Mik a jellemző új irányok a művésztelep életében?
6. Milyen okait látja annak, hogy ezeket az új irányokat választották?
7. Mit tekint fő feladatának a művésztelep?
8. Milyen változások történtek a művésztelepek funkcióiban?
9. Milyen változásokat érzékel a művésztelepek társadalmi megítélésében?
10. Milyen változásokat érzékel a művésztelepi munka hatékonyságában?
11. Milyen irányba képzelel el a továbblépést szerkezeti, funkcionális irányban?
12. Hogyan határozza meg az Ön által vezetett alkotótelep helyét, jelentőségét, szerepét a jelenleg működő művésztelepek között?
13. Milyen változásokat hozott a Covid a művésztelep életében?
14. Milyen változásokat hozott az orosz-ukrán háború a művésztelep működésében?
15. Milyen kritériumok alapján hívják meg a telepre a művészeket?

16. Kiket szólít meg a művésztelep?
17. Mivel tudja megszólítani a művésztelep a célzott csoportot?
18. Ki a művésztelep fenntartója?
19. Miben látja a művésztelepen alkotás különlegességét, sikerességét?
20. Mit tud nyújtani (anyagi, pénzügyi, szolgáltatásbeli, dologi értelemben) a művésztelep az alkotóknak?
21. Körülbelül mekkora összeget tud egy főre fordítani a művésztelep (Ft)?
22. Milyen forrásokból tudják finanszírozni a művésztelepet (pályázat, önkormányzat stb.)?
23. Milyen infrastruktúrával rendelkezik a művésztelep (saját, bérelt stb.)?
24. Milyen szakemberekkel rendelkezik a művésztelep (művészettörténész, technikus, fizetett alkalmazott, önkéntes stb.)?
25. Milyen anyagi, technikai, személyes hiányosságok hiányoznak a hatékonyabb működéshez?
26. Mik az erősségei a művésztelepeknek?
27. Mik a gyöngeségei a művésztelepeknek?
28. Milyen a kapcsolatuk a művészeti szervezetekkel (MAOE, NKA, MMA, iskolák, galériák)?
29. Van-e kapcsolatuk civil szervezetekkel?
30. Van-e kapcsolatuk a helyi elittel, amatőr művészekkel, műpártolókkal stb.?
31. Van-e kapcsolatuk a helyi önkormányzattal, társadalmi szervezetekkel, pártokkal, egyházakkal stb.?
32. Milyen kapcsolatban állnak a helyi, regionális, országos médiával?
33. Van-e a művésztelepeknek honlapja, és mennyire érzi azt naprakésznek?
34. Jelen van-e a művésztelep közösségi oldalon, és ha igen, fontosnak tartja-e az ezeken a csatornákon való kommunikációt (mely közösségi oldalakat használják)?
35. Végeznek-e egyéb tevékenységet a művésztelepi alkotáson kívül (pályázatok kiírása, kiállítások szervezése, tehetséggondozás stb.)?
36. Milyen formában tudják megjeleníteni önmagukat a társadalomnak?
37. Miben látja a művésztelep hozadékát?
38. Mi a sorsa a művésztelepen készült alkotásoknak?
39. Önök szerint mit vár el művésztelepektől a szűkebb és a tágabb társadalmi környezet?
40. Mely tényezők akadályozzák a felelős tervezést, a kontinuitás fenntartását?
41. Mit gondol a művésztelepi munka, a művésztelepeken hirdetett programok és a gyakorlati művészetkutatás kapcsolatáról?
42. Mit gondol, fontosak-e az Országos Szimpózium Találkozókat?
43. Érvényesek a 10, 20 éves záródokumentumok határozatai (www.symposium.hu)? Ismeri a XXV. Országos Szimpózium Találkozó (2017. 02. 18., Múcsarnok) záródokumentumát?
44. Ismeri-e a *Művésztelepek a Kárpát-medencében* empirikus kutatás eredményeit? (MMA MMKI Műhelytanulmányok, 4. évfolyam, 2022)?
45. Milyen gyakran kellene országos kiállításokat szervezni a Múcsarnokban vagy más kiállítóhelyen, láthatóvá tenni a progresszívebb eredményeket?

46. Segítené a művésztelepeket, ha újból lennének támogatott bilaterális kapcsolatok? Milyen egyéb javaslatai vannak?
47. Önök szerint fontos lenne egy önálló, művésztelepi munkát sokkal jobban értő, támogató tagozatra vagy kuratóriumra?

A művészekkel készült kérdőív kérdései (2020)

Tisztelt Hölgyem/Uram!

A Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézete a Symposium Alapítvánnyal és a Symposium Társasággal együttműködve *Művésztelepek a Kárpát-medencében* címen kutatást folytat. A kutatás célja a művésztelepek aktuális állapotának felmérése. Eredményei segíthetnék a művésztelepek hatékonyabb működését. Ehhez kérjük az Ön segítségét az alábbi kérdőív kitöltésével. A kérdőív kitöltése önkéntes és természetesen anonim. (Amennyiben kitöltötte korábban ezt a kérdőívet, abban az esetben ezt tekintse tárgyalannak.)

Segítségét köszönve, tisztelettel:

Marczin István PhD szociológus, kutatásvezető

A művésztelep neve:

1. Neme:

1 - nő 2 - férfi

2. Kora: év

3. Hol végzi többnyire művészeti tevékenységét?

1 - fővárosban 2 - megyeszékhelyen 3 - városban 4 - faluban

4. Az Ön havi jövedelme átlagos (kb. 300 000 Ft bruttó):

1 - kevesebb 2 - kb. átlagos 3 - több

5. Végzett-e művészeti iskolát?

1 - igen 2 - nem

Amennyiben igen, jelölje fajtáját:

1 - középiskola 2 - főiskola 3 - egyetem 4 - egyéb:

6. Van-e a művészeti alkotótevékenysége mellett egyéb jövedelemszerző tevékenysége?

1 - igen 2 - nem

7. Ön:

1 - magyarországi magyar 2 - uniós országban élő magyar
3 - Európai Unión kívüli országban élő magyar 4 - uniós ország polgára
5 - Európai Unión kívüli állampolgár

8. Az elmúlt két évben Ön hány művésztelepen alkotott?

1 - 1 2 - 2-3 3 - több

9. Művészi pályafutása alatt kapott-e szakmai díjakat?

1 - igen 2 - nem

Ha kapott, mennyit:

1 - 1 2 - 2-5 3 - ötnél többet

- 10. Az elmúlt két évben Ön pályázott-e? (NKA, MMA, NEA, egyéb)**
1 - igen, sikeresen 2 - igen, sikertelenül 3 - nem
- 11. Tagja-e Ön művészeti szervezeteknek?**
1 - igen 2 - nem
- 12. Az elmúlt két évben volt-e egyéni kiállítása?**
1 - igen, 1 2 - igen, 2-5 3 - igen, ötnél több 4 - nem
- 13. Az elmúlt két évben volt-e csoportos kiállítása?**
1 - igen, 1 2 - igen, 2-5 3 - igen, ötnél több 4 - nem
- 14. Az elmúlt 2 évben volt-e látogatóként kortárs képzőművészeti kiállításon?**
1 - havonta többször 2 - kevesebbszer 3 - nem
- 15. A képzőművészeti alkotómunkán kívül végez-e egyéb művészeti tevékenységet?**
1 - igen, mégpedig: 2 - nem

Kérem, jelölje 1-től 10-ig, mennyire ért egyet az alábbi állításokkal!

(1 = abszolút nem értek vele egyet; 10 = teljes mértékben egyetértek)

Azért járok művésztelpekre, mert...

- 16. A művésztelep jobb, infrastrukturális lehetőségeket tud biztosítani az alkotók számára**
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
- 17. Anyagilag vonzó**
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
- 18. Több időt tudok a kísérletezésre fordítani**
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
- 19. Inspirál a természeti környezet**
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
- 20. Inspirál az épített környezet**
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
- 21. A művésztelpeken be tudom fejezni a korábbi terveimet**
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
- 22. Új technikákat, módszereket ismerhetek meg**
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
- 23. Új ismeretekre tehetek szert**
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
- 24. Újfajta emberi kapcsolatokkal találkozhatok**
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
- 25. Alaposabban ismerhetem meg művésztársaimat**
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
- 26. A későbbiekre nézve előnyösebb kapcsolatokat építhetek ki**
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
- 27. A művésztelpeken eltöltött idő emelheti művészi megítélésemet**
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
- 28. Közösségben jobban tudok alkotni**
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

29. Fontosak számomra az azonnali szakmai visszajelzések

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

30. Művésztelepen jobban érzem magam, mint a mindennapi életben

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Kérem, jelölje 1-től 10-ig, mennyire ért egyet az alábbi állításokkal!

(1 = abszolút nem értek vele egyet, 10 = teljes mértékben egyetértek)

A művészi alkotótevékenységemre hatással van...

31. Az anyagi elismerés

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

32. Az állami díjak

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

33. A társadalmi díjak

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

34. A szakmai szervezetek elismerése

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

35. A művészársak elismerése

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

36. A közönség elismerése

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

37. A barátok elismerése

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

38. A formanyelv megújítása

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

39. A művészeti közösség létrehozása

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

40. Az ismeretátadás

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

41. Az ismeret átörökítése

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

42. Az értékteremtés

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

43. Az értékmegőrzés

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

44. A véleménynyilvánítás

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

45. A befolyásolás

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

46. A mintaképpé válás

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

47. Az imázsépítés

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

48. Az önfejlesztés

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

49. A közösségi tevékenység

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

50. A szolidaritás

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Köszönjük közreműködését!

A művészekkel készült kérdőív kérdései (2023)

1. Neme:
1 - nő 2 - férfi
2. Kora: év
3. Hol végzi többnyire művészeti tevékenységét?
1 - fővárosban 2 - megyeszékhelyen 3 - városban 4 - faluban
4. Az Ön havi jövedelme átlagos (kb. 500 000 Ft bruttó):
1 - kevesebb 2 - kb. átlagos 3 - több
5. Végzett-e művészeti iskolát?
1 - igen 2 - nem
Amennyiben igen, jelölje fajtáját:
1 - középiskola 2 - főiskola 3 - egyetem 4 - egyéb:
6. Van-e a művészeti alkotótevékenysége mellett egyéb jövedelemszerző tevékenysége?
1 - igen 2 - nem
7. Ön:
1 - magyarországi magyar 2 - uniós országban élő magyar
3 - Európai Unión kívüli országban élő magyar 4 - uniós ország polgára
5 - Európai Unión kívüli állampolgár
8. Az elmúlt két évben Ön hány művésztelepen alkotott?
1 - 1 2 - 2-3 3 - több
9. Művészi pályafutása alatt kapott-e szakmai díjakat?
1 - igen 2 - nem
Ha kapott, mennyit:
1 - 1 2 - 2-5 3 - ötnél többet
10. Az elmúlt két évben Ön pályázott-e? (NKA, MMA, NEA, egyéb)
1 - igen, sikeresen 2 - igen, sikertelenül 3 - nem
11. Tagja-e Ön művészeti szervezeteknek?
1 - igen 2 - nem
12. Az elmúlt két évben volt-e egyéni kiállítása?
1 - igen, 1 2 - igen, 2-5 3 - igen, ötnél több 4 - nem
13. Az elmúlt két évben volt-e csoportos kiállítása?
1 - igen, 1 2 - igen, 2-5 3 - igen, ötnél több 4 - nem
14. Az elmúlt két évben volt-e látogatóként kortárs képzőművészeti kiállításon?
1 - havonta többször 2 - kevesebbszer 3 - nem

15. A képzőművészeti alkotómunkán kívül végez-e egyéb művészeti tevékenységet?
1 - igen, mégpedig: 2 - nem

Kérem, jelölje 1-től 10-ig, mennyire ért egyet az alábbi állításokkal!
(1 = abszolút nem értek vele egyet, 10 = teljes mértékben egyetértek)
Azért járok művésztelepre, mert...

16. A művésztelep jobb, infrastrukturális lehetőségeket tud biztosítani az alkotók számára

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

17. Anyagilag vonzó

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

18. Több időt tudok a kísérletezésre fordítani

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

19. Inspirál a természeti környezet

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

20. Inspirál az épített környezet

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

21. A művésztelepen be tudom fejezni a korábbi terveimet

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

22. Új technikákat, módszereket ismerhetek meg

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

23. Új ismeretekre tehetek szert

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

24. Újfajta emberi kapcsolatokkal találkozhatok

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

25. Alaposabban ismerhetem meg művésztársaimat

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

26. A későbbiekre nézve előnyösebb kapcsolatokat építhetek ki

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

27. A művésztelepen eltöltött idő emelheti művészi megítélésemet

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

28. Közösségben jobban tudok alkotni

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

29. Fontosak számomra az azonnali szakmai visszajelzések

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

30. Művésztelepen jobban érzem magam, mint a mindennapi életben

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Kérem, jelölje 1-től 10-ig, mennyire ért egyet az alábbi állításokkal!
(1 = abszolút nem értek vele egyet, 10 = teljes mértékben egyetértek)
A művészi alkotótevékenységemre hatással van...

31. Az anyagi elismerés

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

32. Az állami díjak
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
33. A társadalmi díjak
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
34. A szakmai szervezetek elismerése
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
35. A művésztársak elismerése
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
36. A közönség elismerése
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
37. A barátok elismerése
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
38. A formanyelv megújítása
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
39. A művészeti közösség létrehozása
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
40. Az ismeretátadás
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
41. Az ismeret átörökítése
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
42. Az értékteremtés
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
43. Az értékmegőrzés
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
44. A véleménynyilvánítás
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
45. A befolyásolás
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
46. A mintaképpé válás
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
47. Az imázsépítés
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
48. Az önfejlesztés
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
49. A közösségi tevékenység
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
50. A szolidaritás
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
51. A művésztelpeken való részvételtől szakmai fejlődést várok
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
52. A művésztelpeken való részvételtől jó pihenési lehetőséget várok
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
53. A művésztelpeken való részvételtől új művészi kapcsolatokat várok
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

54. A művésztelepen való részvételtől új kihívásokat várok
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
55. A művésztelepen való részvételtől azt várom, hogy befejezhessem elkezdett alkotásaimat
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
56. Fontosnak tartom az általános kulturális, művészi értékek, normák megőrzését, továbbadását
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
57. Fontosnak tartom a nemzeti értékek, normák megőrzését, továbbadását
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
58. Fontosnak tartom az ideológiai értékek, normák megőrzését, továbbadását
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
59. Fontosnak tartom a vallási értékek, normák megőrzését, továbbadását
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
60. Teljesültek elvárásaim ezen a művésztelepen
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

A kutatásban részt vett művésztelepek elhelyezkedése a Kárpát-medencében

A legtöbb művésztelepeken több művészeti ágat felölelő tevékenység folyik, az alábbi felsorolásban a főbb profilokat, specializációkat emeltük ki a művésztelepek vezetőinek meghatározása alapján.

1. 9+1 Művésztelep (Bácskossuthfalva, Szerbia), festészet, grafika
2. Abádszalóki Művésztelep (Abádszalók), festészet, grafika
3. Ajkai Grafikai Műhely Művésztelep (Magyarpolány), festészet, grafika, szobrászat
4. Alapítvány a Dél-Dunántúli Nemzetközi Művésztelepért (Szigetvár), festészet, grafika
5. Alkotóház - Csongrádi Művésztelep (Csongrád), festészet, grafika
6. Alternatív Textil Symposion (Kecskemét), textilművészet
7. Art Flexum Nemzetközi Művésztelep (Mosonmagyaróvár), festészet, grafika
8. Balatoni Nemzetközi Művésztelep (Paloznak), festészet, grafika
9. Bálványosi Art Camp (Bálványos, Románia), festészet, grafika
10. Bárdibükk Glass Nemzetközi Üveg Alkotótelep (Bárdibükk), üvegművészet
11. Bicsérdi Nemzetközi Művésztelep (Bicsérd), festészet, grafika
12. Bükki Művésztelep (Nagyvisnyó), festészet, grafika, hangművészet
13. Bükkszék Művésztelep (Bükkszék), festészet, grafika
14. Caffart Nemzetközi Művésztelep (Baja), festészet, grafika, szobrászat, fotóművészet
15. CaritArt Művésztelep (Mátraderecske), festészet, grafika
16. Ceredi Kortárs Nemzetközi Művésztelep (Cered), művészeti ág(ak)ra nem korlátozott
17. Debreceni Nemzetközi Művésztelep (Debrecen), művészeti ág(ak)ra nem korlátozott

18. Dózsai Nemzetközi Alkotótábor (Jászdózsza), festészet, grafika
19. Dunartcom Somorjai Nemzetközi Művésztelep (Jánossomorja, Szlovákia), művészeti ág(ak)ra nem korlátozott
20. Dunaújvárosi Nemzetközi Acélszobrász Alkotótelep (Dunaújváros), acélszobrászat
21. Dúzsi Művésztelep (Dúzs), festészet, grafika
22. Érdi Művésztelep (Érd), festészet, grafika
23. Erdőkertesi Művésztelep (Erdőkertes), festészet, grafika
24. Géb'Art Zalaegerszegi Nemzetközi Művésztelep (Zalaegerszeg), festészet, grafika
25. Gödöllői Iparművészeti Műhely (Gödöllő), textilművészet
26. Gyergyószárhegyi Művésztelep (Gyergyószárhegy, Románia), művészeti ág(ak)ra nem korlátozott
27. Gyimesi Alkotótábor (Borospatoka, Románia), festészet, grafika, fotó
28. Győri Nemzetközi Művésztelep (Győr), festészet, grafika
29. Gyulai Művésztelep (Gyula), festészet, grafika
30. Hajdú-Bihari Grafikai Művésztelep (Derecske), grafika
31. Hajdúnánási Művésztelep (Hajdúnánás), festészet, grafika
32. HÁM Művészeti Egyesület Homokháti Művésztelep (Mórahalom), festészet, grafika
33. HMC Budapest Nemzetközi Művésztelep (Budapest), festészet, grafika
34. Hódmezővásárhelyi Nemzetközi Kerámia Szimpózium (Hódmezővásárhely), kerámiaművészet
35. Hortobágyi Káplár Miklós Nemzetközi Művésztelep (Hortobágy), festészet, grafika
36. In Situ Művésztelep (Bős, Szlovákia), tájművészet
37. Jáki Művésztelep (Ják), grafika
38. KARSZ Nemzetközi Alkotótábor (Kecskemét), acélszobrászat
39. Kastélypark Nemzetközi Művésztelep (Gernyeszeg, Románia), festészet, szobrászat
40. Kecskeméti Nemzetközi Kerámia Stúdió (Kecskemét), kerámiaművészet
41. Kecskeméti Textilművészeti Alkotóműhely (Kecskemét), textilművészet
42. Lácacsékei Művésztelep (Lácacséke), festészet, grafika
43. Lendvai Művésztelep (Lendva, Szlovénia), festészet, grafika, szobrászat
44. Ludvig Nemzetközi Művésztelep (Nagykanizsa-Kendlimajor), festészet, grafika
45. Maticska Jenő Alkotó és Képzőművészeti Kör művésztelepe (Debrecen székhelyű vándor művésztelep), festészet, grafika
46. Miskolci Galéria Alkotóháza (Miskolc), festészet, grafika
47. Munkácsi Művésztelep (Munkács, Ukrajna), festészet, grafika
48. Nemzetközi Velence-tavi Symposion (Velence), tájművészet
49. Nyílt Tér (Mezőszemere), művészeti ágra nem korlátozott
50. Nyíregyházi Nemzetközi Fametsző Művésztelep (Nyíregyháza), grafika
51. Pulzus Művésztelep (Székelyudvarhely, Románia), festészet, grafika, szobrászat
52. Rovás Művésztelepek (Tihany; Kassa, Szlovákia), festészet, grafika
53. Széchenyi Művésztelep (Gyermely), festészet, grafika
54. Szentgotthárdi Művésztelep (Szentgotthárd), festészet, grafika
55. Szolnoki Bronzöntő Szimpózium (Szolnok), bronzszobrászat
56. Szolnoki Grafikai Szimpózium (Szolnok), grafika
57. Szolnoki Művésztelep (Szolnok), festészet, grafika, szobrászat

58. TAKT Művésztelep (Temerin, Szerbia), festészet, grafika, videoművészet, installációművészet
59. Tolcsvai Természetművésztelep (Tolcsva), tájművészet
60. Topolyai Művésztelep (Topolya, Szerbia) festészet, grafika, videoművészet, installációművészet
61. UzsArt Művésztelep (Uzsa), festészet, grafika
62. Vajkai Művésztelep (Vajka, Szlovákia), festészet, grafika, tájművészet
63. Vámospércsi Művésztelep és Grafikai Műhely (Vámospércs), grafika
64. Zereda Művésztelep (Nyárádszereda, Románia), festészet, grafika
65. Zsebtelep (Budapest), grafika
66. Zsenneyi Műhely (Zsennye), művészeti ág(ak)ra nem korlátozott

A kutatásban részt vett művésztelepek alapításuk időpontja szerinti csoportosítása:

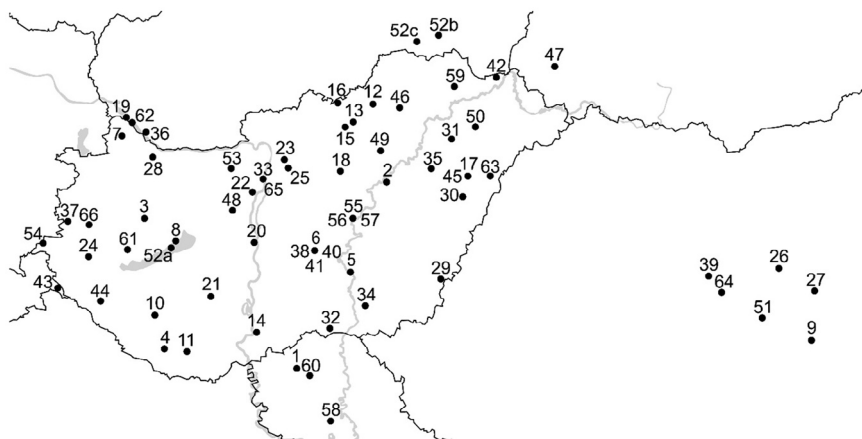
1990 előtt alapított: 12

1990-2005 között alapított: 24

2005 után alapított: 28

A kutatásban részt vett művésztelepeken alkotók létszáma becslés alapján:

A művésztelepeken résztvevő alkotók számát pontosan megállapítani nem lehet. Minden évben az infrastrukturális, pénzügyi helyzettől függően más-más számú művészt hívnak meg alkotó tevékenységre. A tapasztalatok alapján a művésztelepeken részt vevők száma tíz és húsz fő között ideális, ennek következtében 15 fős átlaggal tudunk számolni. A kutatásban részt vett művésztelepek évente közel 1000 alkotót fogadnak. A kutatásban részt nem vett művésztelepek vendégeivel együtt becsléseink szerint a Kárpát-medencében körülbelül két-háromezer profi és amatőr művész kapcsolódik be ilyen típusú tevékenységbe évente. A kutatásban közülük közel ötszázan töltötték ki a nekik továbbított kérdőíveket.

Műhelytanulmányok

I. évfolyam

1. „Hullatja levelét az idő vén fája...”
Tanulmányok Arany János születésének 200. évfordulójára
Szerkesztő: Balogh Csaba - Windhager Ákos
2. „A teljesség felé...”
Tanulmányok Weöres Sándorról
Szerkesztő: Balogh Csaba - Falusi Márton
3. **Klima Gyula**
A lélek mint a test formája, és a művészet mint a lélek formája
4. Miklós és Petar
Horvát-magyar politikai és kulturális kapcsolatok
Szerkesztő: Balogh Csaba - Windhager Ákos
5. A magyar művészetelmélet hagyományai
Szerkesztő: Balogh Csaba - Falusi Márton
6. Vallás - nép - művészet
Egyházművészeti tanulmányok
Szerkesztő: Fehér Anikó
7. **Grad-Gyenge Anikó - Lehóczki Zsófia**
Szerzői jogi sorvezető komolyzenei szakemberek számára

Műhelytanulmányok

II. évfolyam

1. Auróra
A magyarországi balett születése
Szerkesztő: Bólya Anna Mária
2. Kálnoki-Gyöngyössy Márton
Nemzet és múzeum
A magyar múzeumügy a jogszabályalkotás tükrében (1777–2010)
3. Symphonia Ungarorum
Tanulmányok Nagy Gáspár és Szokolay Sándor életművéről
Szerkesztő: Windhager Ákos
4. „Mozgó dó...”
Gondolatok Kodály Zoltán zenepedagógiai módszeréről
Szerkesztő: Fehér Anikó
5. ifj. Sipka Sándor
„Magam helyett” az „Irgalom”
6. Baksay-Nagy György – Grad-Gyenge Anikó
Design és jog –
Bevezető a design védelmének lehetőségeibe

Műhelytanulmányok

III. évfolyam

1. **Grad-Gyenge Anikó**
Az építészet szerzői jogi kérdései –
Szerzői jogi útmutató az építészeti gyakorlat számára
2. **A művészet közege**
Szerkesztők: Kocsis Miklós – Boros János
3. **Kucsera Tamás Gergely**
Globalizált média, mediatizált kultúra
4. **Orosz István**
Képlakátok
5. **Káel Csaba**
Élmény. Minden tekintetben.
Kulturális FMCG, avagy fast moving cultural goods
6. **Az idő küszöbén – A magyar balett története**
Szerkesztők: Windhager Ákos – Bólya Anna Mária
7. **Tánc és módszer – Táncművészeti kutatások**
Szerkesztők: Bólya Anna Mária – Windhager Ákos

Műhelytanulmányok

IV. évfolyam

1. A művészet közege II. – Kihívások a XXI. század elején
Szerkesztők: Kocsis Miklós – Boros János
2. Kultúraláncolatok – Tóth Árpád kora és szellemi örökösei
Szerkesztő: Fehér Anikó
3. „Mélyebb barázdát húzni...” – Zene a keresztény egyházban
Szerkesztő: Fehér Anikó
4. **Marczin István**
Művésztelepek a Kárpát-medencében 2020 –
Empirikus kutatás
5. **Grad-Gyenge Anikó – Timár Adrienn**
Képzőművészet szerzői jogi lencsén át
6. **Váradi Judit**
Zeneoktatás távhangolásban
7. **Gálhidy Péter**
Hol van a szobor helye?
8. **Bólya Anna Mária**
Utak, irányok a hazai táncéletben –
Pandémia előtti elmélkedés a magyar táncművészetről
9. **Wesselényi-Garay Andor**
Most mi lesz? –
Kortárs magyar építészet 2010–2020
10. A kiválasztott – A magyar tánckultúra Nizsinszkij-öröksége
Szerkesztők: Bólya Anna Mária – Windhager Ákos

Műhelytanulmányok

V. évfolyam

1. Auróra 3–4.
A magyarországi balett születése
Szerkesztő: Bólya Anna Mária
2. A magyar néptánc évtizedei
Szerkesztő: Fehér Anikó
3. A művészet közege III–IV.
Vírus és háború
Szerkesztő: Boros János
4. A magyar egyházzene története
Szerkesztő: Windhager Ákos